

MINISTERUL EDUCAȚIEI

SORINA CIUCĂ
DRAGOȘ IONIȚĂ

RELIGIE
CULTUL ORTODOX
clasa a VI-a

6

EDITURA DIDACTICĂ
ȘI PEDAGOGICĂ

Acest manual este proprietatea Ministerului Educației.

Acest manual școlar este aprobat prin Ordinul Ministrului Educației nr. 5022/06.07.2023 și este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin Ordinul Ministrului Educației și Cercetării nr. 3393/28.02.2017.

119 - număr unic de telefon la nivel național pentru cazurile de abuz împotriva copiilor

sau

116.111- numărul de telefon european de asistență pentru copii.

MINISTERUL EDUCAȚIEI

SORINA CIUCĂ DRAGOȘ IONIȚĂ

RELIGIE
CULTUL ORTODOX
clasa a VI-a

6

EDITURA DIDACTICĂ
ȘI PEDAGOGICĂ

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:						
Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.

Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.

Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

Manualul a obținut avizul cultului nr. 3144 din 24.03.2023.

© **E.D.P. 2023.** Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice, București. Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

Referenți: pr. conf. univ. dr. **Gheorghe Holbea**
prof. dr. grad I **Daniela Stan**

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București
Tel.: 021.315.38.20
Tel./fax: 021.312.28.85
e-mail: office@edituradp.ro
www.edituradp.ro

Comenzi pentru această lucrare se primesc:

- prin poștă, pe adresa editurii
- prin e-mail: comenzi@edituradp.ro
comercial@edituradp.ro
- prin telefon/fax: 021.315.73.98

Redactor: **Vanesa Magherușan**
Tehnoredactor: **Anca Melcher**
Copertă: **Mădălina Mogoșeanu**

Cuvântul autorilor

Motto:

„Cuvântul lui *Aristos* să locuiască întru voi cu bogăție. *Invățați-vă și povățuiți-vă între voi, cu toată înțelepciunea. Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-I, în psalmi, în laude și în cântări duhovnicești.*” (Coloseni 3, 16)

Dragii noștri,

Ne bucurăm să ne reîntâlnim în clasa a VI-a!

În acest an școlar vom afla împreună aspecte importante din viața și activitatea Mântuitorului. În paginile acestui manual veți descoperi tainele învățaturii Domnului nostru *Iisus Aristos*, care să vă călăuzească de-a lungul vieții.

Să pornim la drum cu rugăciunea de la început de an școlar:

„Doamne *Iisuse Aristoase*, Fiul Tatălui *Ceresc*, Care ai binecuvântat copiii și ai zis: *Lăsați copiii să vină la Mine și nu-i opriți*, Care ai privit cu drag pe tânărul ce *Te-a* întrebat: *Doamne, ce sa fac ca să moștenesc viața de veci*, *Tu Care ai* înviat din morți pe fiul văduvei din *Nain*, pe fiica lui *Jair* și pe prietenul *Tău Lazăr*, binecuvântează cu harul și cu iubirea *Ta* pe toți copiii și tinerii din lume; ocrotește pe toți copiii botezați în numele *Tău* însemnându-se cu semnul *Crucii Tale*; îndreptează tinerețile și luminează cu lumina *Ta* cea sfântă viața tinerilor din *Biserica noastră*; sporește iubirea copiilor față de părinți și a părinților față de copii, înmulțește râvna copiilor și tinerilor pentru carte și respectul și recunoștința lor față de educatorii, învățătorii și profesorii lor. *Amin!*”

(fragment din „Rugăciunea pentru copii și tineri”
a Prea Fericitului Părinte *Daniel*,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

CUPRINS

Ghid de utilizare a manualului	5
Competențele generale și competențele specifice	7
Recapitulare clasa a V-a	8
Capitolul I – Dumnezeu Se face cunoscut omului	11
Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos	12
Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos	16
Botezul Domnului	20
Iisus Hristos, Învățătorul lumii	24
Iisus Hristos, Mântuitorul lumii	28
Înălțarea Domnului Iisus Hristos	32
Recapitulare	36
Evaluare	38
Capitolul al II-lea – Iubirea lui Dumnezeu și răspunsul omului	39
Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu	40
Recunoștința pentru binele primit	44
Efortul pentru schimbarea vieții	48
Mărturisirea credinței în Iisus Hristos	52
Recapitulare	56
Evaluare	58
Capitolul al III-lea – Viața creștinului împreună cu semenii	59
Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine	60
Rugăciunea „Tatăl nostru”	64
Iertarea, semn al bunătății sufletești	68
Milostenia, manifestare a iubirii față de semenii	72
Recapitulare	76
Evaluare	78
Capitolul al IV-lea – Viața comunității și sărbătorile creștine	79
Tradiții de Crăciun; tradiții de Paști	80
Pelerinaje și procesiuni creștine	84
Recapitulare	88
Evaluare	90
Recapitulare finală	91
Evaluare finală	93

GHID DE UTILIZARE A MANUALULUI

Pagini prezentare capitol

Numărul și titlul capitolului → **Capitolul 1**
I. DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUT OMULUI

Imagine relevantă →

Structura capitolului →

1. TARA SFINȚĂ ÎN VREMEA MĂNTUITORULUI HRISTOS
2. Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos
3. Botezul Domnului
4. Tava Miracol, Încălțatul lui Iisus
5. Tava Hristos, Măntuitorul lumii
6. Încălțarea Domnului Iisus Hristos

Text suport pentru abordarea lecției din perspectiva competențelor specifice

Pagini lecție

Citat din Sfânta Scriptură reprezentativ pentru tema lecției → *"Din nou, Domnul din Egipt (...) Să-l aduc în țara care i-a spus: Tatăl tău este Dumnezeu..."* (Geneza 22, 3-5)

Explicarea termenilor noi din lecție → **Galilea**: regiune din nord-vestul Palestinei, în prezent în Israel.

Informații suplimentare pe tema lecției → **Galilea**: regiune din nord-vestul Palestinei, în prezent în Israel. Este cunoscută pentru miracolele lui Iisus Hristos.

Schemă conceptuală pentru înțelegerea textului → **Galilea**: regiune din nord-vestul Palestinei, în prezent în Israel. Este cunoscută pentru miracolele lui Iisus Hristos.

Pagini activități

Exerciții pentru fixarea noilor cunoștințe → **Exerciții**: Realizați corecția textelor din coloane și adăugați exemple, după exemplu.

Activități sau aplicații pentru dezvoltarea creativității → **Lucrări**: Imaginați-vă că sunteți în Galilea în vremea lui Iisus Hristos. Pe ce lucrări de artă vă gândiți să realizați în această regiune?

A. Prezentarea unor modele demne de urmat
B. Descrierea unor aspecte interculturale

Precizarea ideilor principale din lecție

Pagini de recapitulare

Schemă de recapitulare a lecțiilor

RECAPITULARE

Parcurge schema de mai jos și amintește-ți deșine ce ai învățat în acest capitol. Folosind poartă fotoabile Aruncă Aliguanide, formata cu o întrebare personală de la una dintre cele două cărți. Acum îți propunem o altă activitate: să scrieți. Acesta va continua până, selectând în altă întrebare care să scrieți în această minge.

Consolidăm

Identifică în ilustrații de mai jos evenimentele reprezentate și ordonează-le cronologic:

Porțind de la scrierile culturale biblice, enumără modalitățile prin care a transmis Mântuitorul istoria învățăturii de credință. Alege una dintre cele trei modalități și prezintă două exemple consemnate în Sfânta Evanghelie.

„Șteie acestea în-a vobă Iisus Mântuitorul în jude, și tot și pășă în-a jude.” (Matei 13, 34)

„Șteie vobă de învățarea lui, căci el și învăță pe ei cu cel ca un pășă.” (Matei 1, 22)

Alege o pășă studiată în acest capitol și prezintă-o în fața clasei, sub una din următoarele forme:

- un discurs;
- un text de patru-cinci rânduri;
- un joc de rol alături de doi-trei colegi;

Abilitați-vă a comparați de două-patru rânduri deșine unul dintre modelele prezentate în fiecare lecție la rubrica Din viața școlii.

Exerciții de fixare și consolidare a noilor cunoștințe însușite

Pagină de evaluare

Barem pentru verificarea/acordarea punctajului

EVALUARE

AGENDA DE TURISM

În acest capitol ai descoperit unde s-a desfășurat cele mai importante evenimente din viața Mântuitorului Ierusalim. Căutăm să știi unde s-a născut și să scrieți pe agenda de turism.

Împreună cu doi colegi ai tăi alegeți un oraș și o dată de a prezenta în fața clasei. Înainte de a prezenta, trebuie să scrieți pe agenda de turism, în care să scrieți toate evenimentele, participările, următoarele etape:

- formele de organizare și împărțirea sarcinilor de lucru;
- stabilirea datelor prezentei (data și ora în funcție de activitatea de lucru);
- realizarea unei planșe care să conțină datele concrete prezente în calendar, data, ora, locul, locația și alte informații (cu datele referitoare la evenimentele prezente în timpul Mântuitorului);
- amenajarea terenului de lucru, în funcție de activitatea de prezentare;
- invitați persoane din comunitatea locală să participe la prezentare;
- angajarea unor elevi din clasele anterioare pentru a ajuta la prezentarea activității.

Mai sugerează:

- asigurarea prezentării de un film/documentar PowerPoint sau de un video adecvat;
- pregătirea activității care să se desfășoare în funcție de activitatea de prezentare.

Activitatea de evaluare:

- implimentarea întregii activități în proiect: 2 puncte – complet; 1 punct – parțial;
- stabilirea planșei de activitate: 3 puncte – complet; 2 puncte – parțial;
- realizarea planșei: 2 puncte – complet; 1 punct – parțial;
- feed-back pozitiv din partea invitaților: 2 puncte – complet; 1 punct – parțial;

Se acordă 1 punct din oficiu.
Total 10 puncte

Proiect sau test de evaluare a cunoștințelor dobândite

Instrucțiuni de utilizare a manualului digital:

Mărire/micșorare

Pictograme

Buton înainte

Pagina anterioară

Buton înapoi

Pagina următoare

Buton întoarcere automată

Salt la începutul manualului

Ecran complet

Salt la sfârșitul manualului

Secțiunea de „ajutor”

Activități multimedia statice

Activități multimedia interactive – aplicații cu interactivitate ridicată

Activități multimedia animate – videoclipuri

COMPETENȚELE GENERALE ȘI COMPETENȚELE SPECIFICE

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței

- 1.1. Prezentarea cronologică a principalelor evenimente din viața și activitatea Mântuitorului Iisus Hristos, pe baza textelor biblice
- 1.2. Integrarea unor concepte specifice în prezentarea de evenimente religioase, istorice și culturale
- 1.3. Selectarea de informații adecvate din surse diverse și cu mijloace variate, pe teme cu relevanță moral-religioasă

2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase

- 2.1. Prezentarea unor modele spirituale, pe baza textelor biblice, religioase, literare studiate
- 2.2. Relaționarea pozitivă cu colegii, în activități, sarcini de învățare, situații problemă, utilizând reguli de comportament moral-religios

3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

- 3.1. Analizarea unor moduri de manifestare a diversității religioase în viața personală, a grupurilor de apartenență, a comunității
- 3.2. Asumarea unor responsabilități față de sine și față de ceilalți, prin raportarea la valorile moral-religioase
- 3.3. Analizarea rolului diferitelor sărbători și tradiții religioase în viața personală și a comunității, cu identificarea de elemente de specificitate pentru diferite comunități

RECAPITULARE INIȚIALĂ

A Ne amintim

Parcurge schema de mai jos și amintește-ți ce ai învățat în clasa a V-a despre:

5. Transcrie în caiet textul de mai jos și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză, după model:

După eliberarea din robia **egipteană**, evreii s-au stabilit în Canaan. Aici, au cerut Domnului să fie conduși de către un Primii doi regi ai evreilor au fost Saul și Ei au fost unși în această funcție de către judecătorul Lui David i-a urmat la domnie fiul său, Alături de regi, un rol important în viața poporului l-au avut Misiunea lor a fost să păstreze în rândul evreilor dreapta ... în Dumnezeu.

(rege, **egipteană**, Canaan, Solomon, profeții, Samuel, credință, David)

6. Lecturează următoarele îndemnuri ale înțeleptului rege Solomon și extrage mesajul acestora:

„Ascultă, fiul meu, învățătura tatălui tău și nu lepăda îndrumările maicii tale. Căci ele sunt ca o cunună pe capul tău și ca o salbă împrejurul gâtului tău.” (Pildele lui Solomon 1, 8-9)

„Fericit este omul care a aflat înțelepciunea și bărbatul care a dobândit pricepere, căci dobândirea ei este mai scumpă decât argintul și prețul ei mai mare decât al celui mai curat aur.” (Pildele lui Solomon 3, 13-14)

„Nu zăbovi a face bine celui ce are nevoie, când ai puțința să-l ajuți. Nu spune aproapelui tău: *Du-te și vino, mâine îți voi da!*, când poți să-i dai acum.” (Pildele lui Solomon 3, 27-28)

7. Alege una dintre persoanele biblice de mai jos și prezintă calități ale acesteia și fapte/evenimente din viața ei, care te-au impresionat, după exemplu:

Patriarhul Avraam

Patriarhul Iosif

Profetul Ilie

Prorocul Moise

Exemplu: Patriarhul Avraam

– *calități:* credința, ascultarea de Dumnezeu, răbdarea, iubirea, hărnicia;

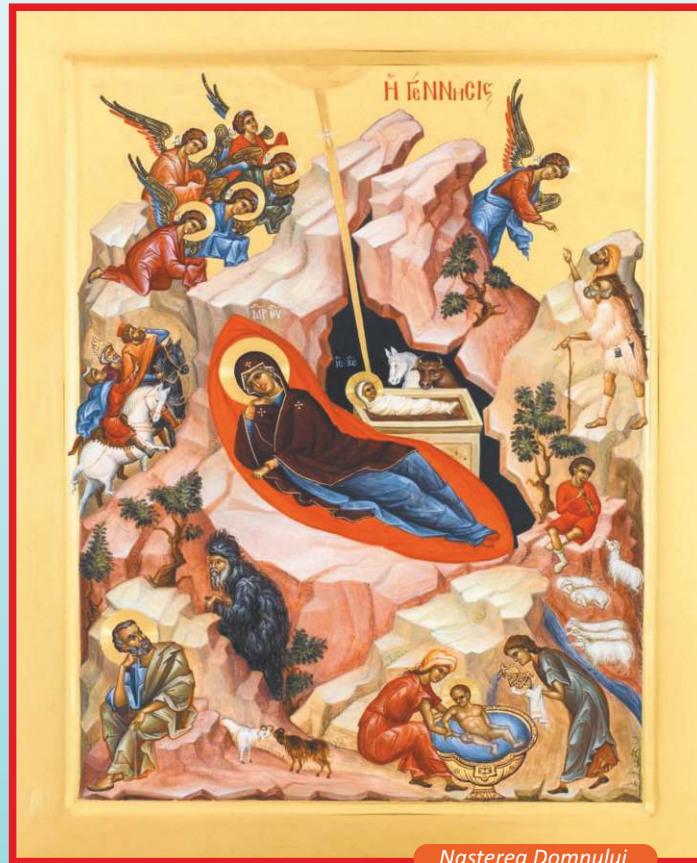
– *fapte/evenimente:* a) ascultând de Dumnezeu, s-a mutat din Urul Caldeei în Canaan;
b) la stejarul din Mamvri a fost ospitalier față de Dumnezeu;
c) a devenit părintele poporului evreu;

8. Pornind de la una din temele studiate în clasa a V-a, redactează o compunere de 10-15 rânduri, în care să prezinți o valoare morală (dreptatea, curajul, adevărul, înțelepciunea, respectul, patriotismul ș.a.) care te-a inspirat în viața de zi cu zi. Vei avea în vedere:

- prezentarea valorii morale și a persoanei biblice care a dovedit-o;
- exemplificarea virtuții alese printr-o experiență personală, sau pe care ai observat-o la cineva.

Capitolul 1

I. DUMNEZEU SE FACE CUNOSCUȚ OMULUI

Nașterea Domnului

1. Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos
2. Nașterea și copilăria lui Iisus Hristos
3. Botezul Domnului
4. Iisus Hristos, Învățătorul lumii
5. Iisus Hristos, Mântuitorul lumii
6. Înălțarea Domnului Iisus Hristos

Recapitulare

Evaluare

Lección 1

Din Sfânta Scriptură

„Și ne-a scos Domnul din Egipt (...) Și ne-a adus în locul acesta și ne-a dat pământul acesta, țara în care curge lapte și miere.”

(Deuteronomul 26, 8-9)

Relieful Țării Sfinte

Dicționar

autohton = originar dintr-o anumită regiune; băștinaș;
dulgher = tâmplar;
monoteist = care crede într-un singur Dumnezeu;
vameș = (aici) persoană care aduna de la populație taxele datorate Imperiului Roman.

ȚARA SFÂNTĂ ÎN VREMEA MÂNTUITORULUI HRISTOS

Țara Sfântă. Betleem - Litografie de David Roberts

În perioada Vechiului Testament, Țara Sfântă a fost numită Pământul Făgăduinței, Canaan sau Palestina. Acest pământ sfânt, care astăzi corespunde statului Israel, se află în Orientul Apropiat, la est de Marea Mediterană. El a fost dăruit de Dumnezeu poporului evreu, de unde s-au remarcat oameni dreți și credincioși, precum Avraam, Moise și regele David. Pentru noi, creștinii, acest teritoriu este sfânt deoarece aici S-a născut, a crescut și a propovăduit **Mântuitorul Hristos**.

În vremea Sa, poporul evreu s-a aflat sub ocupația Imperiului Roman. Cele trei provincii ale Țării Sfinte, Galileea, Samaria și Iudeea, erau conduse de un rege autohton, cu acordul împăratului roman.

În **Galileea**, situată în nord, Domnul Hristos și-a petrecut copilăria în cetatea Nazaret. De asemenea, Mântuitorul a săvârșit foarte multe minuni în această parte a țării, precum cea de la nunta din Cana Galileii sau vindecarea slăbănogului din Capernaum. Adesea, Domnul Hristos îi învăța pe ucenici pe malul lacului Ghenizaret, cunoscut și ca Marea Tiberiadei sau Marea Galileii.

Relieful Țării Sfinte este frumos conturat, cu numeroase văi și munți nu foarte înalți, dar cunoscuți datorită evenimentelor din viața Mântuitorului. Spre exemplu, pe **Muntele Tabor** a avut loc Schimbarea la Față a Mântuitorului, iar de pe Muntele Măslinilor S-a înălțat la cer.

Râul Iordan, unde a avut loc Botezul Domnului, străbate Țara Sfântă de la nord la sud, până la vărsarea în Marea Moartă.

În **Iudeea**, aflată în sudul țării, sunt localități de mare însemnătate pentru creștinii. Spre exemplu, Betleemul este locul Nașterii Domnului, iar Ierusalimul este cetatea în care a avut loc Învierea Mântuitorului.

Viața religioasă a evreilor din acele timpuri s-a întemeiat pe Legea lui Moise. Ziua de odihnă la evrei era sabbatul, adică sâmbăta. Singurul templu ridicat în cinstea lui Dumnezeu exista în Ierusalim, capitala de atunci a Israelului. Acolo, credincioșii din toată țara mergeau cu ocazia marilor

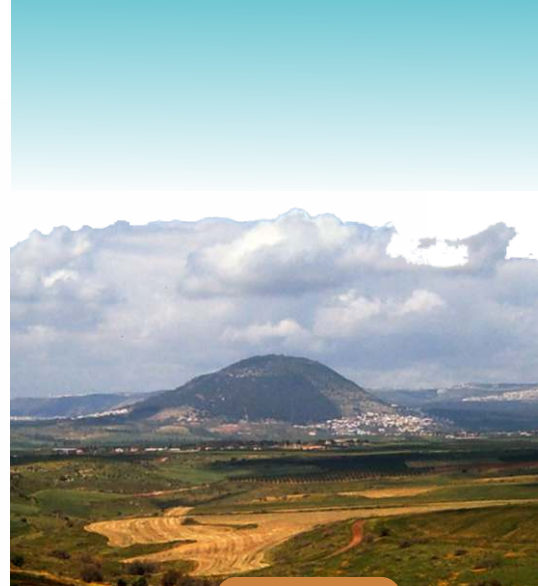
sărbători: Paștile Evreiesc, Sărbătoarea Corturilor sau Sărbătoarea recoltei. În localitățile mai mici, evreii mergeau să se închine în lăcașuri de cult numite sinagogi.

Mântuitorul Hristos a respectat obiceiurile și ritualurile evreiești din preajma sărbătorilor sau a evenimentelor din familie.

Majoritatea evreilor erau oameni harnici, care își câștigau existența cu greu, având **ocupații** precum: păstoritul, pescuitul, agricultura, comerțul sau dulgheritul. De asemenea, din rândul evreilor se ridicau oameni învățați, numiți farisei și cărturari, care conduceau instituțiile religioase și pe ale statului. Toți evreii erau obligați să plătească taxe către reprezentanții Imperiului Roman. Datoria de a aduna aceste dări revenea vameșilor, persoane care proveneau din rândul locuitorilor. Domnul Iisus Hristos a lăsat multe pilde, pornind de la ocupațiile evreilor: Pilda vameșului și a fariseului, Pilda Semănătorului sau Pilda oii pierdute.

Țara în care a locuit Mântuitorul păstrează până astăzi urmele trecerii Sale pe acest pământ. Mulți credincioși din întreaga lume merg în pelerinaj pe aceste meleaguri pentru a se închina și a păși pe urmele Mântuitorului.

Astăzi, Țara Sfântă este un teritoriu deosebit de important atât pentru evrei, cât și pentru creștini și musulmani. În cetatea Ierusalimului regăsim locuri sfinte pentru toate cele trei religii monoteiste.

Muntele Tabor

Explorăm

1. Identifică pe harta Țării Sfinte de mai jos:

a) cele trei provincii;

b) ape importante;

c) localități/locuri.

2. Discută în clasă, sub îndrumarea profesorului, despre evenimentele cunoscute care s-au petrecut acolo.

- Cea mai importantă Sărbătoare a evreilor este Paștile iudaic, ce amintește de eliberarea lor din robia egipteană.
- În Țara Sfântă cade foarte rar zăpada; spre exemplu, în Ierusalim ninge odată la câțiva ani și ține numai două – trei zile. În Valea Iordanului și lângă Marea Moartă n-a fost niciodată zăpadă.
- Muntele Tabor se află la 17 km vest de Marea Galileii și are o altitudine maximă de 575 metri.
- Marea Moartă este cel mai jos loc de pe Glob, raportat la Oceanul Planetar (reperul pentru altitudine), cu mai mult de 400 metri sub nivelul mării. Are un conținut foarte ridicat de săruri nefavorabile vieții; de aici provine numele ei.

1. Realizează corespondența între cele două coloane și alcătuește enunțuri, după exemplu.

Exemplu: 1. → b) În localitatea Capernaum, Mântuitorul a săvârșit minunea Vindecării slăbănogului.

LOCUL

1. Capernaum
2. Râul Iordan
3. Muntele Tabor
4. Betleem
5. Ierusalim

EVENIMENTUL

- a) Schimbarea la Față
- b) Vindecarea slăbănogului
- c) Învierea Domnului
- d) Botezul Domnului
- e) Buna Vestire
- f) Nașterea Domnului

2. Pornind de la pilda de mai jos și de la imaginea alăturată, rezolvă cerințele:

„Pe când intra (Iisus) în Capernaum, s-a apropiat de El un sutaș, rugându-L și zicând: Doamne, sluga mea zace în casă, slăbănog, chinându-se cumplit. Și i-a zis Iisus: Venind, îl voi vindeca. Dar sutașul, răspunzând, l-a zis: Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperișul meu, ci numai zi cu cuvântul și se va vindeca sluga mea. (...)

Auzind, Iisus s-a minunat și a zis celor ce veneau după El: Adevărat grăiesc vouă: la nimeni, în Israel n-am găsit atâta credință. Și zic vouă că mulți de la răsărit și de la apus vor veni și vor sta la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacov în Împărăția cerurilor. (...) Și a zis Iisus sutașului: Du-te, fie ție după cum ai crezut. Și s-a însănătoșit sluga lui în ceasul acela.” (Matei 8, 5-13)

Vindecarea slugii sutașului

- Precizează locul întâlnirii dintre Hristos și sutaș.
- Prezintă contextul istoric care a făcut posibil dialogul Domnului cu acest sutaș, comandant în armata Imperiului Roman.
- Identifică în text pasajul care arată că Mântuitorul a venit în lume pentru oricine crede în El.

3. Vizionează, sub îndrumarea profesorului, un documentar despre Țara Sfântă și prezintă trei idei care te-au impresionat.

Lucrăm

Pelerinaj

- ✦ Imaginează-ți că urmează să călătorești în Țara Sfântă, în locurile pe unde a trecut Mântuitorul.
- ✦ Pe o foaie A4, alcătuește un plan de călătorie în care vei avea în vedere:
 - durata călătoriei;
 - ordinea localităților pe care dorești să le vizitezi;
 - obiectivele vizate în fiecare localitate;
 - pregătirea sufletească pentru călătorie.
- ✦ Poți lucra în echipă sau individual. Adaugă fișa la portofoliu.

A Din viețile sfinților

Sfântul și Dreptul Iosif

În vremea Mântuitorului, mulți evrei erau dulgheri, adică se ocupau cu prelucrarea lemnului pentru a obține diferite obiecte necesare vieții.

Sfântul și Dreptul Iosif a fost un om harnic și priceput, care își câștiga traiul zilnic din meseria de tâmplar. El a purtat de grijă, cu multă dragoste, Sfintei Fecioare Maria și Pruncului Hristos. Mântuitorul a crescut în casa lui din Nazaret, fiind un copil cuminte și ascultător. Adesea, îl ajuta pe Sfântul Iosif în activitatea lui de tâmplar, deprinzând această meserie.

Sfântul și Dreptul Iosif a trecut în rândul sfinților datorită credinței puternice, hărniciei, corectitudinii și purtării de grijă cu iubire față de Sfânta Fecioară Maria și față de Pruncul Sfânt.

Sfântul și Dreptul Iosif

- Identifică trei calități ale Sfântului și Dreptului Iosif, pe care ai vrea să le dezvolți și tu.
- Discută cu profesorul despre rolul meseriilor, atât în vremea Mântuitorului, cât și astăzi.

B Dialog cultural

Ierusalim – capitală spirituală

În Țara Sfântă, Ierusalimul reprezintă capitala spirituală pentru credincioșii iudaici, creștini și musulmani, datorită lăcașurilor de cult care s-au ridicat de-a lungul timpului în acest spațiu.

Ierusalim azi

Pentru evrei, cel mai important loc de rugăciune este Zidul Plângerii, o parte a zidului vestic ce se păstrează din templul distrus de către romani în secolul I d.Hr.

Biserica Sfântului Mormânt, ridicată pe locul Învierii Mântuitorului Hristos, este cel mai sfânt lăcaș de cult pentru creștini. În fiecare an, de Sfintele Paști, aici are loc minunea coborârii sfintei lumini.

Cel mai vechi complex de cult islamic, Nobilul sanctuar, este format din Moscheea Al Aqsa și Domul Stâncii, construite încă din secolul al VII-lea d.Hr.

În fiecare an, această veche cetate atrage credincioși din toate colțurile lumii, care vin pentru a se închina la locurile sfinte.

- Discută cu profesorul despre conviețuirea în pace și înțelegere a credincioșilor de diferite confesiuni sau religii.

Reținem

- ✦ Țara Sfântă se află în Orientul Apropiat și corespunde astăzi statului Israel.
- ✦ În vremea Mântuitorului, poporul evreu era sub dominația Imperiului Roman.
- ✦ Cele mai importante evenimente din viața Mântuitorului s-au petrecut în locuri precum: Betleem, Nazaret, la râul Iordan, pe malul Mării Tiberiadei sau în Ierusalim.
- ✦ Evreii se rugau în sinagogi sau la templul din Ierusalim și trăiau după Legea lui Moise.
- ✦ Ocupațiile de bază ale evreilor erau: păstoritul, pescuitul, agricultura, comerțul sau dulgheritul.
- ✦ Ierusalimul este cel mai important centru religios pentru cele trei religii monoteiste.

Lecția 2

Din Sfânta Scriptură

„Și a născut pe Fiul său, Cel Unul-Născut și L-a înfășat și L-a culcat în iesle.”

(Luca 2, 7)

Buna Vestire

Dicționar

- har** = dar divin oferit omului; răsplată acordată cuiva ca un semn de bunăvoință;
- mag** = astrolog; învățat care studia stelele;
- recensământ** = formă de înregistrare a populației, cu scopul de a colecta date;
- staul** = loc îngrădit și acoperit, în câmp sau lângă casă, unde stau oile; grajd;
- vistierie** = loc în care se păstrează lucruri de valoare.

NAȘTEREA ȘI COPILĂRIA LUI IISUS HRISTOS

Nașterea Domnului

Nașterea Domnului a fost vestită cu mult timp înainte, de către prorocii Vechiului Testament. Profețiile s-au împlinit când Dumnezeu l-a trimis pe Arhanghelul Gavriil în cetatea Nazaret, la Sfânta Fecioară Maria. Îngerul i s-a închinat și a spus: „Nu te teme, Marie, căci ai aflat har la Dumnezeu. Și iată vei lua în pântece și vei naște fiu și vei chema numele Lui Iisus; Acesta va fi mare și Fiul Celui Preaînalt Se va chema” (Luca 1, 30-32). **Buna Vestire** a umplut de bucurie sufletul Mariei.

În acea vreme, împăratul roman Octavian Augustus a poruncit să se facă un recensământ. Fiecare evreu trebuia să meargă în localitatea natală pentru a fi înregistrat. Fecioara Maria împreună cu Dreptul Iosif au fost nevoiți să se ducă în Betleem, cetatea regelui David, pentru că erau „din casa și din neamul lui David” (Luca 2, 4). Au străbătut Țara Sfântă din Galileea până în Iudeea și, într-un târziu, când au ajuns în Betleem, nu au mai găsit loc de găzduire. S-au adăpostit la marginea orașului, într-o peșteră folosită ca staul pentru vite. Aici, Sfânta Fecioară Maria l-a născut pe Pruncul Sfânt, l-a înfășat și l-a culcat în iesle.

Nașterea Domnului a fost un moment de mare bucurie. Pe câmpul alăturat erau păstori care făceau de strajă noaptea, împrejurul turmei lor. Îngerul Domnului a coborât lângă ei și le-a zis: „Nu vă temeți. Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul, în cetatea lui David” (Luca 2, 10-11). Păstorii au venit și s-au închinat Pruncului, slăvind pe Dumnezeu.

Trei magi de la Răsărit au venit să se închine Domnului, călăuziți de o stea minunată apărută pe cer. Intrând, „au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Lui, și căzând la pământ, s-au închinat Lui; și deschizând vistierile lor, l-au adus Lui daruri: aur, tămâie și smirnă” (Matei 2, 11).

Conform tradiției iudaice, la opt zile de la naștere, Fecioara Maria și Iosif au pus Pruncului numele Iisus, așa cum a spus îngerul. La 40 de zile, au mers la Templul din Ierusalim ca să aducă jertfă de mulțumire lui Dumnezeu. Acolo, Pruncul a fost întâmpinat de către Dreptul Simeon și de Prorocița Ana care, văzându-L, au mulțumit și L-au slăvit pe Dumnezeu.

Pentru a scăpa de mânia lui Irod, care îl considera pe Prunc un posibil rival la tron, Dreptul Iosif și Sfânta Fecioară au fugit cu Iisus în Egipt. Au stat acolo până la moartea regelui, apoi s-au întors în casa lor din Nazaret, unde Domnul Hristos și-a petrecut **copilăria**.

La vârsta de 12 ani, Iisus a mers împreună cu mama Lui și cu Dreptul Iosif la Templul din Ierusalim. Copilul Iisus i-a uimit pe învățători cu înțelepciunea Sa. „Și Iisus sporea cu înțelepciunea și cu vârsta și cu harul la Dumnezeu și la oameni” (Luca 2, 52).

Sfânta Fecioară Maria a prețuit vestea cea bună a îngerului, închinarea păstorilor și a magilor, binecuvântarea Dreptului Simeon și „păstra în inima ei toate aceste cuvinte” (Luca 2, 51). L-a ocrotit pe Hristos cu dragoste de mamă, iar El a ascultat-o cu dragoste de Fiu. După cum Hristos este modelul absolut pentru fiecare copil, Maica Domnului este model și ocrotitoare a mamelor creștine. O numim **Născătoare de Dumnezeu** și îi acordăm o cinste superioară sfinților, numită preacinstire sau supravenerare. La fiecare slujbă, împreună cu toți creștinii cântăm: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi”.

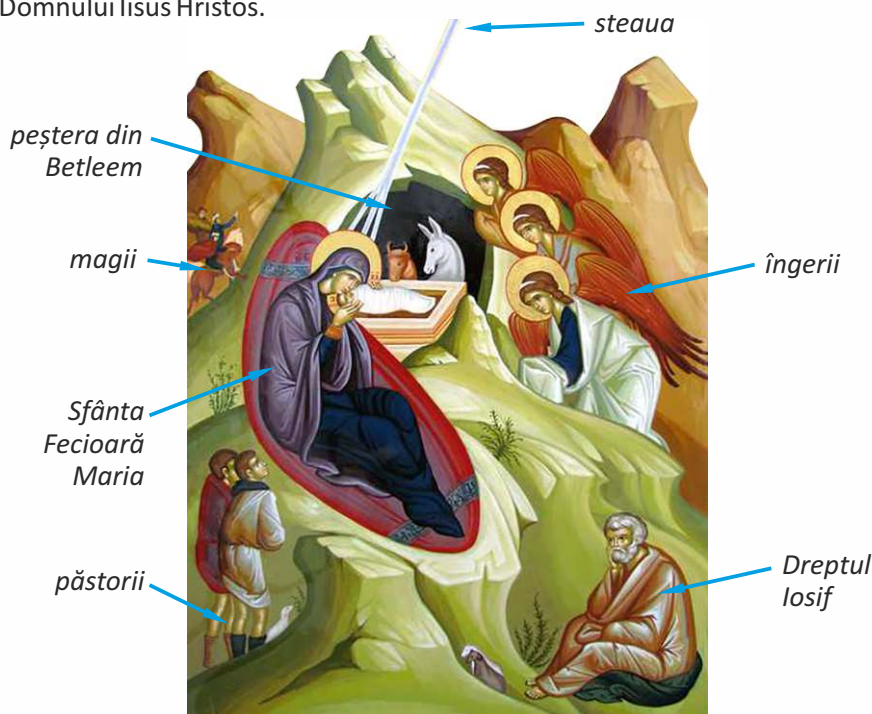
Iisus în Templu la 12 ani

Știați că...?

Explorăm

Analizează imaginea și, pe baza informațiilor din textul lecției, discută cu profesorul despre persoane, locuri și aspecte legate de Nașterea și copilăria Domnului Iisus Hristos.

- Împăratul Octavian Augustus a poruncit organizarea unui recensământ în tot Imperiul Roman. Acesta avea ca scop, printre altele, să stabilească ce taxe urma să încaseze Imperiul de la țările aflate sub dominația sa.

- În fiecare an, Sărbătoarea Bunei Vestiri este cinstită la 25 martie, iar Sărbătoarea Nașterii Domnului, la 25 decembrie, după nouă luni.

- A două zi de Crăciun, pe 26 decembrie, o sărbătorim pe Maica Domnului ca Născătoare de Dumnezeu.

- Denumirea de *Născătoare de Dumnezeu* (în limba greacă: *Theotokos*) a fost atribuită Maicii Domnului în anul 431, de către Sfântul Chiril al Alexandriei.

Exersăm

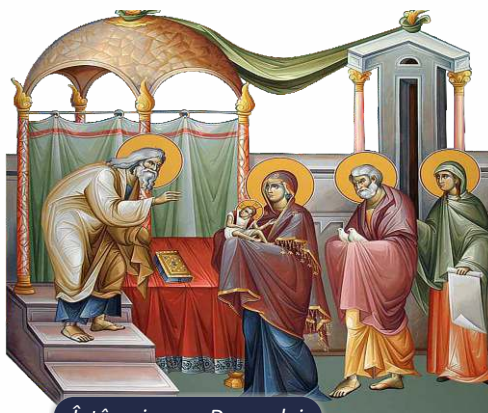
1. **Transcrie în caiet textul biblic de mai jos și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză. La nevoie te poți ajuta de Sfânta Scriptură în format tipărit sau online:**

„Îngerul i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui, nu te teme a lua pe Maria, ta, că ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Ea va naște Fiu și vei chema numele Lui, căci El va mântui poporul Său de lor. Acestea toate s-au făcut ca să se împlinească ceea ce s-a zis de Domnul prin care zice: *lată, Fecioara va avea în pântece și va naște Fiu.*” (Matei 1, 20-23)

(Domnului, Iisus, David, prorocul, logodnica, Sfânt, păcatele)

2. **Ordonează cronologic următoarele evenimente:**

- Nașterea Domnului în Betleem;
- închinarea magilor;
- profețiile Vechiului Testament despre Hristos;
- Buna Vestire;
- Iisus în Templu la vârsta de 12 ani;
- fuga în Egipt;
- Întâmpinarea Pruncului de către Dreptul Simeon.

Întâmpinarea Domnului

3. **Alcătuiește propoziții cu următorii termeni, care descriu calități ale Copilului Iisus. Menționează pe care dintre acestea consideri că le poți îmbunătăți în viața ta.**

Exemplu: Iisus a fost un copil ascultător, dovedind iubire și respect față de Maica Sa.

ascultător

harnic

iubitor

drept

înțelept

milostiv

4. **Pornind de la strofa de mai jos, exprimă-ți, verbal sau în scris, opinia despre bucuria sărbătorii Nașterii Domnului. Să ai în vedere motivul venirii în lume a Fiului lui Dumnezeu.**

„În această Noapte Sfântă, lângă Staulul Divin,
Să se-nchine cu credință vine tot ce e creștin.
De pe tot întinsul lumii orice suflet credincios
Vine-acum să-ngenuncheze lângă ieslea lui Hristos.
Căci din marea Lui iubire, pentru noi S-a Întrupat,
Spre-a aduce mântuirea lumii ce zăcea-n păcat.”

(din *Cântările Nașterii*, de Traian Dorz)

Lucrăm

Nașterea Domnului în imagini și vers

- ✦ Împreună cu trei colegi, realizează un colaj pe tema Nașterii Domnului Iisus Hristos.
- ✦ Vei avea nevoie de un carton A3, pe care să lipești imagini și alte elemente reprezentative pentru evenimentul Nașterii.
- ✦ Însotăște imaginile și elementele respective cu texte descriptive sau dialoguri biblice.
- ✦ Adaugă valoare colajului prin versuri proprii sau compuneri originale.

Aprofundăm

A Din viețile sfinților

Maica Domnului

Preasfânta Născătoare de Dumnezeu și Pururea Fecioara Maria este modelul desăvârșit al creștinilor, care s-a asemănat cu Dumnezeu mai mult decât toți oamenii și toți îngerii. Mijlocirea ei pentru lume este neîncetată: rugăciunile credincioșilor către ea și închinarea la sfintele sale icoane sunt urmate de ajutor neîntârziat.

În Biserica Ortodoxă există mai multe categorii de icoane prin care Sfânta Fecioară Maria își arată milostivirea, precum:

- Călăuzitoare (arată cu mâna spre Fiul ei);
- Mila afectuoasă (Iisus are o mână în jurul gâtului ei);
- Milostiva (stă pe un tron regal, cu Pruncul Sfânt);
- Mijlocitoare (singură, cu mâinile ridicate în rugăciune);
- Dulcea sărutare (Pruncul își lipește fața de a ei).

- Prezintă cum își manifestă Maica Domnului dragostea față de oameni.

Maica Domnului Milostiva

B Dialog cultural

Cronologia creștină

Împărțirea timpului în două mari perioade sau ere se datorează unui sfânt român dobrogean, Sfântul Dionisie Exiguul, născut între anii 460-470 în Sciția Minor. El este autorul calculării erei creștine, luând ca reper anul Nașterii Domnului.

De-a lungul timpului au fost utilizate diferite cronologii, precum cea bizantină sau cea romană. Sfântul Dionisie Exiguul a calculat anul Nașterii Domnului ca fiind anul 5508 de la crearea lumii, conform cronologiei bizantine, sau anul 753 de la întemeierea Romei. Având anul Nașterii drept reper, el a numărat crescător anii înainte de Hristos și anii după Hristos.

- Cu ajutorul profesorului, identifică pe axa timpului de mai jos, evenimentele din viața Mântuitorului.

1 î.Hr.

1 d.Hr.

30 d.Hr.

33 d.Hr.

d.Hr.

î.Hr.

Reținem

- ✦ Domnul Iisus Hristos s-a născut în timpul împăratului roman Octavian Augustus, în Țara Sfântă.
- ✦ Nașterea Sa în peștera din Betleem este o dovadă de iubire și un îndemn la smerenie.
- ✦ La opt zile de la naștere a primit numele Iisus, iar la 40 de zile a fost dus la Templul din Ierusalim.
- ✦ Domnul Iisus și-a petrecut copilăria la Nazaret, uimind prin înțelepciunea Sa.
- ✦ Sfânta Fecioară Maria este cinstită de creștini ca Născătoare de Dumnezeu.

Lecția 3

Din Sfânta Scriptură

„Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Peste Care vei vedea Duhul coborându-Se și rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt.”

(Ioan 1, 33)

Fecioara Maria și Elisabeta

Dicționar

a găti = (aici) a pregăti; a fi gata de;

pildă = (aici) învățătură în formă alegorică; poveste cu tâlc; parabolă;

a se pocăi = a-i părea rău pentru păcate și a le mărturisi; a dori să se îndrepte; a căuta să obțină iertarea prin post și rugăciune;

a propovădui = a transmite învățături religioase; a predica.

BOTEZUL DOMNULUI

Botezul Domnului

Când a împlinit vârsta de 30 de ani, Domnul Iisus a venit la râul Iordan, unde Sfântul Ioan săvârșea botezul pocăinței. Acesta predica despre apropierea Împărăției Cerurilor și îi pregătea pe oameni să îl primească pe Hristos.

Sfântul Ioan Botezătorul a fost fiul preotului Zaharia și al Elisabetei, verișoara Maicii Domnului. Cei doi erau oameni credincioși, care s-au rugat foarte mult pentru a avea un copil. Cu șase luni înainte de a se arăta Sfintei Fecioare Maria, Arhanghelul Gavriil a fost trimis de Dumnezeu înaintea lui Zaharia, pe când slujea la templu. I-a spus că rugăciunea lor a fost ascultată și vor avea un fiu pe care-l vor numi Ioan. Acesta va fi proroc mare și va avea misiunea „să gătească Domnului un popor pregătit” (Luca 1, 17). Pentru această misiune, Sfântul Ioan a trăit în pustia Iudeii până la vârsta de 30 de ani, în post și rugăciune.

Sfântul Ioan Botezătorul și Întemernătorul Domnului a pregătit lumea pentru venirea lui Hristos. El a predicat oamenilor: „Pocățiți-vă, că s-a apropiat Împărăția cerurilor” (Matei 3, 2) și i-a botezat spunând: „Eu v-am botezat pe voi cu apă, El însă vă va boteza cu Duh Sfânt” (Marcu 1, 8). Când a venit Iisus la Iordan, Ioan a zis celor de față: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (Ioan 1, 29), adică Mântuitorul Cel așteptat. Apoi a mărturisit: „Acesta este Fiul lui Dumnezeu” (Ioan 1, 34).

La **Botezul Domnului** S-a arătat Sfânta Treime, eveniment numit teofanie sau epifanie. Dumnezeu Fiul, Iisus Hristos, S-a aflat în apa Iordanului, Dumnezeu Duhul Sfânt a coborât asupra Lui în chip de porumbel, iar Dumnezeu Tatăl S-a auzit din cer spunând: „Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit” (Matei 3, 17). Botezul Domnului este un exemplu și un îndemn la smerenie pentru noi.

Sfântul Ioan și-a împlinit misiunea, fiind „acela despre care a zis prorocul Isaia: *Glasul celui ce strigă în pustie: Pregătiți calea Domnului, drepte faceți cărările Lui*” (Matei 3, 3). A continuat să propovăduiască pocăința, îndreptarea, milostenia și să mustre pe cei care păcătuiau. Cu mult curaj, i-a mustrat pentru păcatele lor chiar pe regele Irod și pe soția lui, Irodiada. Deranjați de învinuirile publice pentru încălcarea legii lui Dumnezeu, din mândrie, cei doi l-au martirizat pe Sfântul Ioan.

Ca o confirmare a vieții sale sfinte, a importanței predicii lui, a curajului cu care și-a împlinit misiunea, Domnul Hristos a spus despre Sfântul Ioan Botezătorul: „Între cei născuți din femei, nimeni nu este mai mare decât Ioan” (Luca 7, 28).

După ce a primit Botezul de la Ioan, Domnul Iisus a început activitatea publică. I-a învățat pe oameni, le-a grăit în pilde și a săvârșit minuni, arătând calea prin care ne putem apropia de Dumnezeu.

Botezul pocăinței săvârșit de Sfântul Ioan a pregătit Botezul creștin. Prin **Sfânta Taină a Botezului** întemeiată de Domnul Iisus Hristos primim harul Duhului Sfânt, ni se iartă păcatul strămoșesc și devenim membri ai Bisericii.

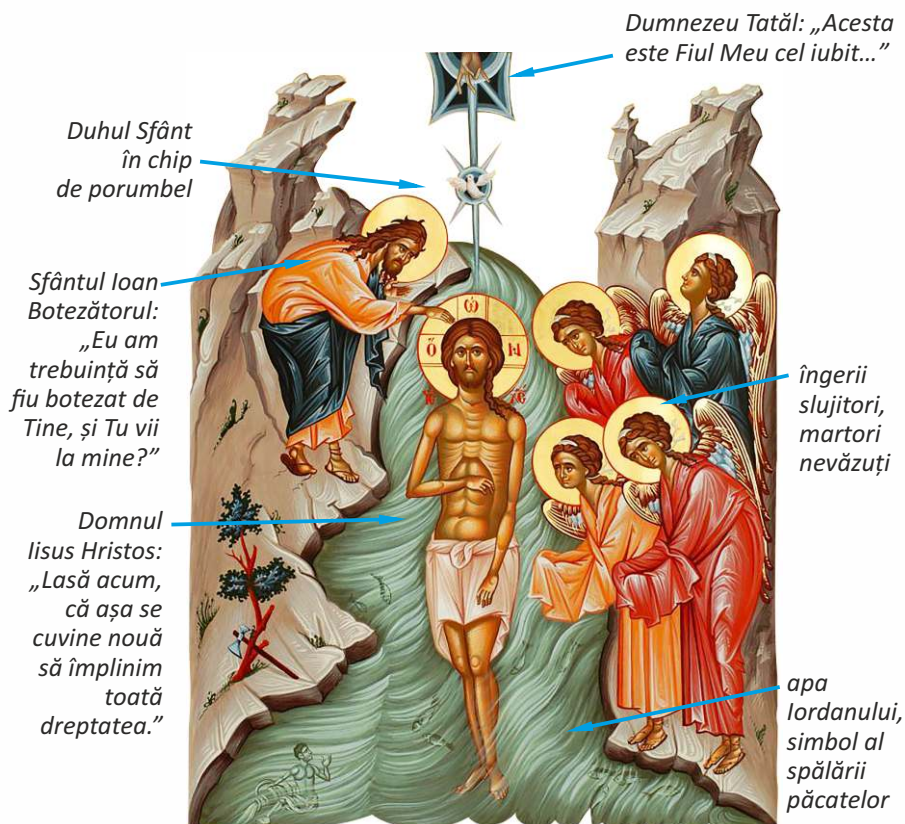

Râul Iordan

Explorăm

Analizează imaginea și, pe baza informațiilor din textul lecției, discută cu profesorul despre persoane, locuri și aspecte legate de Botezul Domnului Iisus Hristos.

Știați că...?

- Sărbătoarea *Botezul Domnului*, numită popular *Bobotează*, este cinstită în fiecare an pe 6 ianuarie. Pe 7 ianuarie îl sărbătorim pe Sfântul Ioan Botezătorul, datorită rolului pe care l-a avut la evenimentul prăznuit cu o zi înainte.
- În ajunul *Bobotezei*, preotul vine și sfințește casele creștinilor cu agheasmă (apă sfințită).
- La sărbătoarea *Botezul Domnului* are loc sfințirea mare a apei, numită și Agheasma Mare. Din aceasta se poate gusta, pe nemâncate, în următoarele opt zile; se folosește la sfințirea caselor și a gospodăriilor, fără a se altera în timp.

1. Alege variantele corecte de răspuns. Pot fi unul sau mai multe răspunsuri corecte:

- A. Părinții Sfântului Ioan Botezătorul sunt Sfinții:
 a) Ioachim și Ana; b) Teofan și Nona; c) Zaharia și Elisabeta.
- B. Botezul Domnului a avut loc în:
 a) Iacul Ghenizaret; b) râul Iordan; c) Marea Moartă.
- C. Domnul Iisus a fost botezat la vârsta de:
 a) opt zile; b) 40 de zile; c) 30 de ani.
- D. Sfântul Ioan mai este numit:
 a) Botezătorul; b) Rugătorul; c) Înaintemergătorul Domnului.
- E. Predica Sfântului Ioan Botezătorul conține îndemnuri la:
 a) pocăință; b) îndreptare; c) milostenie.
- F. Arătarea Sfintei Treimi la Botezul Domnului poartă numele de:
 a) chenoză; b) teofanie; c) epifanie.

2. Citește textul biblic de mai jos, apoi rezolvă cerințele:

„Și mulțimile îl întrebau, zicând: Ce să facem deci? Răspunzând, Ioan le zicea: Cel ce are două haine să dea celui ce nu are și cel ce are bucate să facă asemenea. Și au venit și vameșii să se boteze și i-au spus: Învățătorule, noi ce să facem? El le-a răspuns: Nu faceți nimic mai mult peste ce vă este rânduit. Și îl întrebau și ostașii, zicând: Dar noi ce să facem? Și le-a zis: Să nu asupriți pe nimeni, nici să învinuiți pe nedrept și să fiți mulțumiți cu solda voastră.” (Luca 3, 10-14)

- a) Identifică faptele bune la care îndeamnă Sfântul Ioan Botezătorul.
 b) Dă exemple de fapte de milostenie pe care le-ai făcut recent sau pe care le poți săvârși.

3. Audiază troparul sărbătorii *Botezul Domnului* pe internet și, cu ajutorul profesorului, descoperă motivele pentru care aceasta este una dintre cele mai mari sărbători creștine.

„În Iordan Botezându-Te Tu, Doamne, închinarea Treimii s-a arătat. Că Glasul Părintelui a mărturisit Ție, Fiu Iubit pe Tine numindu-Te; și Duhul, în Chip de Porumbel, a adeverit întărirea Cuvântului, Cel Ce Te-ai arătat, Hristoase Dumnezeu și lumea ai luminat, Slavă Ție.”

Troparul Botezului Domnului

Lucrăm

Tradiții și obiceiuri de Bobotează

- ✦ Documentează-te despre obiceiurile practicate cu ocazia *Botezului Domnului* în zona ta geografică sau în alte zone ale țării.
- ✦ Notează detaliat, pe câte o foaie A4, fiecare tradiție cunoscută.
- ✦ Prezintă fișele în clasă și realizează, împreună cu colegii, un dosar complet cu tradițiile și obiceiurile de Bobotează.

Aprofundăm

A Din viețile sfinților

Sfântul Proroc Ioan Botezătorul și Întemernătorul Domnului

Sfântul Ioan Botezătorul a trăit până la vârsta de 30 de ani în pustiu. A dus o viață simplă, în post și rugăciune, plină de sfințenie. „Era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, avea cingătoare de piele împrejur mijlocului și mânca lăcuste și miere sălbatică” (Marcu 1, 6). Pentru a scoate în evidență trăirea îngerească, multe dintre icoanele lui ni-l înfățișează cu aripi.

În timpul activității sale a dat dovadă de credință, curaj, statornicie pe calea binelui. A îndemnat la pocăință, la întoarcerea spre Dumnezeu și spre valorile binelui. Mesajul Sfântului Ioan a avut ecou în sufletele multor oameni, care au renunțat la stilul de viață egoist. A pregătit astfel societatea iudaică de atunci pentru primirea lui Mesia. După Botezul Domnului Iisus, a spus cu smerenie: „Acela trebuie să crească, iar eu să mă micșorez” (Ioan 3, 30).

- Identifică trăsăturile morale ale Sfântului Ioan.
- Compară stilul de viață al Sfântului Ioan Botezătorul cu al oamenilor din prezent. Care sunt concluziile tale?

Sfântul Ioan Botezătorul

B Dialog cultural

Taina Sfântului Botez

Sfânta Taină a Botezului

Botezul pocăinței săvârșit de Sfântul Ioan a fost o prefigurare a Tainei Sfântului Botez, întemeiată de Mântuitorul Hristos. Botezul este poarta de intrare în creștinism. Numele vine de la termenul grecesc *baptizein*, care înseamnă *a scufunda*.

Primirea Botezului este precedată de mărturisirea credinței în Iisus Hristos prin rostirea *Crezului* (*Simbolul de credință*). Prin Botez, Duhul Sfânt iartă omului păcatul strămoșesc și eventualele păcate personale.

Majoritatea religiilor au o practică de inițiere în viața comunității respective. În iudaism aceasta poartă numele de *Brit Milah* și *Brit Bat*, iar în islam, *Shahadah*.

- Sub îndrumarea profesorului, caută pe internet asemănări și deosebiri între Taina Sfântului Botez și practici asemănătoare din alte religii.

Reținem

- ✦ Domnul Iisus Hristos a fost botezat în râul Iordan, la vârsta de 30 de ani, de către Sfântul Ioan Botezătorul.
- ✦ Sfântul Ioan a avut misiunea de a pregăti lumea pentru venirea lui Mesia, de aceea se numește și Întemernătorul Domnului.
- ✦ La Botezul Domnului a avut loc arătarea Sfintei Treimi.
- ✦ După Botez, Domnul Hristos și-a început activitatea publică.

Lecția 4

Din Sfânta Scriptură

„Sfârșind Iisus de dat aceste învățături celor doisprezece ucenici ai Săi, a trecut de acolo ca să învețe și să propovăduiască mai departe prin cetățile lor.”

(Matei 11, 1)

Sfinții Apostoli

Dicționar

moral = (aici) principiu, normă, regulă de comportament, care respectă învățătura lui Dumnezeu;

mreajă = plasă de pescuit; năvod.

IISUS HRISTOS, ÎNVĂȚĂTORUL LUMII

Predica de pe Munte

La începutul activității Sale publice, Domnul Hristos a ales **12 apostoli**. „Pe când umbla pe lângă Marea Galileii, a văzut doi frați; pe Simon, ce se numește Petru, și pe Andrei, fratele lui, care aruncau mreaja în mare, căci erau pescari. Și le-a zis: *Veniți după Mine și vă voi face pescari de oameni*. Iar ei, îndată lăsând mrejele au mers după El” (Matei 4, 18-20). Au urmat apoi Ioan și Iacov, fiii lui Zevedeu, Filip, Bartolomeu, Toma, Matei, Iacov al lui Alfeu, Iuda Tadeul, Simon Zilotul și Iuda Iscarioteanul, căruia i-a luat locul Matia. Aceștia l-au însoțit pe Iisus zi de zi, au ascultat învățătura Lui și au fost martorii minunilor Sale.

Domnul Iisus este cel mai mare **învățător al lumii**. Învățătura Lui este veșnică: „Cerul și pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Marcu 13, 31). Învățătura Sa este la fel de actuală astăzi cum a fost în urmă cu două mii de ani și va fi pentru totdeauna. De multe ori Iisus a vorbit oamenilor **în mod direct**, transmițându-le învățături clare, așa cum a făcut în timpul *Predicii de pe Munte*. A spus atunci cum să facem fapte de milostenie, cum să ne rugăm, cum să postim, cum să ne comportăm față de semenii noștri. Când dăruim, când ne rugăm sau postim, Hristos ne îndeamnă să fim smeriți, să nu ne lăudăm cu binele pe care îl facem și Dumnezeu ne va răsplăti.

Alteori, Iisus a grăit **în pilde** sau parabole, adică povestiri inspirate din viața de zi cu zi a evreilor, prin care transmitea în mod simbolic un adevăr religios sau moral. Astfel, învățăturile dumnezeiești erau ținute minte de către ascultători. Spre exemplu, a asemănat „Împărăția cerurilor cu un năvod aruncat în mare și care adună tot felul de pești. Iar când s-a umplut, l-au tras pescarii la mal și, șezând, au ales în vase pe cei buni, iar pe cei răi i-au aruncat afară” (Matei 13, 47-48).

Domnul și-a întărit învățătura **prin minunile** pe care le-a făcut. Acestea vorbeau de la sine despre puterea dumnezeiască, despre milostenia și

despre iubirea Lui față de oameni. „Mulțimile erau uimite de învățătura Lui. Că îi învăța pe ei ca Unul care are putere, iar nu cum îi învățau cărturarii lor” (Matei 7, 28-29).

În centrul învățaturii Mântuitorului se află **marea poruncă a iubirii**: „Să iubești pe Domnul Dumnezeu tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău. (...) Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” (Matei 22, 37-39). Domnul Hristos ne spune că aproapele nostru este orice om, indiferent de naționalitate sau de alte criterii care ne pot diferenția. Prin urmare, cuvintele Sale ne îndeamnă să-i iubim pe toți semenii. Dacă împlinim această poruncă, respectăm întreaga învățătură a lui Dumnezeu.

Cuvintele Mântuitorului au fost consemnate și transmise mai departe de ucenicii Săi. În scrierile lor din Sfânta Scriptură, vedem cum Iisus a fost primul care a împlinit învățăturile Sale. Adevăratul învățător este cel care se dă pe sine exemplu celorlalți. Iisus ne-a învățat să fim smeriți și a spălat picioarele ucenicilor la Cina cea de Taină. Ne-a învățat să iertăm și S-a rugat pentru iertarea celor ce Îl răstigneau. Ne-a învățat să iubim și S-a jertfit pentru noi din iubire.

Învățătura de credință lăsată de Mântuitorul Hristos este transmisă astăzi credincioșilor în Biserică la sfintele slujbe, în familie sau la școală.

Sfânta Evanghelie

Explorăm

Analizează schema de mai jos și discută cu profesorul pe tema propovăduirii Domnului Iisus Hristos și a Sfinților Apostoli.

Hristos

în mod direct

prin pilde

prin minuni

- Alături de cei 12 apostoli, Domnul Iisus Hristos a mai ales alți 70 de bărbați care au devenit ucenici ai Săi.

- Primele patru cărți din Noul Testament se numesc *Evangheliile* și prezintă viața și învățătura Mântuitorului Iisus Hristos. Dintre acestea, două au fost scrise de apostolii Matei și Ioan, iar două de ucenicii Marcu și Luca.

- În anul 50, Sfinții Apostoli s-au întâlnit la Ierusalim și au stabilit anumite reguli privind trecerea la creștinism a oamenilor care nu erau evrei. Acea întâlnire poartă numele de *Sinod Apostolic*.

- Predica de pe munte* a avut loc pe Muntele Măslinilor, în apropierea cetății Ierusalim.

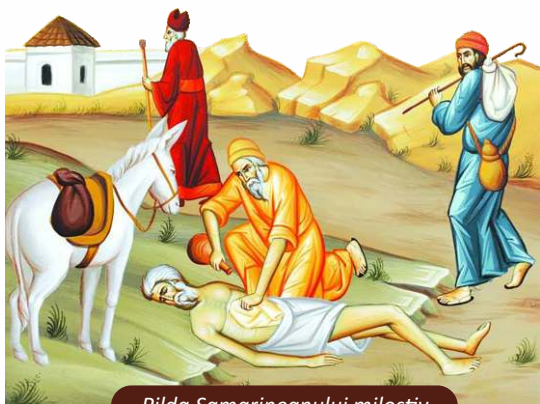

1. Apreciază cu *adevărat* sau *fals* enunțurile de mai jos, după exemplu:

- a) Primii ucenici aleși de Mântuitorul au fost frații Andrei și Petru. *Exemplu: a) = adevărat*
- b) Domnul Iisus a scris Sfânta Evanghelie.
- c) Marea poruncă a iubirii lăsată de Mântuitorul ne îndeamnă să fim drepți.
- d) Domnul Hristos ne-a transmis învățătura Sa în mod direct, prin pilde și prin minuni.
- e) Sfântul Apostol Petru este modelul desăvârșit de iubire.
- f) Sfinții Apostoli Iacov și Ioan au fost fiii lui Zevedeu.
- g) Mântuitorul a făcut numeroase minuni din iubirea Sa față de oameni.

2. Pornind de la textul și imaginea de mai jos, pune în scenă *Pilda Samarineanului milostiv*, urmând pașii:

1. Alcătuieste echipe de opt elevi.
2. Împarte rolurile: un povestitor, un călător, doi tâlhari, un preot, un levit, un samarinean, o gazdă.
3. Stabilește așezarea/mișcarea în scenă a fiecăruia.
4. Prezintă mica scenetă în clasă.

Pilda Samarineanului milostiv

„Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon, și a căzut între tâlhari, care, după ce l-au dezbrăcat și l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort. Din întâmplare un preot cobora pe calea aceea și, văzându-l, a trecut pe alături. De asemenea și un levit, ajungând în acel loc și văzând, a trecut pe alături. Iar un samarinean, mergând pe cale, a venit la el și, văzându-l, i s-a făcut milă și, apropiindu-se, i-a legat rănilor, turnând pe ele untdelemn și vin, și, punându-l pe dobitocul său, l-a dus la o casă de oaspeți și a purtat grijă de el. Iar a doua zi, scoțând doi dinari i-a dat gazdei și i-a zis: Ai grijă de el și, ce vei mai cheltui, eu, când mă voi întoarce, îți voi da.” (Luca 10, 30-35)

- Analizează în cadrul echipei comportamentul fiecărui personaj și descoperă, cu ajutorul profesorului, semnificația acestora.
- Discută în clasă despre importanța milosteniei față de toți semenii, fără discriminare.

Lucrăm

Trimiteri biblice

- ★ Cum înțelegem trimiterile din Sfânta Scriptură? Exemplu: „Aceasta este porunca Mea: să vă iubiți unul pe altul, precum v-am iubit Eu”. (Ioan 15, 12).

Sfânta Evanghelie după Ioan Capitolul 15 Versetul 12

- ★ Caută în Sfânta Evanghelie după Matei următoarele texte și asociază trimiterile cu îndemnul potrivit.

1) (Matei 6, 1-4)

2) (Matei 6, 16-18)

a) milostenie

b) post

3) (Matei 6, 5-8)

c) rugăciune

Aprofundăm

A Din viețile sfinților

Sfântul Apostol Pavel

Sfântul Apostol Pavel a fost un om educat, care cunoștea limba greacă și studiasse la școala renumitului învățat Gamaliel. Deși o vreme i-a prigonit pe creștini, în drum spre Damasc L-a văzut pe Mântuitorul înviat și s-a botezat în numele Sfintei Treimi.

El a devenit un neobosit apostol al Domnului, după cum singur mărturisește: „Pavel, apostol nu de la oameni, nici prin vreun om, ci prin Iisus Hristos și prin Dumnezeu-Tatăl, Care L-a înviat pe El din morți” (Galateni 1, 1).

Plin de credință, înțelepciune și râvnă spre fapte bune, Sfântul Pavel a propovăduit Evanghelia și a lăsat Bisericii 14 *Epistole*, cuprinse în Noul Testament. Ele conțin îndemnuri și învățături pentru toți creștinii, precum cele despre rugăciune, dublate de exemplul personal: „...îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos” (Efeseni 3, 14).

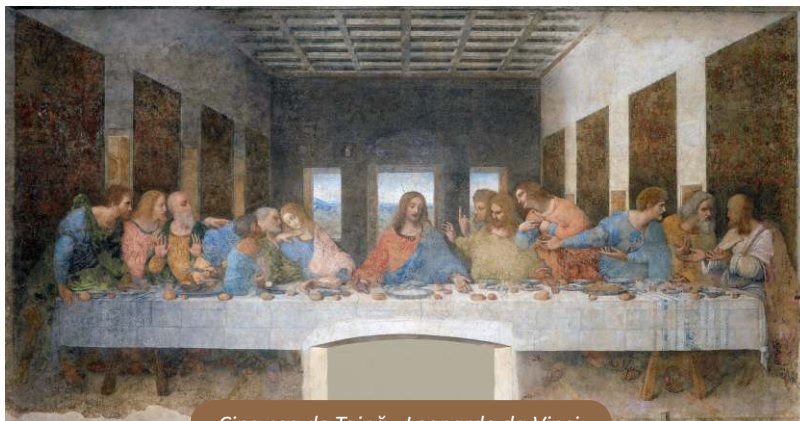
Sfântul Apostol Pavel

- Pe baza textului prezentat și a informațiilor online despre viața Sfântului Apostol Pavel, alcătuieste o caracterizare a acestuia, de minimum 10 rânduri.

B Dialog cultural

Una dintre cele mai cunoscute picturi murale din istoria universală a artelor este *Cina cea de taină*, realizată de celebrul Leonardo da Vinci.

Această capodoperă reprezintă momentul în care Mântuitorul a stat ultima dată la cină cu apostolii, înainte de pătimirile Sale. Marele pictor s-a inspirat din textul Sfintei Scripturi, aflat în *Sfânta Evaghelie după Ioan*, la capitolul 13. Atunci, Mântuitorul le-a dat ucenicilor Săi ultimele învățături și i-a îndemnat să le păstreze și să le împlinescă. Această operă de artă poate fi admirată și astăzi în biserica dominicană Santa Maria delle Grazie din Milano.

Cina cea de Taină - Leonardo da Vinci

- Căută pe internet detalii despre alte picturi religioase celebre.

Reținem

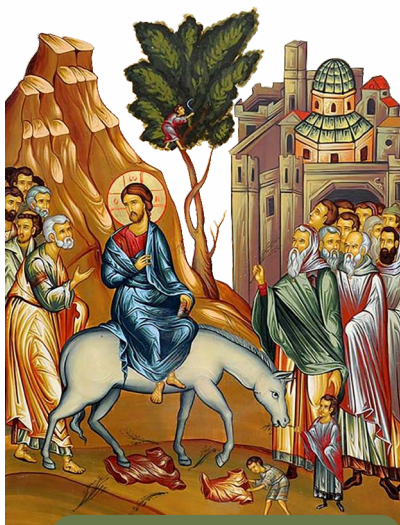

- ✦ La începutul activității publice, Mântuitorul a ales pe cei 12 apostoli.
- ✦ Domnul Iisus Hristos a transmis învățătura de credință prin viu grai, prin pilde și prin minuni.
- ✦ În Sfintele Evanghelii sunt consemnate viața și învățăturile Mântuitorului Hristos.
- ✦ Porunca iubirii se află în centrul propovăduirii Domnului Iisus Hristos.

Lecția 5

Din Sfânta Scriptură

„Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce crede în Mine are viață veșnică.”
(Ioan 6, 47)

Intrarea Domnului în Ierusalim

IISUS HRISTOS, MÂNTUITORUL LUMII

Învierea Domnului

În duminica dinaintea Învierii, Iisus a mers în Ierusalim, unde a fost primit cu bucurie și cu aclamații de majoritatea localnicilor, iar cei mai entuziaști au fost copiii. **Intrarea Domnului în Ierusalim** a provocat invidia cărturarilor, a fariseilor și a arhierilor templului.

Aceștia au plănuț să-L prindă pe Iisus și au profitat de lăcomia lui Iuda Iscarioteanul căruia, în ziua de miercuri, i-au dat 30 de arginți ca să își trădeze Învățătorul.

Joi seara, la **Cina cea de Taină**, Mântuitorul a întemeiat Sfânta Taină a Împărtășaniei și le-a dat apostolilor ultimele sfaturi. El cunoștea tot ceea ce urma să se întâmple, inclusiv cine este trădătorul. Apoi Iisus, însoțit de ucenici, a mers în Grădina Ghetsimani, unde S-a rugat stăruitor Tatălui Cereșc: „Părinte, de voiești, treacă de la Mine acest pahar. Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă” (Luca 22, 42). La miezul nopții, a sosit Iuda cu slugile înarmate ale arhierilor, care L-au prins și L-au dus înaintea sinedriului spre a fi judecat.

Arhierii au folosit martori mincinoși ca să Îl acuze pe Iisus de blasfemie, deși El era întru totul nevinovat. Umilit, bătut și batjocorit, Hristos a fost trimis vineri dimineață la guvernatorul roman, Ponțiu Pilat, care a constatat falsitatea învinuirilor. Acuzatorii au susținut că Iisus S-a numit pe Sine Împărat, ceea ce Îl transforma într-un răzvrătit față de împăratul roman. În urma acestor afirmații, Pilat L-a judecat și L-a condamnat pe Mântuitorul să fie biciuit și răstignit.

Mântuitorul a trecut prin multe **pătimiri** și S-a rugat pentru cei care Îi făceau rău: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Luca 23, 34). Din iubire nemărginită, Iisus a luat asupra Sa toate slăbiciunile omenești, în afară de păcat, primind de bună voie sacrificiul suprem, pentru mântuirea lumii. Prin aceasta El a adus izbăvire dreptilor Vechiului Testament, începând cu Adam și Eva, și a oferit tuturor posibilitatea dobândirii raiului.

Dicționar

blasfemie = defăimare a celor sfinte; hulă;

izbăvire = mântuire; salvare;

pătimire = chin; tortură; supliciu; suferință.

sinedriu = autoritatea supremă din Ierusalim, în perioada sec. I î.Hr. – sec. I d.Hr., cu putere judecătorească, politică și de interpretare a Legii.

A treia zi, duminică, dis-de-dimineață, Domnul Hristos a înviat și S-a arătat femeilor purtătoare de miruri și apostolilor. **Bucuria Învierii Domnului** i-a cuprins pe toți cei ce credeau în El și L-au iubit. Vestea cea mare a fost întărită de numeroasele arătări ale Domnului în decursul a 40 de zile.

Sărbătoarea Învierii Domnului, numită și **Sfintele Paști**, este cel mai mare praznic al creștinătății, prilej pentru noi de bucurie în familie și de comuniune cu Dumnezeu. La slujba din noaptea Învierii cântăm: „Cerurile, după cuviință să se veselească și pământul să se bucure. Și să prăznuiască toată lumea cea văzută și cea nevăzută; că a înviat Hristos, Veselia cea veșnică”.

Explorăm

Discută cu profesorul despre evenimentele care au avut loc în Săptămâna Pătimirilor, cu ajutorul schemei date, sistematizând informațiile din textul lecției.

1. Duminică – Intrarea Domnului în Ierusalim

6. Duminică – Învierea Domnului

2. Miercuri – trădarea lui Iuda

5. Vineri – condamnarea și răstignirea Mântuitorului

3. Joi – Cina cea de Taină

4. Joi – Rugăciunea din Grădina Ghetsimani

Biserica Sfântului Mormânt

Știați că...?

- În Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim are loc în fiecare an, în Sâmbăta Mare, minunea coborârii Luminii Sfinte din cer.

- An de an, o delegație a Patriarhiei Române aduce Lumina Sfântă de la Ierusalim la noi în țară, în noaptea Învierii.

- Slujbele de seară din Săptămâna Pătimirilor se numesc denii. Cele mai cunoscute sunt Denia celor 12 Evanghelii din Joia Mare și Denia Prohodului Domnului din Vinerea Mare.

1. Răspunde la următoarele întrebări:

- Cum a fost întâmpinat Domnul la Intrarea Sa în Ierusalim?
- Cine au fost cei care au plănuit arestarea Mântuitorului?
- Ce a întemeiat Domnul Hristos la Cina cea de Taină?
- Unde a mers Iisus cu ucenicii după Cina cea de Taină?
- Care a fost motivul condamnării Mântuitorului?
- De ce a primit de bună voie Domnul Hristos pătimirile și moartea?
- Ce semnificații are Învierea Domnului pentru creștini?

Rugăciunea din Grădina Ghetsimani

2. Lecturează textul de mai jos, apoi prezintă importanța Sfintei Cruci în viața creștinilor:

Sfânta Cruce

„Învierea lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat.

Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și Sfânta Învierea Ta o laudăm și o slăvim. Că Tu ești Dumnezeu nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim.

Veniți toți credincioșii să ne închinăm Sfintei Învierii lui Hristos, că iată a venit prin Cruce, bucurie la toată lumea.

Totdeauna binecuvântând pe Domnul, laudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a călcat.”

(din slujba Utreniei Învierii)

3. Audiază și învață cântarea bisericească *Paharul mântuirii*. La ce se referă acest „pahar”?

Paharul mântuirii voi lua și numele Domnului voi chema.

4. Alcătuieste un text de minimum cinci rânduri despre Pătimirile și Învierea Domnului și găsește-i un titlu potrivit. Utilizează în text cuvintele: *cruce, izbăvire, iubire, iertare*.

Lucrăm

Știu, vreau să știu, am aflat

- Formează patru – șase echipe de lucru, la nivelul clasei.
- Pregătește pentru fiecare echipă câte o foaie A3/tip flipchart și un marker.
- Trasează pe foaie un tabel, după modelul alăturat.
- Completează rubricile *Știu/Vreau să știu*, alături de membrii echipei.
- Adresează întrebările notate la rubrica *Vreau să știu* celorlalte echipe și profesorului.
- Notează informațiile noi la rubrica *Am aflat*.

Pătimirile și Învierea Domnului		
Știu	Vreau să știu	Am aflat
...

A Din viețile sfinților

Iisus Hristos, Mântuitorul lumii – Modelul desăvârșit

Prin toată activitatea Sa din timpul vieții pământești, Domnul Hristos Se oferă tuturor drept model deplin: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața” (Ioan 14, 6). Exemplul Mântuitorului este necesar mai ales tinerilor generației de astăzi, care caută modele de urmat.

În toate situațiile prin care a trecut, Mântuitorul a arătat iubire, smerenie, milă, înțelepciune, răbdare și iertare. Spre exemplu, nașterea în peștera săracă este semn al smereniei Pruncului Sfânt. Învățăturile Domnului reflectă înțelepciunea fără de margini, iar minunile săvârșite sunt dovezi ale iubirii și atotputerniciei Sale.

Mai mult decât atât, „Întru El era viață și viața era lumina oamenilor” (Ioan 1, 4). Domnul Hristos i-a îndrumat pe oameni spre același lucru: să lumineze celorlalți printr-o viață plină de fapte bune.

Mântuitorul Iisus Hristos

- Alege din text două virtuți pe care ai dori să ți le dezvolti și motivează opțiunea făcută.

B Dialog cultural

Sărbătoarea Sfințelor Paști

În timpul Mântuitorului, cea mai importantă sărbătoare a evreilor era Paștele. Termenul *pesah* în limba ebraică înseamnă *trecere* și amintește de trecerea evreilor prin Marea Roșie, de la robie la libertate, conduși de Moise. Ei sacrificau un miel, pe care îl consumau cu pâine nedospită și ierburi amare.

Învierea Domnului a avut loc duminică, a doua zi după Paștele iudaic. Aceasta a devenit cea mai importantă sărbătoare a creștinilor, primind și denumirea de *Paști*, pentru că „din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi” (*Canonul Învierii*).

Paștele iudaic a fost o prefigurare a Paștelui creștin. Mielul jertfit de evrei l-a simbolizat pe Mântuitorul Iisus Hristos, „Mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatul lumii” (Ioan 1, 29). În noaptea de Paști, creștinii se împărtășesc cu Trupul și Sângele Mântuitorului „spre iertarea păcatelor și spre viața de veci” (*Sfânta Liturghie*).

Păstorul cel Bun

- Redactează un text de 10 – 20 de rânduri, în care să prezinți cum te pregătești pentru sărbătoarea Învierii Domnului.

Reținem

- ✦ După Intrarea Domnului în Ierusalim, conducătorii poporului au plănuit condamnarea Lui.
- ✦ Joi seara au avut loc: Cina cea de Taină, rugăciunea din Grădina Ghetsimani și prinderea Domnului Iisus Hristos.
- ✦ În Vinerea Pătimirilor, Mântuitorul a fost judecat, condamnat, răstignit și pus în mormânt.
- ✦ Duminică, Hristos a înviat și a dăruit lumii mântuirea.

Lecția 6

Din Sfânta Scriptură

„Domnul Iisus, după ce a vorbit cu ei, S-a înălțat la cer și a șezut de-a dreapta lui Dumnezeu.”

(Marcu 16, 19)

Pogorârea Duhului Sfânt

Dicționar

martor = (aici) persoană care dă mărturie despre cineva;

neamuri = (aici) popoare;

pogorâre = coborâre.

ÎNĂLȚAREA DOMNULUI IISUS HRISTOS

Înălțarea Domnului

La 40 de zile după Înviere, Domnul Iisus Hristos a mers împreună cu ucenicii și cu Maica Sa pe Muntele Măslinilor. Acolo le-a dat apostolilor ultimele îndemnuri: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă” (Matei 28, 19-20). Prin aceste cuvinte i-a trimis ca mărturisitori ai Săi în Ierusalim, în Iudeea, în Samaria și până la marginile pământului. Apoi, sub privirile lor, Hristos S-a ridicat pe un nor cu trupul înviat, de-a dreapta Tatălui.

Doi îngeri în haine albe s-au arătat apostolilor și le-au vestit: „Acest Iisus Care S-a înălțat de la voi la cer, astfel va și veni, precum L-ați văzut mergând la cer” (Faptele Apostolilor 1, 11). **Înălțarea Domnului** nu i-a întristat pe ucenici, care s-au întors la Ierusalim cu bucurie mare.

Unul dintre motivele bucuriei a fost făgăduința făcută de Hristos: „Și Eu voi ruga pe Tatăl și alt Mângâietor vă va da vouă ca să fie cu voi în veac... Duhul Sfânt, pe care-L va trimite Tatăl în numele Meu, Acela vă va învăța toate și vă va aduce aminte de toate cele ce v-am spus Eu” (Ioan 14, 16; 26). La zece zile după Înălțare s-a împlinit această făgăduință, prin **pogorârea Duhului Sfânt** peste cei 12 apostoli. Îmbrăcați, „cu putere de sus” (Luca 24, 49), apostolii au început să vestească lumii învățătura Domnului. Ei au botezat pe cei ce au crezut în Iisus Hristos și au sfințit în mijlocul lor episcopi, preoți și diaconi. **Misiunea apostolilor** și a urmașilor acestora a fost de a transmite tuturor oamenilor învățătura lui Dumnezeu, de a întemeia și de a răspândi Biserica creștină.

Un alt motiv al bucuriei apostolilor a fost încredințarea pe care le-a făcut-o Hristos: „Și iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20). Prezența Domnului Iisus alături de oameni în fiecare zi se referă atât la legătura lor în rugăciune, cât și la **prezența Sa reală în Sfânta Liturghie**: „unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor” (Matei 18, 20). La slujba Sfintei Liturghii, Mântuitorul Hristos Se află prezent în Sfântul Altar sub forma Sfintei Împărtășanii.

Bucuria apostolilor se regăsește în sufletele noastre la sărbătoarea Înălțării Domnului, în fiecare an. Praznicul are loc la 40 de zile după Înviere, într-o zi de joi și prilejuiește înălțarea gândurilor și a sufletelor noastre spre Dumnezeu.

Odată cu sărbătoarea Înălțării Domnului cinștim și Ziua Eroilor, care prin jertfa lor au păstrat unitatea de credință, de limbă și de neam.

Ziua Eroilor

Explorăm

Urmând schema de mai jos, discută cu profesorul despre principalele aspecte legate de evenimentul Înălțării la cer a Domnului Iisus Hristos.

1. participanți:	Matei 28, 16; Marcu 16, 19; Luca 24, 50-51; Faptele Apostolilor 1, 8-9
2. îndemnuri:	Matei 28, 19-20; Marcu 16, 15-16
3. făgăduințe:	Luca 24, 49; Faptele Apostolilor 1, 8
4. motivele bucuriei:	Matei 28, 20; Faptele Apostolilor 1, 10-11

Știați că...?

- Sărbătoarea Înălțării Domnului mai poartă numele popular de *Ispas*, care, în limba veche slavă, înseamnă *Mântuitor*.
- Muntele Măslinilor, numit și Muntele Eleon, are o înălțime de 808 metri. Pe versanții lui se găsesc Betania și Grădina Ghetsimani.
- Pe muntele Măslinilor este construită o mănăstire ortodoxă cu hramul *Înălțarea Domnului*.
- Prin Decretul nr. 1913 din 4 mai 1920 s-a stabilit cinștirea *Zilei Eroilor* cu prilejul sărbătorii *Înălțării Domnului*.

1.

Răspunde la următoarele întrebări:

- Unde a avut loc Înălțarea cu trupul la cer a Mântuitorului?
- Ce le-a făgăduit Mântuitorul ucenicilor înainte de Înălțare?
- În ce a constat îndemnul Mântuitorului către apostoli?
- Care a fost rolul apostolilor și al urmașilor acestora?
- Cine sunt astăzi urmașii apostolilor?
- Ce eveniment a avut loc la 10 zile după Înălțare?
- În ce mod este prezent Hristos în Sfânta Liturghie?
- Când sărbătorim Înălțarea Domnului?

Sfintele Daruri

2.

Pentru împlinirea misiunii de răspândire a credinței, apostolii au dovedit virtuți, precum credința, dragostea de semeni, curajul, prețuirea adevărului ș.a. Ce calități sunt necesare astăzi pentru a face apostolat?

Mărturia Sfinților Apostoli

3.

Audiază, împreună cu profesorul, *Imnul Eroilor*. Pornind de la următoarele versuri ale acestuia, argumentează necesitatea cinstirii eroilor neamului ca urmare a jertfei lor:

*Presărați pe-a lor morminte, ale laurilor foi
Spre a fi mai dulce somnul, fericiților eroi.
Ridicați pe piramida nemuririi, faima lor,
Scriș în cărțile de aur, cântecul nemuritor.*

Interviu

- ✦ Alcătuieste, împreună cu doi colegi, un set de trei întrebări despre Sfânta Împărtășanie.
- ✦ Scrie întrebările cu litere mari pe coli A4, pe care le vei utiliza cu rol de prompter.
- ✦ Desemnează în cadrul echipei un reporter, un cameraman și o persoană care să țină prompterul.
- ✦ Pentru a filma, utilizează telefonul mobil sau o cameră imaginată.
- ✦ Evidențiază calitățile fiecărui interviu realizat și propune modalități de îmbunătățire a ceea ce nu este corect.

A Din viețile sfinților

Sfinții Îngeri

Sfinții Îngeri au fost de față la Înălțarea Mântuitorului Hristos, în calitate de vestitori ai voii lui Dumnezeu.

Aceștia „sunt toți duhuri slujitoare trimise ca să slujească, pentru cei ce vor fi moștenitorii mântuirii” (Evrei 1, 14). Îngerii sunt modele de ascultare față de Dumnezeu și de slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor. Ei au devenit statornici în săvârșirea binelui pentru că au împlinit mereu voia Creatorului.

Ascultarea lor față de Părintele ceresc este un model pentru fiecare dintre noi în vederea săvârșirii binelui și a ascultării de Dumnezeu și de părinți.

- Care sunt virtuțile Sfinților Îngeri?
- Cum putem urma exemplul lor?

Sfinții Îngeri

B Dialog cultural

Propovăduirea Sfinților Apostoli

Pe lângă mărturia Sfintei Scripturi, unul dintre istoricii care menționează despre răspândirea creștinismului prin predica Sfinților Apostoli este Eusebiu de Cezareea. În *Istoria Bisericească*, Cartea a III-a, pe baza Sfintei Tradiții și altor scrieri anterioare, el consemnează: „Sfinții Apostoli ai Mântuitorului, precum și ucenicii lor s-au împrăștiat în toată lumea locuită pe atunci. După Tradiție, lui Toma i-a căzut soarta (adică a tras la sorți) să meargă în Parția, lui Andrei, în Sciția, lui Ioan, în Asia, unde a și petrecut vreme mai îndelungată, murind în orașul Efes.

Petru pare a fi predicat la început între iudeii împrăștiați prin Pont, Galatia, Bitinia, Capadocia și Asia, iar la urmă a venit și la Roma, unde, la dorința lui, a fost răstignit cu capul în jos.

Ce să mai zicem de Pavel, care începând din Ierusalim și până în ținuturile Iliricului, a plinit Evanghelia lui Hristos și a murit apoi (primind) moarte de martir pe vremea lui Nero la Roma? Așa ne spune textual Origen în cea de a treia carte a Comentariului său la Cartea Facerii.”

- Caută pe internet informații despre activitatea Sfântului Apostol Andrei în Dobrogea, sub îndrumarea profesorului, și notează-le pe o foaie A4. Adaugă fișa la portofoliu.

Reținem

- ✦ Înălțarea Domnului a avut loc la 40 de zile după Înviere, de pe muntele Măslinilor.
- ✦ La acest eveniment au fost de față Sfinții Apostoli, Maica Domnului și Sfinții Îngeri.
- ✦ Mântuitorul le-a făgăduit apostolilor că va fi tot timpul cu ei și că le va trimite un Mângâietor.
- ✦ Domnul Iisus este prezent și astăzi în lume, la Sfânta Liturghie, prin Sfânta Împărtășanie.

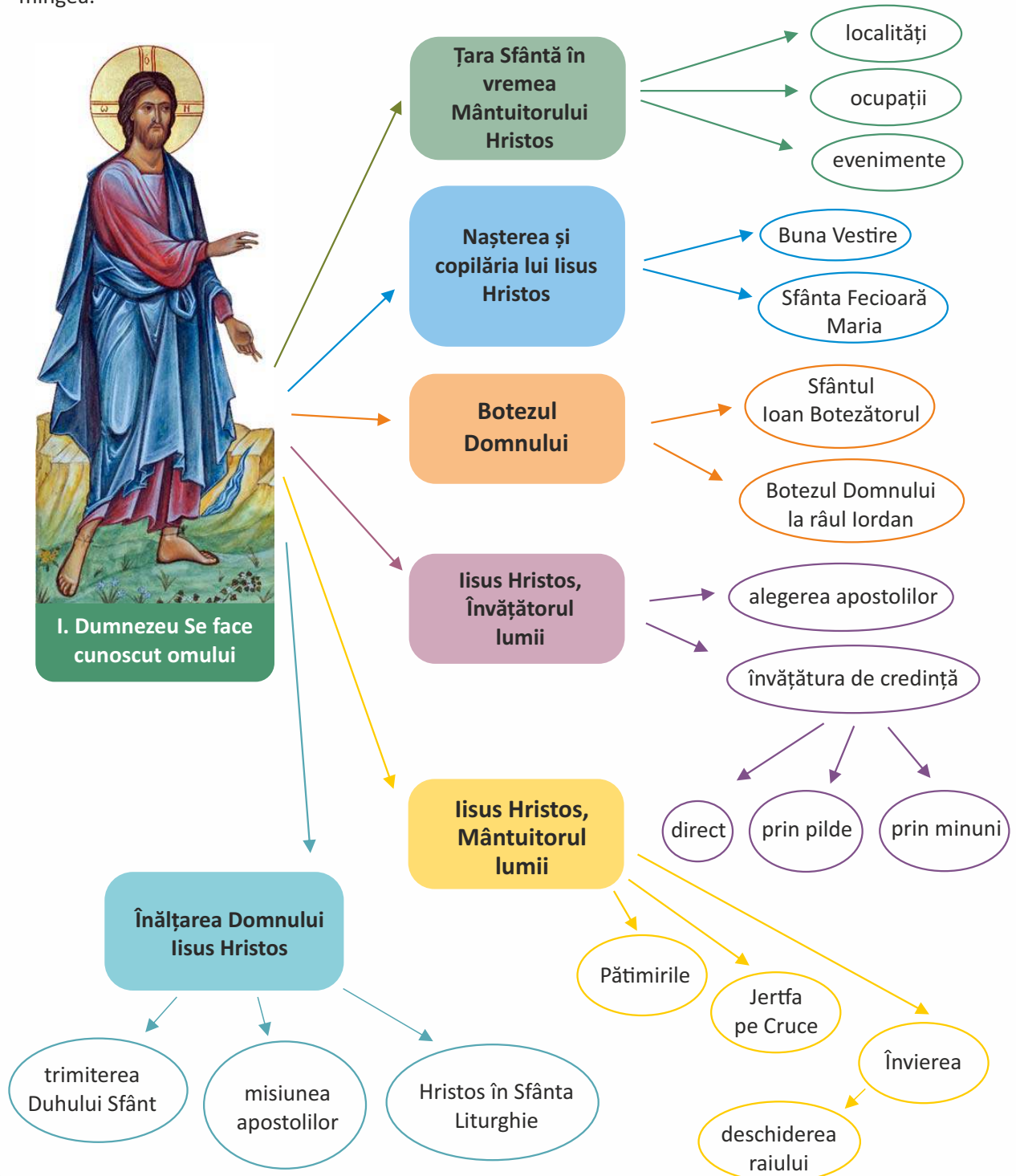
RECAPITULARE

A Ne amintim

Parcurge schema de mai jos și amintește-ți despre ce ai învățat în acest capitol. Folosind jocul *Întrebă-Aruncă-Răspunde*, formulează o întrebare pornind de la una dintre ideile din schemă. Aruncă o minge către un coleg ales să răspundă. Acesta va continua jocul, adresând o altă întrebare către cel căruia îi aruncă mingea.

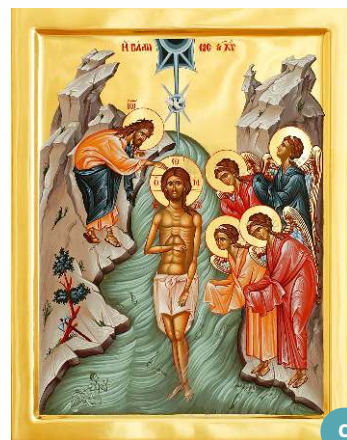

I. Dumnezeu Se face cunoscut omului

B Consolidăm

1. Identifică în icoanele de mai jos evenimentele reprezentate și ordonează-le cronologic:

2. Pornind de la următoarele citate biblice, enumeră modalitățile prin care a transmis Mântuitorul Hristos învățătura de credință. Alege una dintre cele trei modalități și prezintă două exemple consemnate în Sfintele Evanghelii.

„Toate acestea le-a vorbit Iisus mulțimilor în pilde, și fără pildă nu le grăia nimic.” (Matei 13, 34)

„Și erau uimiți de învățătura Lui, căci El îi învăța pe ei ca Cel ce are putere.” (Marcu 1, 22)

„Mulți au crezut în numele Lui, văzând minunile pe care le făcea.” (Ioan 2, 23)

3. Ordonează logic cuvintele/grupurile de cuvinte pentru a alcătui enunțuri corecte, după exemplu:

- Domnului, Sfintei Treimi, epifanie, La Botezul, a avut loc, numită, arătarea.
Exemplu: La Botezul Domnului a avut loc arătarea Sfintei Treimi, numită epifanie.
- Mântuitorului, în Sfintele Evanghelii, Viața, sunt consemnate, și învățăturile.
- a avut loc, Domnului, într-o zi, Înălțarea, după Înviere, de joi, la 40 de zile.

4. Alcătuieste o compunere de cinci-șapte rânduri despre unul dintre modelele prezentate în fiecare lecție la rubrica *Din viețile sfinților*.

EVALUARE

AGENȚIA DE TURISM

Miniproiect

În acest capitol ai descoperit unde s-au desfășurat cele mai importante evenimente din viața pământească a Mântuitorului Hristos. Credincioșii din toată lumea creștină își doresc să ajungă pe aceste meleaguri sfinte.

Imaginează-ți că ești angajatul unei agenții de turism și ai sarcina de a promova Țara Sfântă, ca destinație pentru cei ce doresc să se închine la locurile sfinte. Realizează un stand de prezentare cât mai atractiv, în care să cuprinzi toate aspectele esențiale, parcurgând următoarele etape:

- formează echipă cu alți trei-patru colegi și împarte sarcinile de lucru;
- stabilește data prezentării standului (poate fi în preajma sfintelor sărbători de iarnă);
- realizează pliante/afișe care să conțină date concrete privitoare la călătorie: durata, traseul, locurile sfinte vizitate (cu detalii referitoare la evenimentele petrecute acolo în timpul Mântuitorului);
- amenajează standul în clasă, cu ajutorul profesorului și al părinților;
- invită persoane din comunitatea locală să participe la prezentare;
- pregătește un mini-chestionar pentru feed-back din partea vizitatorilor standului.

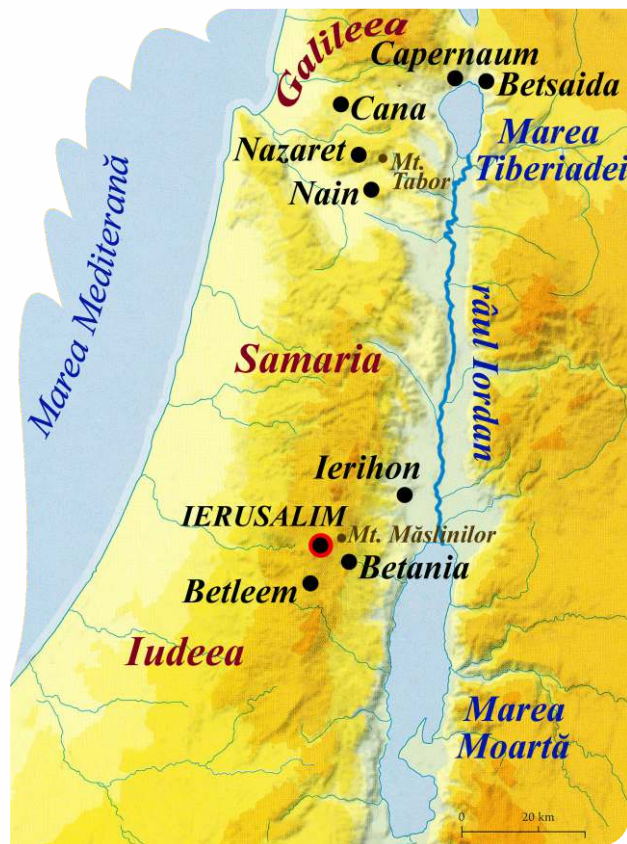
Ideii suplimentare:

- însoțește prezentarea de un film/material PowerPoint sau de muzică adecvată;
- poți pregăti dulciuri pe care să le oferi invitaților.

Autoevaluare/evaluare:

- implicarea întregii echipe în proiect:
2 puncte – complet; 1 punct – parțial;
- stabilirea planului de călătorie:
3 puncte – complet; 2 puncte – parțial;
- realizarea standului: 2 puncte – complet;
1 punct – parțial;
- feed-back pozitiv din partea invitaților:
2 puncte – complet; 1 punct – parțial;

Se acordă 1 punct din oficiu.
Total 10 puncte.

II. IUBIREA LUI DUMNEZEU ȘI RĂSPUNSUL OMULUI

Întâlnirea cu Zaheu vameșul

1. Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu
2. Recunoștința pentru binele primit
3. Efortul pentru schimbarea vieții
4. Mărturisirea credinței în Iisus Hristos

Recapitulare

Evaluare

Lecția 7

Din Sfânta Scriptură

„Întoarce-te la casa ta și spune cât bine ți-a făcut ție Dumnezeu. Și a plecat, vestind în toată cetatea câte îi făcuse Iisus.”

(Luca 8, 39)

Vindecarea celor doi orbi

Dicționar

a milui = a fi darnic față de cineva; a se îndura de cineva;
psalmist = (aici) nume dat regelui David, autorul psalmilor biblici;
scăldătoare = loc de scădat; (aici) baie publică;
slăbănog = (aici) infirm; olog; paralizat;
stăruitor = insistent; perseverent.

MĂRTURII DESPRE AJUTORUL PRIMIT DE LA DUMNEZEU

Vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Vitezda

Cuvintele Mântuitorului adresate ucenicilor înainte de Înălțare: „Și iată Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20), arată că Hristos, din iubire, continuă să fie alături de oameni și să îi ajute. Pentru a primi ajutorul Său, Domnul îndeamnă: „cereți și vi se va da” (Matei 7, 7), iar creștinii împlinesc această învățătură prin rugăciunea de cerere.

Dragostea lui Dumnezeu se vede în grija pe care o poartă persoanelor dragi din viața fiecăruia dintre noi, în vindecarea grabnică de diferite boli sau suferințe. Elevilor le luminează mintea pentru a învăța și a obține rezultate bune la școală, îi ocrotește și îi sprijină în activitățile extrașcolare. Dumnezeu lucrează și prin oameni, astfel că poate scoate în calea celui ce se roagă persoane care să îi dea sfatul potrivit sau să îl ajute la nevoie.

Suntem datori să **mărturisim ajutorul** primit de la Dumnezeu înaintea oamenilor. Astfel, ne arătăm recunoștința pentru binele primit și îi mulțumim lui Dumnezeu. De asemenea, îi putem determina și pe alții să își îndrepte gândurile către Dumnezeu în rugăciune, să Îi ceară ajutorul și să se apropie de El.

Sfânta Scriptură este plină de astfel de exemple în care oamenii vindecați de Domnul Iisus Hristos și-au exprimat recunoștința mărturisind ajutorul primit. **Doi orbi**, auzind despre minunile pe care le-a făcut Iisus, au venit la El și L-au rugat cu insistență: „Miluiește-ne pe noi, Fiule al lui David” (Matei 9, 27). Domnul Hristos S-a atins de ochii lor, i-a vindecat și le-a zis: „După credința voastră, fie vouă! ... Iar ei, ieșind, L-au vestit în tot ținutul acela” (Matei 9, 29; 31).

O altă minune s-a petrecut în Ierusalim, la o scăldătoare numită Vitezda, în jurul căreia erau mulți bolnavi. Ei așteptau mișcarea apei, „Căci un înger al Domnului se cobora la vreme în scăldătoare și tulbura apa, și cine intra întâi, după tulburarea apei, se făcea sănătos, de orice boală era ținut” (Ioan 5, 4). Printre aceștia se afla **un slăbănog**, care de treizeci și opt de ani suferea de paralizie. Din cauza bolii, nu a reușit niciodată să intre primul în scăldătoare. Domnul Iisus a văzut credința, răbdarea și nădejdea acestuia că se va vindeca și i-a spus: „Scoală-te, ia-ți patul tău și umblă!” (Ioan 5, 8). Plin de recunoștință, „omul a plecat și a spus iudeilor că Iisus este Cel ce l-a făcut sănătos” (Ioan 5, 15).

Din aceste exemple se observă că Dumnezeu vine în ajutorul oamenilor care dau dovadă de credință puternică și rugăciune stăruitoare. Prin rugăciune, omul îi cere lui Dumnezeu să intervină în viața sa, să îl sprijine și să îi fie alături spre înfăptuirea lucrurilor bune. Credința se vede apoi și în mărturisirea ajutorului primit de la Dumnezeu, în fața tuturor. Această mărturisire aduce după sine răsplata Mântuitorului Hristos: „Oricine va mărturisi pentru Mine înaintea oamenilor, mărturisivoi și Eu pentru el înaintea Tatălui Meu, Care este în ceruri” (Matei 10, 32).

În viața noastră, alături de credință și de rugăciune, este foarte importantă **nădejdea în ajutorul lui Dumnezeu**. La sfârșitul Sfintei Liturghii, după ce suntem miruiți, ne întoarcem acasă purtând în suflet cuvintele psalmistului, rostite de preot: „Ajutorul meu de la Domnul, Cel ce a făcut cerul și pământul” (Psalmul 120, 2).

Ruinele bisericii de la Scăldătoarea Vitezda

- Vitezda este un nume de origine ebraică, compus din cuvintele *beth* – care înseamnă *casă* și *hesda* – care înseamnă *bunătate, milostenie*. Scăldătoarea Vitezda era numită *Casa apelor milostive* datorită proprietăților terapeutice ale apei. Aici se vărsau și apele care ieșeau din Templu.

- Săpăturile arheologice din anul 1956 au scos la iveală cele cinci pridvoare ale Scăldătorii Vitezda, cât și ruinele unor biserici construite ulterior pe locul acesteia.

- Vindecarea celor doi orbi, relatată de evanghelistul Matei, a avut loc în localitatea Capernaum din Galileea, în nordul Țării Sfinte. Aici, Domnul Iisus Hristos a făcut multe alte minuni, precum: vindecarea fiului unui slujitor împărătesc (Ioan 4, 43-54), vindecarea unui slăbănog (Marcu 2, 1-12) sau vindecarea slugii sutașului (Matei 8, 5-13).

Explorăm

Pornind de la schema de mai jos, formulează întrebări și află răspunsuri cu privire la ajutorul primit de la Dumnezeu și modul de mărturisire al acestuia.

Exemplu: Când îți putem cere ajutorul lui Dumnezeu?

În ce fel?

Cine?

De câte ori?

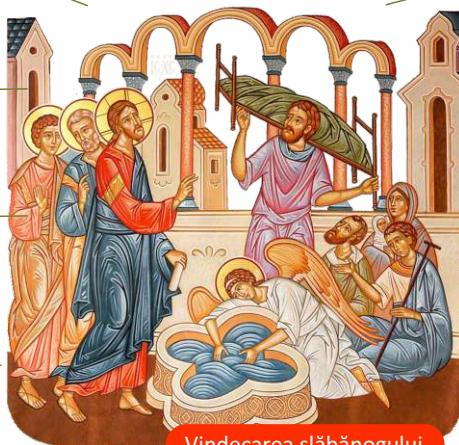
Când?

Pentru cine?

Cum?

De ce?

Unde?

Vindecarea slăbănogului

1. Apreciază cu adevărat sau fals următoarele enunțuri:

- Mântuitorul Iisus Hristos a vindecat numeroși oameni bolnavi.
- La Scăldătoarea Vitezda, Iisus a vindecat un orb din naștere.
- Cei doi orbi au mărturisit minunea vindecării în tot ținutul.
- Ajutorul lui Dumnezeu se referă doar la vindecarea celor bolnavi.
- Creștinul este dator să mărturisească tuturor binele primit de la Dumnezeu.
- Pentru a primi ajutorul lui Dumnezeu, omul trebuie să se roage cu credință.

2. Analizează situațiile de mai jos și apreciază dacă personajele au procedat corect sau nu. Argumentează răspunsul.

- Ionel va da test la matematică mâine. Nu a repetat deloc, petrecând timpul jucându-se pe calculator. Este convins că va fi bine, pentru că s-a rugat să ia o notă mare.

Exemplu de răspuns argumentat: Ionel nu a procedat corect, deoarece nu a completat rugăciunea cu efortul personal de a învăța.

- Elena urmează cursuri de gimnastică. În weekend va participa la o competiție importantă. De teama accidentărilor, ea a exersat acasă mișcările mai dificile și s-a rugat în fiecare seară lui Dumnezeu să o ocrotească.
- Diana face parte din corul școlii. Toată săptămâna a fost la repetiții pentru un concert caritabil. Pofticioasă din fire, a mâncat înghețată peste măsură. Este convinsă că se va descurca bine, deoarece cunoaște partiturile.
- Duminică, la Sfânta Liturghie, Andrei s-a rugat Maicii Domnului să o ajute pe bunica lui să se însănătoșească. În urmă cu o săptămână, aceasta a alunecat și și-a luxat glezna. Pentru a o feri de efort, Andrei îi duce la pat tot ce are nevoie.

3. Citește următoarele proverbe și extrage învățătura lor comună. Dă exemple concrete despre cum poți aplica în viața ta mesajul lor.

Când omul se silește, și Dumnezeu îl ajută.

Ajută-te, căci astfel te va ajuta și Dumnezeu.

Dumnezeu îi ajută pe cei ce se ajută singuri.

Iisus Hristos, Doctorul trupurilor și al sufletelor

Poster

- ✦ Realizează, împreună cu doi colegi, un poster pe tema ajutorului oferit oamenilor de către Mântuitorul Iisus Hristos.
- ✦ Enumeră, pe o foaie A3, minunile Domnului, pe care le consideri reprezentative pentru tema dată.
- ✦ Adaugă în dreptul titlurilor imagini, de pe Internet, sau compoziție proprie.
- ✦ În partea de jos a posterului, notează câteva concluzii personale.
- ✦ Prezintă posterul în fața clasei, apoi adaugă-l la portofoliu.

A Din viețile sfinților

Sfântul Evanghelist Luca

Sfântul Evanghelist Luca a făcut parte din cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Iisus Hristos. L-a însoțit și l-a ajutat pe Sfântul Apostol Pavel în multe dintre călătoriile sale misionare. De la acesta aflăm că Sfântul Luca a fost medic (Coloseni 4, 14), dar și pictor.

Și-a asumat pe deplin rolul de mărturisitor al faptelor și învățăturilor Domnului și ale apostolilor Săi. În acest sens a scris *Evanghelia* care îi poartă numele și cartea *Faptele Apostolilor*. Mărturia lui a fost atât în cuvinte, cât și în imagini, pictând prima icoană a Sfintei Fecioare Maria cu Pruncul.

A fost o persoană înțeleaptă, plină de credință, smerenie și curaj în mărturisirea valorilor creștine.

Sfântul Evanghelist Luca

- Care sunt calitățile necesare astăzi unui creștin pentru a-L mărturisi pe Hristos?

B Dialog cultural

Sensul termenului „mărturie” în Noul Testament

În limba greacă a Noului Testament, termenul *mărturie* (*martiria*) definește prezentarea corectă a unui eveniment la care martorul a asistat. *A da mărturie* înseamnă a confirma realitatea unui fapt de către un martor ocular.

Mărturia apostolilor a devenit o formă de propovăduire a Evangheliei. Ei au fost trimiși de către Iisus ca martori ai Săi: „veți lua putere venind Duhul Sfânt peste voi, și Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului” (Faptele Apostolilor 1, 8).

Apostolii au avut misiunea de a da mărturie solemnă în fața oamenilor despre toate faptele petrecute de la Botezul Sfântului Ioan și până la Înălțarea Domnului Iisus și, îndeosebi, despre Învierea Sa. Credința a luat naștere în comunități prin acceptarea mărturiei lor. Credincioșii care au primit această mărturie a apostolilor au primit, de fapt, mărturia dată de Iisus Însuși.

(după *Vocabular de Teologie Biblică*, de Xavier Leon-Dufour)

- Caută în *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, varianta tipărită sau online, sensul termenului *mărturie* și compară-l cu informațiile de mai sus. Notează concluziile pe o foaie A4. Adaugă fișa la portofoliu.

Reținem

- ✦ Mântuitorul Hristos i-a ajutat pe oameni, săvârșind numeroase minuni.
- ✦ Cei doi orbi și slăbănogul de la Vitezda au mărturisit tuturor ajutorul primit de la Hristos.
- ✦ Oamenii primesc sprijinul lui Dumnezeu dacă se roagă cu credință și stăruință.
- ✦ Mărturisirea binefacerilor lui Dumnezeu este o dovadă de recunoștință și apostolat.

Lecția 8

Din Sfânta Scriptură

„Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi.”

(I Tesaloniceni 5, 18)

Iisus Hristos Pantocrator

Dicționar

epistolă = scrisoare; (aici) scriere a Sfinților Apostoli, trimisă comunităților de creștini întemeiate de ei;

a interacționa = a intra în legătură cu; a se condiționa reciproc;

solidaritate = ajutor reciproc.

RECUNOȘȚINȚA PENTRU BINELE PRIMIT

Recunoștința samarineanului vindecat de lepră

Sfântul Apostol Pavel a transmis oamenilor învățătura lui Hristos și, în Epistolele sale, i-a îndemnat: „fiți mulțumitori” (Coloseni 3, 15). Prin aceste cuvinte a urmărit să trezească în sufletul lor **sentimentul de recunoștință** pentru ajutorul primit de la Dumnezeu și de la semenii.

A fi recunoscător este o dovadă de apreciere a binelui primit și a persoanei care a făcut acel bine. Oricine, indiferent de vârstă, întâlnește în viață situații în care are nevoie de sprijinul celorlalți. De la început, copiii au nevoie de grija și de ocrotirea părinților, la școală, de susținerea colegilor și a profesorilor, după care, de-a lungul vieții, de solidaritatea semenilor.

În cazul fiecărui copil, recunoștința se îndreaptă în primul rând către părinți. **Părinții** sunt cei care i-au dat viață, l-au crescut și s-au îngrijit de educația lui. Față de ei, recunoștința ia forma ascultării, a împlinirii sfaturilor, a efortului de a obține rezultate bune la învățătură. În felul acesta, tânărul împlinește a cincea poruncă a Decalogului: „Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta” (Ieșirea 20, 12).

La școală, persoanele cu care elevii interacționează constant sunt **colegii**. Relațiile de colegialitate implică ajutor în diferite situații, de la împrumutarea unui creion până la explicarea unor lecții dificile, de la dăruirea unui măr până la oferirea unui sfat bun. În toate aceste situații, elevul își arată recunoștința mulțumind și întorcând la rândul său ajutorul, când are ocazia.

Odată însușită și dovedită virtutea recunoștinței acasă și la școală, ea se va manifesta în viața elevului și în **societate**. Aceasta poate fi o mulțumire adresată vânzătorului care l-a servit cu plăcere, o rugăciune pentru medicul care l-a vindecat sau pentru duhovnicul care l-a îndrumat în momente dificile. Indiferent de modul în care își exprimă cineva recunoștința,

important este să aibă la bază aprecierea sinceră a persoanei respective și conștiința că, fiind recunoscător, împlinește voia lui Dumnezeu.

Mântuitorul Iisus Hristos a dat o importanță deosebită recunoștinței, cum observăm și din **minunea vindecării celor zece leproși**. Pe când mergea spre Ierusalim, a fost întâmpinat de către zece oameni bolnavi de lepră, care trăiau izolați, la marginea unei localități. Aceștia l-au văzut de departe și au zis: „Iisuse, Învățătorule, fie-Ți milă de noi!” (Luca 17, 13). Domnul Hristos i-a vindecat și i-a trimis la preoți ca să constate însănătoșirea și să-i reprimească în comunitate. Dintre cei zece, unul singur s-a întors „Și a căzut cu fața la pământ la picioarele lui Iisus, mulțumindu-l. Și acela era samarinean. Și răspunzând, Iisus a zis: Au nu zece s-au curățit? Dar cei nouă unde sunt? Nu s-a găsit să se întoarcă să dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care este de alt neam? Și i-a zis: Scoală-te și du-te; credința ta te-a mântuit!” (Luca 17, 16-19).

Ca urmare a rugăciunii, toți zece au primit sănătate trupească, dar, datorită recunoștinței, samarineanul a primit de la Hristos și sănătate sufletească. Faptul că rugăciunea le-a adus vindecarea, iar recunoștința a adus mântuirea, arată cât de importantă este această virtute înaintea lui Dumnezeu. Recunoștința atrage după sine alte binefaceri, întărind legătura dintre oameni și relația oamenilor cu Dumnezeu.

Până în zilele noastre, această calitate de a fi recunoscător este apreciată în mod deosebit de toată lumea. Oricine își poate arăta recunoștința față de binefăcătorii săi, prin cuvânt sau prin faptă.

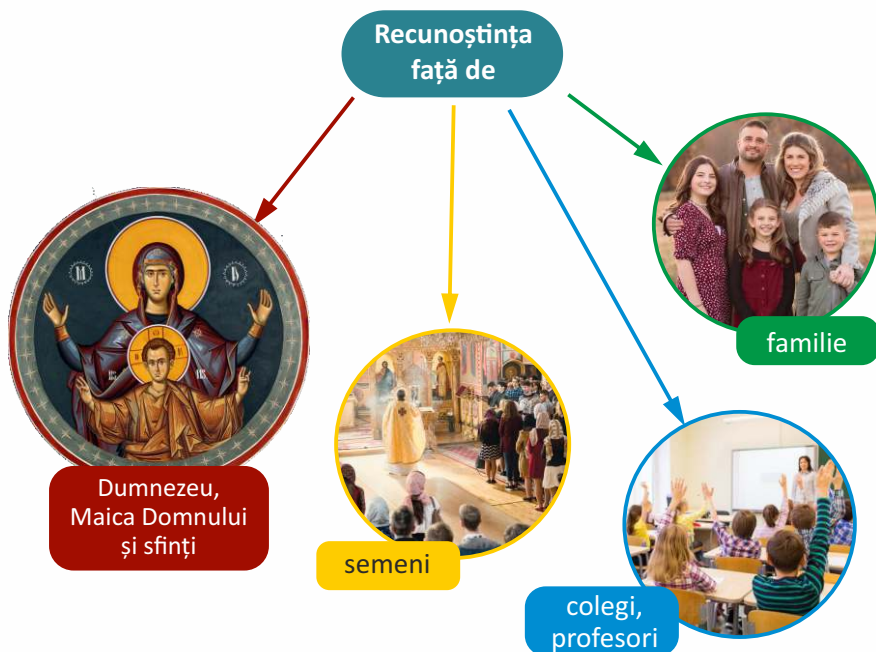
Vindecarea celor zece leproși

Explorăm

Pornind de la schema de mai jos, discută cu profesorul despre motive și modalități de manifestare a recunoștinței.

- Lepra se mai numește *boala Hansen*. Prima referire scrisă despre lepră datează din anul 600 î.Hr. În antichitate era considerată extrem de contagioasă, cu urmări foarte grave asupra trupului.

- În Dobrogea, în localitatea Tichilești (județul Tulcea), există din anul 1928 singurul sanatoriu (spital) din România pentru bolnavii de lepră.

- Pe continentul Nord-American, în ultima zi de joi a lunii noiembrie se sărbătorește Ziua Recunoștinței, când se mulțumește lui Dumnezeu pentru binefacerile primite în anul respectiv.

1. Transcrie în caiet textul de mai jos și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză:

Recunoștința este o virtute Asemenea celorlalte însușiri pozitive, ea ne apropie de Dumnezeu și de Când dăm dovadă de recunoștință, împlinim învățătura Domnului Aprecierea pentru binele primit poate fi arătată prin cuvinte și prin Un exemplu biblic de recunoștință este mulțumirea adresată Mântuitorului de către ... bolnav de lepră. Datorită recunoștinței sale, acesta a primit de la Hristos

(Hristos, creștină, semeni, mântuirea, fapte, samarineanul)

2. Utilizând *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, forma tipărită sau online, definește următorii termeni, apoi alcătuiește enunțuri cu aceștia:

BINEFĂCĂTOR

GRATITUDINE

ALTRUISM

BOGDAPROSTE

FILANTROPIE

MĂRINIMIE

3. Pornind de la cuvintele Sfântului Apostol Pavel, rezolvă cerințele:

„Copii, ascultați pe părinții voștri în Domnul, că aceasta este cu dreptate. *Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta*, care este porunca cea dintâi, cu făgăduința: *Ca să-ți fie ție bine și să trăiești ani mulți pe pământ*” (Efeseni 6, 1-3)

- identifică modul în care sunt îndemnați copiii să-și manifeste recunoștința;
- precizează urmările împlinirii sfaturilor din text;
- prezintă exemple concrete prin care ți-ai arătat recunoștința față de părinți.

4. Discută cu profesorul despre mesajul următorului proverb și despre legătura lui cu exemplul biblic din lecție. Trage o concluzie personală.

Recunoștința este floare rară.

5. Lecturează textul biblic din *Evanghelia Sfântului Matei*, capitolul 25, versetele 14-30, folosind *Sfânta Scriptură* în format tipărit sau online.

Acest text ne prezintă *Pilda talașilor*, pe care Mântuitorul Iisus Hristos a rostit-o înaintea oamenilor, pentru a-i învăța despre darurile pe care fiecare persoană le primește de la Dumnezeu.

Rezolvă cerințele:

- Identifică darurile pe care le-ai primit de la Dumnezeu.
- Exemplifică modul în care îți poți arăta recunoștința pentru acestea.

Pilda talașilor

File de jurnal

- ★ Pregătește șapte foi A5, câte una pentru fiecare zi a săptămânii.
- ★ La finalul fiecărei zile, gândește-te la situațiile în care ai primit ajutor și cum ai mulțumit.
- ★ Timp de o săptămână, notează motivele și gesturile/faptele prin care ți-ai arătat recunoștința.
- ★ Capsează cele șapte foi și prezintă în fața clasei ceea ce ai consemnat.
- ★ Adaugă micul jurnal la portofoliu.

A Din viețile sfinților

Sfântul Evanghelist Marcu

Un exemplu de recunoștință față de Dumnezeu și de semenii este Sfântul Evanghelist Marcu. La fel ca și Sfântul Evanghelist Luca, el s-a numărat între cei șaptezeci de ucenici ai Mântuitorului Hristos. Din prețuire pentru Fiul lui Dumnezeu, și-a pus locuința la dispoziția Domnului. În casa lui din Ierusalim a avut loc Cina cea de Taină și, tot acolo, la Cincizecime Duhul Sfânt S-a coborât asupra Sfinților Apostoli.

A fost ucenic al Sfântului Apostol Petru, de la care se consideră că a primit botezul creștin. În semn de recunoștință față de părintele său spiritual, l-a însoțit și l-a ajutat pe Sfântul Petru în călătoria misionară de la Roma.

Tot ca fapte de recunoștință pentru dragostea lui Dumnezeu, a scris una dintre cele patru Sfinte Evanghelii și a contribuit la răspândirea învățaturii creștine. l-a însoțit pe Sfinții Apostoli Pavel și Barnaba în activitatea lor misionară și a întemeiat Biserica din Alexandria, în Egipt.

Sfântul Evanghelist Marcu

- Identifică faptele pline de recunoștință ale Sfântului Marcu.

B Dialog cultural

Recunoștința în înțelepciunea lumii

Recunoștința este o temă care a preocupat toate popoarele lumii. Ele au transpus, în maxime sau proverbe, concepția proprie despre această valoare umană. De exemplu, un proverb arab spune că „recunoștința îmbracă trei forme: un sentiment din adâncul inimii, o expresie de mulțumire și un dar întors”. Un proverb evreiesc afirmă că „cine dă, nu trebuie să-și amintească; cine primește, nu trebuie niciodată să uite”. O maximă orientală zice: „să ne ridicăm și să fim recunoscători, pentru că, dacă nu am învățat multe lucruri astăzi, măcar am învățat puține, iar dacă nu am învățat nici puține, măcar nu ne-am îmbolnăvit, iar dacă ne-am îmbolnăvit, măcar nu am murit; așa că, haideți să fim cu toții recunoscători”. Un frumos proverb românesc susține: „recunoștința este temelul dragostei omenești”.

Reprezentant de seamă al învățaturii creștine, Sfântul Ioan Gură de Aur ne învață: „a-l mulțumi lui Dumnezeu când vântul este prielnic pe mare nu este ceva deosebit; a-l mulțumi însă când este furtună, atunci se arată adevărata recunoștință”.

- Caută pe internet și notează, pe o foaie A4, cinci citate reprezentative despre recunoștință. Aduăgă fișa la portofoliu.

Reținem

- ✦ Creștinii sunt chemați de Mântuitorul să-și exprime recunoștința față de Dumnezeu și de semenii.
- ✦ A fi recunoscător înseamnă a mulțumi pentru binele primit și a-l prețui pe binefăcător.
- ✦ Între persoanele cărora se cuvine recunoștință din partea unui copil sunt: părinții, profesorii, colegii și toți cei care l-au ajutat.
- ✦ Minunea vindecării celor zece leproși ne arată cât de importantă este virtutea recunoștinței.

Lecția 9

Din Sfânta Scriptură

„Fericiți cei curați cu inima,
că aceia vor vedea pe
Dumnezeu.”
(Matei 5, 8)

Hristos, Pâinea vieții

Dicționar

duhovnic = preot care îi spovedește pe credincioși;
epitrahil = veșmânt preotesc în formă de fâșie lungă de stofă, mătase etc., purtat la gât în timpul slujbelor; patrafir;
a năpăstui = a nedreptăți;
trezvie = stare de limpezime a minții; vioiciune, agerime, curățenie sufletească.

EFORTUL PENTRU SCHIMBAREA VIEȚII

Chemarea lui Zaheu

În ziua Învierii, Mântuitorul le-a spus apostolilor: „Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate” (Ioan 20, 22-23). Biserica împlinește până astăzi cuvântul Domnului, prin Taina Sfintei Spovedanii, în scopul îndreptării vieții oamenilor.

Până la mărturisirea înaintea duhovnicului, este necesară o pregătire sufletească a creștinului. Primul pas este conștientizarea greșelilor făcute, printr-un efort continuu de **autocunoaștere** și de trezvie duhovnicească. În acest sens, un rol foarte important îl are rugăciunea stăruitoare. Atent la sine însuși, la gânduri, la cuvinte și la fapte, creștinul va constata când și în ce mod a încălcat porunca iubirii. Important este să ia o decizie de îmbunătățire a relațiilor cu semenii și cu Dumnezeu.

În tot acest efort dus pentru schimbarea vieții, creștinul este susținut permanent. În mod nevăzut, este sprijinit de Însuși Mântuitorul, de sfântul ocrotitor și de îngerul păzitor. În chip văzut, el primește **îndrumarea** părinților, a preotului duhovnic, a nașilor, a profesorilor și a celor apropiați.

Creștinul mărturisește sincer înaintea duhovnicului toate greșelile, cu pocăință și cu dorință de îndreptare. Preotul rostește cuvintele iertării de păcate, ținând mâna pe epitrahilul așezat pe capul credinciosului. Acest gest simbolizează mâna vindecătoare a Domnului Hristos, Cel Care acordă iertarea prin mijlocirea preotului. După **Spovedanie**, cu sufletul curățit și dornic de a se statornici în bine, creștinul primește Sfânta Împărtășanie, hrana vieții veșnice.

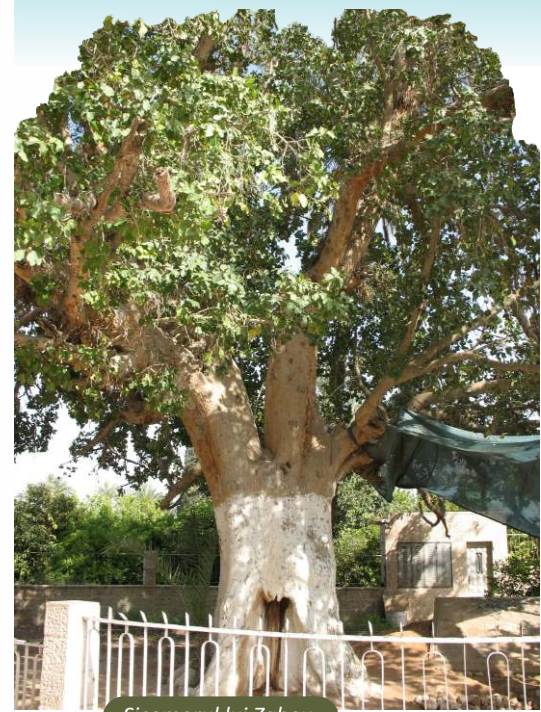
În Sfintele Evanghelii sunt nenumărate exemple în care Mântuitorul a iertat pe cei ce și-au recunoscut greșelile, îndreptându-și viața. O asemenea persoană a fost **Zaheu vameșul**, care s-a îmbogățit în mod

necinstit, oprind pentru sine din taxele colectate de la semeni. Dornic să-L cunoască pe Mântuitorul, s-a urcat într-un pom de pe marginea drumului, fiind mic de statură. Iisus l-a remarcat și a venit în casa lui din Ierihon. Impresionat de prezența lui Hristos, Zaheu a zis: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Și a zis către el Iisus: Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia (...). Căci Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut” (Luca 19, 8-10). Astfel, Zaheu a primit iertarea dumnezeiască.

Mântuitorul a fost deseori criticat pentru dragostea arătată celor marginalizați și considerați păcătoși. Însă tocmai acesta este rostul venirii Sale în lume: oferirea șansei pentru schimbarea vieții persoanelor care își doresc și se străduiesc. Cei care au primit iertarea se umplu de bucurie, pace, iubire și recunoștință față de Dumnezeu.

Schimbarea vieții în bine este **un proces continuu**, în care depunem efortul de a deveni mâine mai bun decât azi. Fiecare elev va progresa pe calea binelui prin seriozitate la lecții, prin puterea de a-și cere iertare și de a ierta și printr-un comportament politicos și iubitor față de semeni.

Sicomorul lui Zaheu

Explorăm

Completează schema următoare cu treptele parcurse de creștini pentru schimbarea vieții.

1. Autocunoașterea

- rugăciunea personală;
-
-

2. Îndrumarea duhovnicească

- sfaturile duhovnicului;
-
-

3. Primirea iertării

- spovedirea sinceră, plină de căință:
-
-

Știați că...?

- Zaheu a fost unul dintre cei 70 de ucenici ai Mântuitorului și a devenit episcop al Cezareii Palestinei. Sfântul Zaheu este sărbătorit la data de 20 aprilie.

- Pomul în care s-a urcat Zaheu se numea sicomor, o specie înrudită cu dudul. În prezent, pe locul vechiului sicomor crește un vlăstar nou, iar în locul întâlnirii lui Iisus cu Zaheu s-a construit o biserică ortodoxă.

- Epitrahilul simbolizează harul dumnezeiesc care se pogoară asupra preotului la slujbe, revărsându-se apoi peste cei credincioși.

1. Răspunde la următoarele întrebări:

- Ce har a oferit Domnul Sfinților Apostoli în ziua Învierii?
- Cum se poate spori în cunoașterea de sine?
- Cine îi ajută pe creștini în efortul de pocăință?
- Cum se pregătesc credincioșii pentru Taina Spovedaniei?
- De ce este necesară Taina Împărtășaniei?
- Ce a făcut vameșul Zaheu pentru a fi iertat?

Sfânta Taină a Spovedaniei

2. Alcătuieste un cvintet despre iertare, după modelul referitor la milă. Completează cu: două adjective semnificative; trei verbe despre iertare; o propoziție reprezentativă formată din patru cuvinte și, la final, un substantiv sugestiv.

Milă (model)

- Divină, nemăsurată
- Dorind, rugând, primind
- Aduce pace în suflet.
- Mântuire

Iertare

..., ...
 ..., ..., ...

 ...

3. Citește fragmentele de mai jos și stabilește legătura dintre ele, având în vedere relația dintre credincios și duhovnic:

a. „Și după ce și-a isprăvit Daniil Sihastrul ruga, l-a chemat în chilie pe Ștefan Vodă și s-a spovedit Ștefan la dânsul. Și a întreat Ștefan-Vodă pe Sihastru ce va mai face, că nu poate să se mai bată cu turcii. Închinateva Țara la turci? Au ba? Iar Sihastrul a zis să nu o închine că războiul este al lui, numai după ce va isbândi să facă o mănăstire acolo, în numele Sfântului Gheorghe să fie hramul bisericii.” (cronica lui Neculce)

b. „Io Ștefan Voievod, din mila lui Dumnezeu Domn Țării Moldovenești, fiul lui Bogdan Voievod, a început a zidi acest hram în mănăstirea de la Voroneț în numele Sfântului, Slăvitului mare mucenic și purtător de biruință Gheorghe, în anul 6996 (1488), al lunii mai 26, în luna Pogorârii Duhului Sfânt și a fost terminată în același an al lunii septembrie 14.” (pisană de la Voroneț)

Lucrăm

Turul galeriei

- ✦ Împarte tabla în trei părți egale, formând trei coloane.
- ✦ Pe fiecare dintre ele scrie unul din citatele de mai jos:
 - „Vezi smerenia mea și osteneala mea și-mi iartă toate păcatele mele.” (Psalmul 24, 19)
 - „Tot cel ce crede în El va primi iertarea păcatelor, prin numele Lui.” (Faptele Apostolilor 10, 43)
 - „Nu există păcat care să nu fie iertat, decât numai păcatul pentru care nu ne pocăim.” (Părintele Tadei din Serbia)
- ✦ Câte trei elevi ies la tablă și notează fiecare în câte o coloană un cuvânt-cheie legat de textul respectiv.
- ✦ Când turul s-a încheiat, citește toate cuvintele-cheie.
- ✦ Formulează concluziile sub forma a trei enunțuri, câte unul pentru fiecare citat.
- ✦ Timp de lucru: 10 minute.

A Din viețile sfinților

Sfântul Evanghelist Matei

Sfântul Apostol Matei a fost vameș, precum Sfântul Zaheu. Amândoi s-au confruntat cu provocările acestei meserii, considerată o modalitate de îmbogățire pe nedrept. Când Iisus i-a spus lui Matei: „Vino după Mine” (Matei 9, 9), acesta îndată l-a urmat. El a devenit unul dintre cei 12 apostoli și a scris prima Sfântă Evanghelie. A vestit învățătura Domnului multor popoare, dovedind credință puternică, bărbăție și o mare înțelepciune.

Sfântul Matei a înfruntat pericole mari în misiunea apostolică primită, mărturisind că: „Sunt gata să rabd toate pentru Dumnezeu meu” (Viețile Sfinților).

- De ce era greu pentru un vameș să primească învățătura lui Hristos?
- Ce te-a impresionat din viața Sfântului Matei?

Sfântul Evanghelist Matei

B Dialog cultural

Cunoașterea de sine

Cunoașterea este o temă care a preocupat umanitatea din antichitate până în prezent. Alături de cunoașterea lumii înconjurătoare și a Creatorului acesteia, oamenii au fost preocupați de cunoașterea de sine. La intrarea templului din Delfi (sec. VII î.Hr.) erau inscripționate cuvintele: „Cunoaște-te pe tine însuși”. Această expresie a fost dezvoltată în secolul al V-lea î.Hr. de către filosoful Socrate, devenind o temă centrală a învățăturii sale. A fost preluată și continuată apoi de către discipolul său, filosoful Platon.

Platon, Aristotel și Pitagora
- frescă Mănăstirea Sucevița

Expresia „Cunoaște-te pe tine însuși” este un îndemn la înțelepciune, la cumpătare, la dezvoltare personală curată, frumoasă, morală. Este un principiu important al vieții spirituale, care se vede în relația armonioasă cu semenii și cu divinitatea. Cunoașterea de sine este primul pas pentru schimbarea vieții în bine.

Pentru activitatea lor de învățați ai lumii, care au contribuit la dezvoltarea științelor și a culturii, pentru învățăturile morale transmise oamenilor, filosofii antici sunt pictați uneori în bisericile creștine.

- Dă două exemple de acțiuni prin care omul poate spori în cunoașterea de sine.

Reținem

- ✦ Pregătirea pentru Taina Spovedaniei presupune: progresul în cunoașterea de sine, conștientizarea greșelilor și căința pentru acestea.
- ✦ După mărturisirea sinceră la preotul duhovnic și primirea iertării, creștinul se împărtășește cu Trupul și Sângele Domnului.
- ✦ Mântuitorul a venit în lume să ofere iertare celor care doresc îndreptarea vieții.

Lecția 10

Din Sfânta Scriptură

„Iar Iisus i-a zis: De poți crede, toate sunt cu putință celui ce crede. Și îndată strigând tatăl copilului, a zis cu lacrimi: Cred, Doamne! Ajută necredinței mele!”
(Marcu 9, 23-24)

Potolirea furtunii pe mare

Dicționar

liturgic = privitor la slujbele bisericești;

mreață = plasă de pescuit;

a propovădui = a predica;
a răspândi idei religioase.

MĂRTURISIREA CREDINȚEI ÎN IISUS HRISTOS

Pescuirea minunată

Legătura personală a omului cu Dumnezeu se întemeiază pe credință. Această virtute, păstrată de om în sufletul său, poate fi mărturisită atât prin cuvinte cât și prin fapte.

Primii mărturisitori ai credinței în Iisus Hristos au fost **Sfinții Apostoli**. Într-una din zile, Petru, Iacov și Ioan s-au întors pe țărmul Mării Tiberiadei, după o noapte în care nu au pescuit nimic. Acolo au fost întâmpinați de Iisus Care i-a îndemnat să meargă din nou în larg și să arunce mreaja. Cu toate că știau din experiență că ar fi zadarnic, au crezut în cuvintele Lui și au făcut întocmai. Încrederea le-a fost răsplătită nu doar cu **pescuirea minunată** a multor pești, ci și cu chemarea de a deveni pescari de oameni, adică ucenicii Săi.

Multe minuni săvârșite de Domnul Iisus au întărit credința ucenicilor în El, care au mărturisit dumnezeirea Sa. Una dintre acestea a fost **potolirea furtunii pe mare**. Iisus a mers pe apă către apostolii ce se aflau în corabie, înfricoșați de valurile înalte. Petru a prins curaj când l-a văzut și s-a îndreptat spre Hristos, dar s-a temut de vântul puternic și a început să se scufunde. Mântuitorul l-a salvat, apoi l-a mustrat pentru slăbirea credinței și a potolit furtuna. În urma acestei minuni, apostolii au mărturisit: „Cu adevărat Tu ești Fiul lui Dumnezeu” (Matei 14, 33).

Unii dintre contemporanii Mântuitorului se întrebau cine este Iisus, confundându-L cu Ioan Botezătorul, cu Ilie sau cu alt proroc. Atunci Domnul i-a întrebat pe ucenici: „Dar voi cine ziceți că sunt? Răspunzând, **Simon-Petru** a zis: Tu ești Hristosul, Fiul lui Dumnezeu Celui viu” (Matei 16, 15-16). Credința în dumnezeirea Sa a mărturisit-o și **Sfântul Apostol Toma** după Înviere, când a văzut semnele răstignirii și l-a zis: „Domnul Meu și Dumnezeu Meu!” (Ioan 20, 28). După Înălțarea Domnului, apostolii au

mers în toată lumea și au propovăduit credința în Iisus Hristos, botezând pe cei ce au primit-o.

De-a lungul timpului, prin **exemplul sfinților** care și-au mărturisit credința, mulți oameni au devenit creștini și s-au întărit în virtuți. Astfel, în perioade dificile din istoria Bisericii, sfinții martiri, prin mărturia lor, au menținut vie flacăra credinței și i-au inspirat pe alții să urmeze învățătura Mântuitorului. O altă formă de mărturisire a lui Hristos este cea a Sfinților Părinți care, prin scrierile lor, au păstrat și au transmis credința cea adevărată.

Exemplul apostolilor și al sfinților de mărturisire a lui Hristos este un îndemn pentru toți creștinii la exprimarea credinței în viața de zi cu zi. Aceasta este o dovadă a iubirii noastre față de Dumnezeu pe care o manifestăm prin rugăciune, prin fapte de milostenie, prin participarea la viața liturgică ș.a.

Importanța mărturisirii lui Hristos este accentuată astăzi de nevoia păstrării identității de credință, în contextul relației oamenilor cu Dumnezeu. Adresându-se tuturor, Sfinții Apostoli ne îndeamnă: „Cine mărturisește că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu rămâne întru el și el în Dumnezeu” (I Ioan 4, 15).

Mântuitorul Se arată lui Toma

Explorăm

Urmând schema de mai jos, prezintă momentele din lecție în care apostolii au mărturisit credința în Mântuitorul Hristos, după model:

Sfântul Apostol Toma
- după Învierea Domnului

.....

Sfântul Apostol Petru

.....

.....

Sfinții Apostoli

.....

.....

Știați că...?

- Prima duminică după Înviere este numită Duminică Tomii și amintește despre episodul mărturisirii dumnezeirii lui Hristos de către Sfântul Apostol Toma.
- Marea Tiberiadei, unde au avut loc numeroase minuni ale Mântuitorului, este cunoscută și cu denumirea de Marea Galileii sau Lacul Ghenizaret. Acesta este un lac cu apă dulce în nord-estul Țării Sfinte, cu o adâncime de 43 metri și o suprafață de 166 km².

Marea Tiberiadei

Exersăm

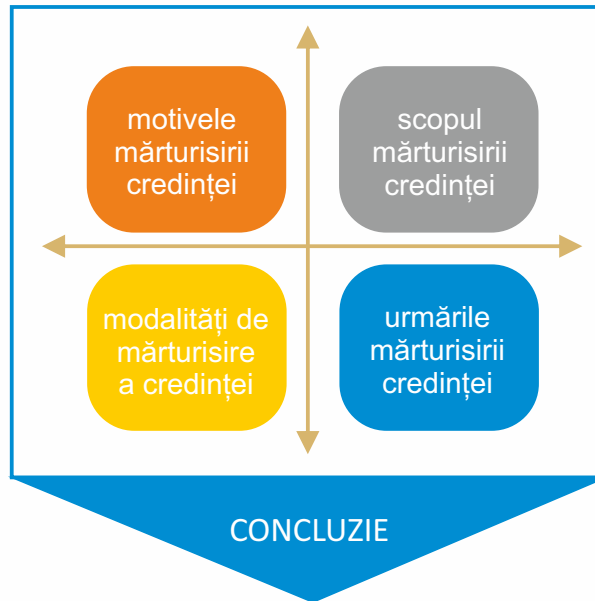

- 1.** Transcrie în caiet textul de mai jos și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză:

Primii mărturisitori ai credinței în Iisus Hristos au fost Văzându-le credința, Mântuitorul i-a chemat să devină pescari de Această titulatură se referă la rolul mărturiei lor înaintea oamenilor, prin care i-au învățat și i-au determinat pe alții să împlinească ... Domnului. Mărturisirea credinței de către creștini în viața de zi cu zi se poate face prin ..., prin fapte de sau prin participarea la

(viața liturgică, învățătura, oameni, milostenie, Sfinții Apostoli, rugăciune)

- 2.** Știind că blazonul este emblema unui stat, a unei bresle sau a unei familii, realizează pe o foaie A4 blazonul personal de mărturisitor creștin, după indicațiile din model. Adaugă fișa la portofoliu.

- 3.** Pornind de la cuvintele Sfântului Clement Romanul, precizează cum poate fi mărturisit Hristos în viața de zi cu zi: „În ce chip îl mărturisim? Făcând cele ce spune și necălcând poruncile Lui; a nu-L cinsti numai cu buzele, ci din toată inima și din tot sufletul.”

- 4.** Caută pe internet sau în literatura de specialitate, la recomandarea profesorului, minuni petrecute în zilele noastre. Discută despre legătura dintre minune și credință.

Lucrăm

Micul scenarist

- ✦ Împreună cu trei colegi, rememorează minuni ale Mântuitorului Iisus Hristos, studiate în lecțiile anterioare și în anii precedenți.
- ✦ Alege una dintre minuni și caută cât mai multe informații despre ea.
- ✦ Pe baza informațiilor, scrie un scenariu pe tema minunii alese, care să poată fi transpus într-o piesă de teatru.
- ✦ Cel mai bun scenariu votat de colegi și de profesor va fi pus în scenă ca modalitate de mărturisire a credinței în Iisus Hristos, cu ocazia serbărilor școlare sau a altor concursuri și activități.

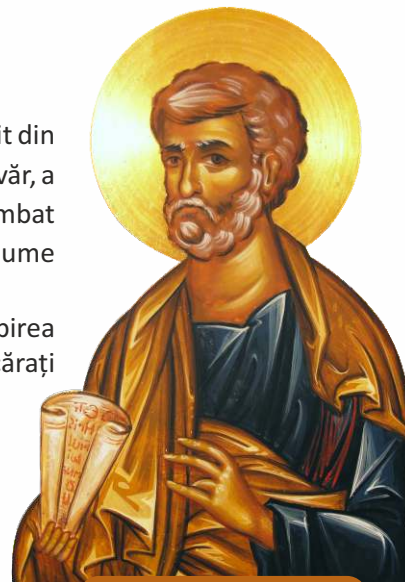
A Din viețile sfinților

Sfântul Apostol Petru, pescar la Marea Tiberiadei

Sfântul Petru, până să-L întâlnească pe Hristos, a fost un pescar iscusit din Betsaida, localitate aflată pe malul Mării Tiberiadei. Mare iubitor de adevăr, a avut o fire hotărâtă și entuziastă. Întâlnirea cu Fiul lui Dumnezeu i-a schimbat viața, l-a transformat într-un apostol dornic să răspândească în lume învățătura creștină.

El a depășit momentele de slăbire a credinței prin căință și prin iubirea față de Hristos. Sfântul Petru a devenit unul dintre apostolii cei mai înflăcărați în credință, înțelepți și râvnitori spre toată lucrarea faptelor bune.

- Prin ce însușiri s-a remarcat Sfântul Apostol Petru?
- Ce soluție oferă exemplul Sfântului Petru în momentele de slăbire a credinței?

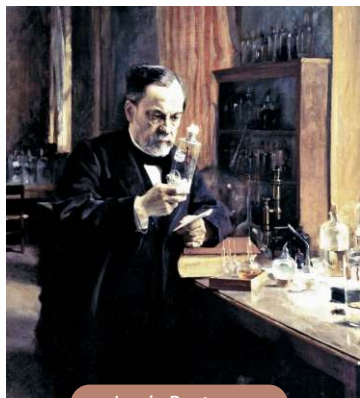

Sfântul Apostol Petru

B Dialog cultural

Credință și știință

Credința și știința sunt două valori umane care se completează reciproc. Foarte mulți oameni de știință au fost persoane cu credință puternică în suflet, pe care au mărturisit-o și au valorificat-o în demersul lor intelectual. Spre exemplu, Louis Pasteur, renumit om de știință francez în domeniul microbiologiei, afirma:

Louis Pasteur

„Puțină știință te distanțează de Dumnezeu, dar multă știință te aduce aproape de El”.

Bine-cunoscutul savant englez Isaac Newton, matematician, fizician, astronom și teolog, care a enunțat celebra lege a gravitației, are inscripționat pe mormântul său următorul text: „...Interpret sânguinos, înțelept și corect al naturii, al antichității și al Sfintei Scripturi, el a afirmat prin filozofia sa măreția Dumnezeului atotputernic, iar prin caracterul său exprima simplitatea evanghelică...”.

Alături de ei, numeroși alți oameni de știință, precum Blaise Pascal, Roger Bacon, Isaac Barrow sau Nicolae Paulescu, au fost adevărați mărturisitori ai credinței creștine în epocile în care au trăit.

- Caută pe internet personalități contemporane din diferite domenii, care mărturisesc credința creștină. Realizează o prezentare PowerPoint cu date semnificative despre acestea și expune-o în clasă.

Reținem

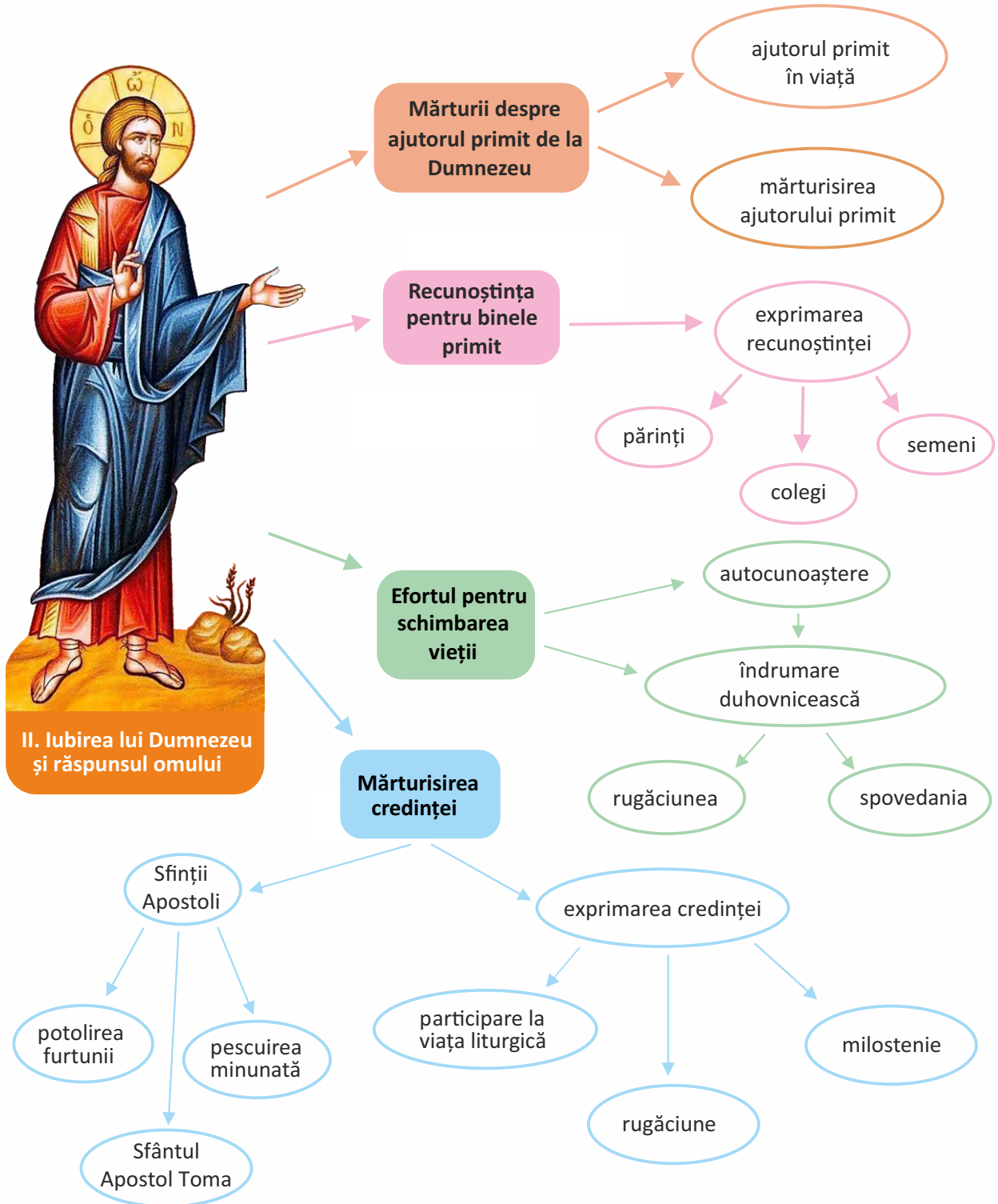

- ✦ Sfinții Apostoli sunt modele de mărturisire a credinței în Dumnezeu.
- ✦ Ei au dovedit credință în diferite împrejurări, precum pescuirea minunată sau potolirea furtunii pe mare.
- ✦ Urmând Sfinților Apostoli Petru sau Toma, creștinii sunt chemați să-și exprime credința în viața de zi cu zi.

RECAPITULARE

A Ne amintim

Parcurge schema de mai jos și amintește-ți despre ce ai învățat în acest capitol, folosind jocul Întrebă-Aruncă-Răspunde.

B Consolidăm

1. Alcătuieste enunțuri cu următorii termeni întâlniți în lecții:

duhovnic

liturgic

solidaritate

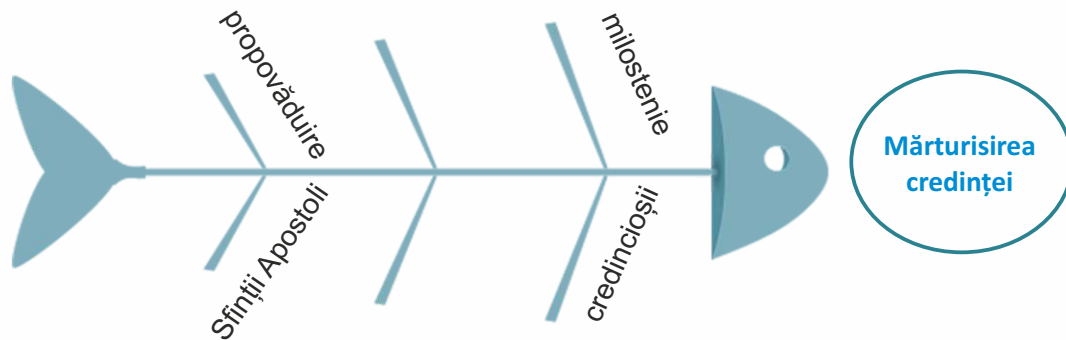
a milui

scăldătoare

stăruitor

a propovădui

2. Mărturisirea credinței este o dovadă a iubirii credinciosului față de Dumnezeu. Exemplifică cine și cum mărturisește credința, după model.

3. Privește cu atenție icoana alăturată și menționează:

- ✦ persoanele;
- ✦ locul;
- ✦ minunea.

4. Continuă enunțurile de mai jos, după exemplu:

Exemplu: Procesul de autocunoaștere înseamnă rugăciunea personală, conștientizarea greșelilor, căința și îndreptarea.

- a) Procesul de autocunoaștere înseamnă
- b) Exemple de mărturisire a credinței în Hristos sunt
- c) Îndrumarea pentru schimbarea vieții poate veni de la
- d) Recunoștința se exprimă prin
- e) Sfinții martiri sunt modele de

5. Formulează, împreună cu alți doi colegi, opinii despre importanța exprimării recunoștinței pentru binele primit.

Vei începe prima idee: *Cred ...*, pe care o va continua un alt coleg: *Pentru că ...*, și o va încheia al treilea: *În consecință...*

6. Discută cu preotul din parohie despre mărturisirea credinței prin fapte de milostenie, acțiuni sau lucrări ale Bisericii, care au drept scop ajutoarea semenilor aflați în nevoi: orfani, văduve, vârstnici, persoane cu dizabilități ș.a.

EVALUARE

TEST

1. Realizează corespondența între cele două coloane.

ACȚIUNI

1. A mărturisit dumnezeirea lui Iisus Hristos după potolirea furtunii pe mare.
2. L-a avut oaspete în casa lui pe Hristos.
3. A mărturisit credința în Hristos după Învierea Domnului.
4. Au primit vindecarea după ce și-au exprimat credința în Domnul.
5. Au propovăduit învățătura creștină în toată lumea.

PERSOANE

- a. Sfântul Toma
- b. Cei doi orbi
- c. Zaheu vameșul
- d. Sfântul Petru
- e. Sfântul Pavel
- f. Sfinții Apostoli

2. Ordonează logic cuvintele/grupurile de cuvinte pentru a alcătui enunțuri corecte.

- a) un proces, în bine, Schimbarea, continuu, vieții, este.
- b) stăruitoare, are, Rugăciunea, foarte important, un rol, de autocunoaștere, în efortul.
- c) după minunea, pe mare, apostolii, potolirii furtunii, dumnezeirea lui Iisus Hristos, au mărturisit.
- d) Mântuitorului, din cei zece, a fost, Unul singur, pentru vindecarea, leproși, recunoscător, primită.

3. Menționează două motive pentru care este necesar să ai un îndrumător duhovnicesc în viață, pornind de la textul de mai jos:

„Tânărul are nevoie de un povățuitor duhovnicesc, care să-l sfătuiască și de care să asculte, ca să călătorească cu siguranță duhovnicească, fără primejdii, fără frică și fără să se împotmolească. Fiecare om, cu cât crește, cu cât înaintează în vârstă, cu atât dobândește experiență și de la sine, și de la alții.” (Sfântul Paisie Aghioritul)

4. Alcătuieste o compunere cu titlul **Recunoștința față de părinți**, de minimum zece rânduri, utilizând termenii: **ajutor, recunoștință, mulțumire, iertare, schimbare**, după următoarea structură:

- a) rolul părinților în viața ta;
- b) un exemplu concret în care ai primit ajutorul părinților;
- c) modul în care ți-ai arătat recunoștința;
- d) importanța manifestării recunoștinței față de persoanele dragi.

Autoevaluare/evaluare:

Ex. 1 – 2 puncte	(5 x 0,4 p)
Ex. 2 – 2 puncte	(4 x 0,5 p)
Ex. 3 – 1 punct	(2 x 0,5 p)
Ex. 4 – 4 puncte	(4 x 1 p)

Se acordă 1 punct din oficiu.
Total: 10 puncte

III. VIAȚA CREȘTINULUI ÎMPREUNĂ CU SEMENII

Înmulțirea pâinilor și a peștilor

1. Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine
2. Rugăciunea „Tatăl nostru”
3. Iertarea, semn al bunătății sufletești
4. Milostenia, manifestare a iubirii față de semenii

Recapitulare

Evaluare

Lecția 11

Din Sfânta Scriptură

„Rugați-vă neîncetat. Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi.”
(I Tesaloniceni 5, 17-18)

Loc amenajat pentru rugăciune

Dicționar

aroganță = purtare obraznică și sfidătoare; atitudine de mândrie disprețuitoare;

a invoca = (aici) a chema în ajutor pe Dumnezeu;

însemn = semn; simbol; marcă;

smerit = (aici) cucernic; evlavios; pios.

RUGĂCIUNEA, TEMEI ȘI PUTERE A VIEȚII CREȘTINE

Pilda vameșului și a fariseului

Omul, făptura lui Dumnezeu, are posibilitatea de a fi în legătură cu Creatorul său prin rugăciune. Astfel, rugăciunea este cea mai înaltă lucrare a minții omenești și poate fi realizată în orice loc și timp, cu **rolul de sfințire** a credincioșilor. Creștinul rugător primește har divin, care îi aduce în suflet pace, bucurie, iertare, iubire curată față de semenii și întărirea voinței spre alegerea binelui.

Mântuitorul Hristos ne îndeamnă să ne rugăm stăruitor, făgăduindu-ne un răspuns dumnezeiesc plin de iubire părintească: „Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide” (Matei 7, 7). Biserica ne îndrumă la rândul ei spre adresarea de cereri, de mulțumiri și de laude lui Dumnezeu.

În familiile creștine, locul de rugăciune este înfrumusețat de prezența icoanelor, a candelii și a altor însemne religioase. Membrii familiei se roagă împreună și în particular, în diferite momente: dimineața, seara, la vremea mesei, la începerea lucrului, înainte de a lua o decizie importantă, la plecarea în călătorie și în situații dificile. Ruga lor are în vedere propria persoană, întreaga familie și pe ceilalți semenii. Spre exemplu, copiii se roagă pentru luminarea minții și ajutor la învățătură, pentru înțelegerea și sănătatea întregii familii, cât și pentru binele persoanelor aflate în dificultate.

Domnul Hristos subliniază puterea rugăciunii de a transforma viețile celor ce se pocăiesc cu adevărat, prin numeroase învățături și parabole.

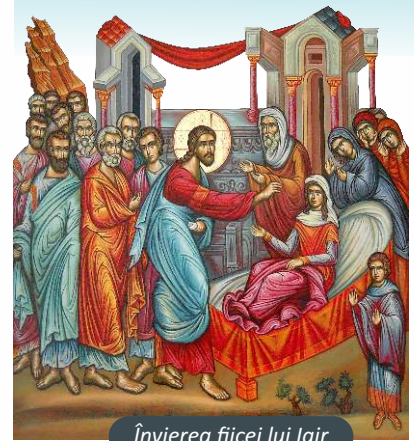
În **Pilda vameșului și a fariseului**, Mântuitorul ne prezintă un model de rugăciune smerită, bineplăcută lui Dumnezeu, în opoziție cu o atitudine

arogantă. Un fariseu și un vameș au mers la templu să se roage. Fariseul s-a lăudat cu faptele sale, mândrindu-se că nu este asemenea oamenilor păcătoși. Vameșul, stând departe, s-a rugat cu umilință: „Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului!” (Luca 18, 13). Domnul a ascultat rugăciunea plină de căință a vameșului, care s-a întors îndreptat la casa lui.

La rugăciunile celor aflați în suferință, Domnul Iisus a răspuns prin săvârșirea multor minuni, precum vindecarea fiicei femeii din Canaan. Altă minune este **Învierea fiicei lui Iair**, conducătorul sinagogii din Capernaum. Acesta a căzut la picioarele lui Iisus și L-a rugat să intre în casa lui, să-i vindece fiica grav bolnavă. Domnul a mers îndată la patul copilei de 12 ani, care se stinsese din viață. El a luat-o de mână și i-a zis: „Copilă, scoală-te!” (Luca 8, 54), iar fetița a înviat, spre bucuria familiei.

Nevoia de hrană spirituală autentică în lumea de astăzi este împlinită de rugăciunea izvorâtă din credință. Rugăciunea personală face posibil ajutorul divin și ne susține în urcușul nostru duhovnicesc. Ea este completată de rugăciunea publică, prin participarea la sfintele slujbe, unde înălțăm cântări în cinstea Sfintei Treimi: „Pe Tine Te lăudăm, pe Tine bine Te cuvântăm, Ție Ți mulțumim, Doamne și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru” (din cântările Sfintei Liturghii).

Învierea fiicei lui Iair

- Rugăciunea vameșului stă la baza alcătuirii *Rugăciunii lui Iisus*, numită și *Rugăciunea inimii*: „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul!”
- Sfântul Serafim de Sarov a rostit neîncetat rugăciunea vameșului vreme de o mie de zile, la sfârșitul cărora a simțit în suflet pacea lui Hristos.

Explorăm

Transcrie în caiet schema de mai jos, completând roluri și momente/motive ale rugăciunii, după exemplu:

Rugăciunea - roluri:

- înălțarea minții către Dumnezeu;
- ...
- ...

pentru sine:

- de dimineață;
- ...
- ...

pentru familie:

- de sănătate;
- ...
- ...

pentru semeni:

- în caz de boală;
- ...
- ...

Sfântul Serafim de Sarov

1. Transcrie în caiet textul de mai jos și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză:

Rugăciunea este legătura omului cu Creatorul său, prin care primește ... divin. Ea poate fi de ..., de ... sau de Dumnezeu oferă întotdeauna un răspuns plin de

Familia creștină are amenajat un colț de ..., iar membrii ei se roagă pentru înțelegere și pentru

Mântuitorul Hristos ascultă rugăciunile ... , așa cum a procedat și în cazul vindecării fiicei femeii din

(laudă, sănătate, rugăciune, Canaan, cerere, harul, iubire, mulțumire, stăruitoare)

Rugăciunea femeii cananeence

2. Utilizează Biblia în format tipărit sau on-line pentru a lectura *Pilda vameșului și a fariseului* de la Luca 18, 10-14. Analizează mesajul moral-religios al acesteia.

3. Audiază și învață cu ajutorul profesorului cântarea liturgică de mai jos, alcătuită pe baza Psalmului 140, 2:

„Să se îndrepteze rugăciunea mea, ca tămâia înaintea Ta;
ridicarea mâinilor mele, jertfa de seară.”

4. Citește poezia următoare și precizează cererile adresate lui Dumnezeu, ce reies din versurile acesteia:

Rugăciune (fragment)

de Sfântul Ioan Iacob Hozevitul

După cum pe vameș, Doamne,
L-ai făcut luminător,
Fă-mă și pe mine astăzi
Decât ieri mai râvnitor.

Luminează-mi, Doamne, calea,
Înnoindu-mi sfântul dar
Și dulceața Ta cerească
Să mă veselească iar.

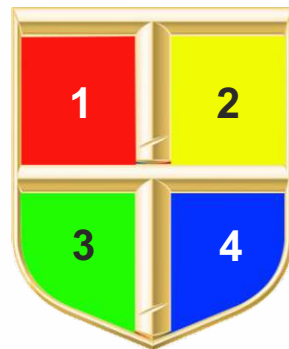
Pomenirea Ta cea sfântă
Dă s-o am neîncetat
Și din inima înfrântă
Fă locaș prea luminat.

Lucrăm

Blazonul personal

- ✦ Decupează o foaie A4, dându-i o formă de blazon, după modelul alăturat.
- ✦ Pe fiecare latură a blazonului notează răspunsul la următoarele întrebări, sub formă de cuvinte semnificative, propoziții sau desene:
 1. Cât de importantă este rugăciunea în viața ta?
 2. Ce rugăciune rostești cel mai frecvent?
 3. Pentru ce persoane te rogi adesea?
 4. În ce momente te-ai rugat cu stăruință?
- ✦ Votează în clasă blazonul cu designul cel mai reușit.
- ✦ Aducă blazonul la portofoliu.

A Din viețile sfinților

Sfântul Cuvios Efrem Sirul

Sfântul Efrem s-a născut în Siria, în secolul al IV-lea, ducând o viață bineplăcută lui Dumnezeu. Dragostea de Dumnezeu și setea de rugăciune l-au îndemnat să se călugărească. De-a lungul vieții, s-a evidențiat prin alcătuirea de imnuri și rugăciuni în cinstea lui Dumnezeu.

Cea mai cunoscută rugăciune alcătuită de Sfântul Efrem Sirul este rostită cu smerenie, în perioada postului Sfințelor Paști:

Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânire și al grăirii în deșert nu mi-l da mie. Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, robului Tău. Așa Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșalele mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin.

Sfântul Efrem Sirul

- Discută cu profesorul despre mesajul din *Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul*.

B Dialog cultural

Rugăciunea în literatură

Tema rugăciunii este o preocupare continuă atât pentru scriitorii bisericești, cât și pentru cei din alte domenii, cum ar fi literatura, filosofia sau arta. Mulți scriitori au cuprins în operele lor această temă. Astfel, marii poeți ai literaturii române, precum Mihai Eminescu, Octavian Goga sau Vasile Voiculescu au scris poezii cu titlul *Rugăciune*. Poeții români descriu cu sensibilitate frumusețea vorbirii cu Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu sfinții sau cu îngerii.

De o frumusețe aparte sunt psalmii din literatura română, prin care scriitorii îl slăvesc pe Dumnezeu, îi cer sprijinul sau îi mulțumesc pentru ajutorul primit. Aceștia s-au inspirat în operele lor din Psalmii biblici ai regelui David, care sunt adesea roștiți în timpul sfințelor slujbe.

Rugăciune

(fragment)

de Mihai Eminescu

Crăiasă alegându-te,
Îngenunchem rugându-te,
Înalță-ne, ne mântuie
Din valul ce ne bântuie;
Fii scut de întărire
Și zid de mântuire,
Privirea-ți adorată
Asupra-ne coboară,
O, Maică Prea Curată
Și Pururea Fecioară,
Marie!

- Citește poezia alăturată și discută cu profesorul despre mesajul acesteia.
- Caută, la bibliotecă sau în mediul online, o altă poezie pe tema rugăciunii și transcrie-o pe o foaie A4. Recită poezia în clasă, apoi adaugă fișa la portofoliu.

Reținem

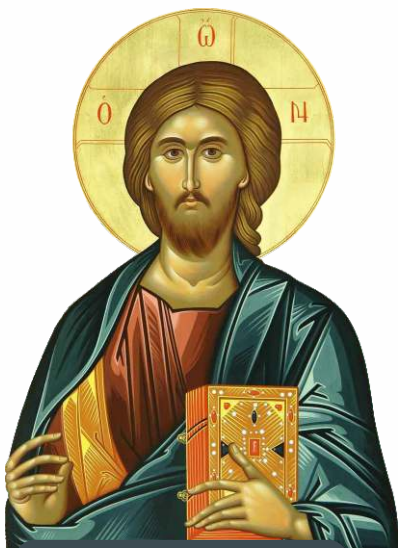

- ✦ Rugăciunea îl pune pe om în legătură cu Creatorul său și îl sfințește.
- ✦ Creștinul se roagă pentru sine, pentru membrii familiei și pentru alți semeni, înălțând rugăciuni de cerere, de mulțumire și de laudă.
- ✦ Din *Pilda Vameșului și fariseului* reiese un model de rugăciune și de atitudine smerită.
- ✦ Învierea fiicei lui Iair și vindecarea fiicei femeii din Canaan au fost răspunsuri ale Mântuitorului la rugăciuni stăruitoare.

Lecția 12

Din Sfânta Scriptură

„Unul dintre ucenicii Lui I-a zis: Doamne, învață-ne să ne rugăm ... Și le-a zis: Când vă rugați, ziceți: Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău...”
(Luca 11, 1-2)

Iisus Hristos, Învățătorul lumii

Dicționar

doxologie = cuvânt sau cuvântare de slăvire;

ispită = tentație; atragere spre greșeli; amăgire;

a izbăvi = a salva; a mântui;

năzuință = aspirație; râvnă.

RUGĂCIUNEA „TATĂL NOSTRU”

Iisus binecuvântează copiii

Domnul Iisus Hristos s-a rugat deseori Tatălui Ceresc pentru întreaga lume. În predicile Sale, El a întărit importanța rugăciunii către Dumnezeu Tatăl: „Adevărat, adevărat zic vouă: Orice veți cere de la Tatăl în numele Meu El vă va da” (Ioan 16, 23).

Când apostolii l-au cerut să-i învețe cum să se roage, Mântuitorul a oferit modelul desăvârșit de rugăciune: *Tatăl nostru* sau *Rugăciunea Domnească*. Alcătuită de Însuși Domnul Hristos, aceasta este cea mai puternică și cuprinzătoare dintre rugăciuni, deoarece este cuvânt dumnezeiesc, prescurtare a întregii Evanghelii, întâlnită la Matei 6, 9-13.

Prin **invocarea Tatăl nostru Care ești în ceruri**, Hristos ne îndeamnă să ne adresăm lui Dumnezeu ca unui Părinte iubitor, asemenea copiilor care solicită cu încredere părinților cele de trebuință.

În **cele șapte cereri** ale rugăciunii se cuprind toate cele necesare sufletului și trupului pentru mântuire:

1. **Sfîntească-Se numele Tău**. Aceasta este prima cerere, în care mărturisim din adâncul inimii preamărirea Numelui cel Sfânt al lui Dumnezeu.

2. **Vie împărăția Ta**. Venirea Împărăției lui Dumnezeu se petrece în sufletele celor botezați și se materializează prin roadele Duhului Sfânt: blândețea, smerenia, răbdarea, înțelepciunea, pacea, buna-cuviință și dragostea.

3. **Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ**. Voința Tatălui este iubitoare și corespunde binelui suprem, de aceea ascultarea de Dumnezeu înseamnă adevărata libertate a omului. În ceruri, îngerii se bucură neîntrerupt, împlinind voia divină.

4. *Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi.* Primirea pâinii la care se referă Domnul înseamnă binecuvântarea celor necesare traiului zilnic. Ea semnifică și năzuința spre primirea Sfintei Împărtășanii, hrana mântuirii, după cuvintele Lui: „Eu sunt Pâinea cea vie, Care s-a pogorât din cer. De va mânca cineva din pâinea aceasta, viu va fi în veci” (Ioan 6, 51).

5. *Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștri.* Mântuitorul ne arată că iertarea celor care ne-au greșit este o condiție de bază pentru a primi, la rândul nostru, iertarea divină.

6. *Și nu ne duce pe noi în ispită.* Cererea semnifică necesitatea ajutorului divin pentru a rezista în fața tentațiilor sau amăgirilor.

7. *Ci ne izbăvește de cel rău.* Prin ultima cerere, ne rugăm să fim feriți de tot ceea ce înseamnă rău: păcat, calamități, îngeri răi.

Încheierea rugăciunii sau **doxologia** este o laudă a Preasfintei Treimi: *Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor, amin.*

Rugăciunea Domnească se poate spune în orice împrejurare a vieții. Sfânta Biserică o întrebuințează la toate slujbele religioase și în mod special la Sfânta Liturghie, când o rostim sau o cântăm cu evlavie, împreună cu întreaga comunitate a credincioșilor.

Placă din biserica „Pater noster”

Explorăm

Pornind de la textul lecției, completează schema de mai jos, după exemplul dat:

Cererile din Rugăciunea Domnească

Cererea (Matei 6, 9-13)	Semnificația
1) Sfințească-se numele Tău	<i>Preamărire Numelui Sfânt</i>
2) Vie împărăția Ta	...
3) Facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ	...
4) Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi	...
5) Și ne iartă nouă greșalele noastre, precum și noi iertăm greșităilor noștri	...
6) Și nu ne duce pe noi în ispită	...
7) Ci ne izbăvește de cel rău	...

Iisus Hristos,
model de rugăciune

Știați că...?

- Biserica *Pater noster* (*Tatăl nostru*), aflată pe Muntele Măslinilor, a fost ridicată pe ruinele unei vechi basilici bizantine din secolul al IV-lea. În interiorul bisericii și pe toți pereții laterali ai curții se află plăci albe inscripționate cu rugăciunea *Tatăl nostru* în 68 limbi și în alfabetul Braille.
- Românii au avut dintotdeauna un respect deosebit față de pâine. Gospodinele frământau aluatul, făcând semnul crucii deasupra și rostind *Rugăciunea Domnească*, iar bărbații tăiau sau rupeau pâinea la masă, după închinarea ei.

Exersăm

1. **Apreciază cu *adevărat* sau *fals* următoarele enunțuri:**

- a) Rugăciunea Domnească a fost rostită de Domnul Iisus Hristos, la solicitarea ucenicilor.
- b) Numai Iisus poate să Se adreseze Părintelui Ceresc cu apelativul Tată.
- c) Dumnezeu iartă greșelile oamenilor, fără a le cere iertarea semenilor.
- d) Bunătatea divină se revarsă asupra oamenilor precum cea a unui tată iubitor.
- e) Ajutorul lui Dumnezeu ne poate izbăvi din orice ispită.

2. **Găsește sinonime pentru următoarele cuvinte și alcătuiește câte un enunț cu termenii aflați:**

ispită

izbăvire

doxologie

greșeală

3. **Realizează o paralelă între însușirile Părintelui Ceresc și cele ale unui tată obișnuit, întocmind un tabel după exemplul:**

Tatăl Ceresc	tatăl pământesc
• Bun	• bun
• Atotputernic	• puternic
• ...	• ...
• ...	• ...
• ...	• ...
• ...	• ...

4. **Caută textul rugăciunii *Tatăl nostru* într-o limbă de circulație internațională, pe baza cunoștințelor însușite la orele de limbă străină. Transcrie-l în caiet și lecturează-l la clasă.**

5. **Găsește legătura dintre cererile a doua și a treia din *Rugăciunea Domnească* și conținutul textului de mai jos:**

„Atunci când inima omului se deschide către Creatorul său, pământul întreg își găsește și el eliberarea, este și el împăcat. Omul este, astfel, un punct de sprijin, o pârghie pentru ca lucrarea Duhului să se săvârșească pe pământ.”

(Via este Dumnezeu – catehism ortodox)

Lucrăm

Microcercetare

- ✦ Informează-te în școală, în comunitate sau pe internet despre asemănări și diferențe în rostirea rugăciunii *Tatăl nostru* la nivelul diferitelor confesiuni.
- ✦ Alcătuiește un tabel comparativ în care completezi datele obținute.
- ✦ Prezintă în clasă descoperirile făcute în urma microcercetării.
- ✦ Completează în tabelul personal informațiile suplimentare obținute din prezentările colegilor.
- ✦ Extrage concluziile cercetării, cu ajutorul profesorului; adaugă fișa la portofoliu.

A Din viețile sfinților

Sfântul Ierarh Ioan Gură de Aur

Sfântul Ioan Gură de Aur sau Hrisostom a fost Patriarh al Constantinopolului și unul dintre cei mai mari Părinți Bisericești din secolul al IV-lea. Numele lui vine de la frumusețea predicilor sale, formulate pe înțelesul tuturor credincioșilor. Este autorul a numeroase scrieri religioase, care conțin sfaturi și învățături pentru creștinii din toate timpurile.

Sfântul Ioan Gură de Aur a explicat conținutul Sfintei Scripturi, comentariile purtând numele de omilii. Pentru Sfânta Evanghelie după Matei, prima carte a Noului Testament, Sfântul Ioan a scris 90 de omilii. În Omilia XIX a explicat în profunzime rugăciunea *Tatăl nostru*. Spre exemplu, pornind de la cuvintele de invocare, Sfântul Ioan arată că Hristos ne îndeamnă „să înălțăm rugăciuni pentru toți oamenii și să nu urmărim niciodată folosul nostru, ci totdeauna folosul aproapelui”.

Sfântul Ioan Gură de Aur

- Discută cu profesorul despre rolul Sfântului Ioan Gură de Aur în viața Bisericii.

B Dialog cultural

Ciprian Porumbescu

Muzica religioasă

Renumitul compozitor Ciprian Porumbescu a îmbinat talentul muzical cu dragostea de Dumnezeu și de patrie. Printre cele mai cunoscute lucrări ale sale se numără: *Balada pentru vioară și orchestră*, prima operetă românească – *Crai nou* sau piese corale, precum *Cântecul tricolorului* și *Imnul unirii – Pe-al nostru steag*.

Credința insuflată în familie l-a inspirat în compunerea multor creații muzicale religioase, între care și linia melodică pentru *Rugăciunea Domnească*. În timpul Sfintei Liturghii, în foarte multe bisericii se cântă rugăciunea *Tatăl nostru* pe melodia lui Ciprian Porumbescu.

Soprane
Altiste

Ta - tăl no - stru ca-re - le ești în cer, sfin - țea - să - se nu-me-le

- Audiază rugăciunea *Tatăl nostru* pe muzica lui Ciprian Porumbescu.
- Caută pe internet alte melodii celebre ale marelui compozitor Ciprian Porumbescu.

Reținem

- ✦ Domnul Iisus Hristos i-a învățat pe oameni *Tatăl nostru*, model desăvârșit de rugăciune.
- ✦ *Rugăciunea Domnească* are în cuprins o invocare, șapte cereri și o doxologie finală.
- ✦ Această rugăciune se rostește în orice împrejurare a vieții, în particular sau la slujbele Bisericii.

Lecția 13

Din Sfânta Scriptură

„Iar când stați de vă rugați, iertați orice aveți împotriva cuiva, ca și Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greșalele voastre.”

(Marcu 11, 25)

Iisus, Păstorul cel Bun

Dicționar

dinar = monedă din argint, folosită în antichitate;

a se mânia = a se supăra foarte tare; a se înfuria;

talant = monedă, de obicei din aur, folosită în antichitate.

IERTAREA, SEMN AL BUNĂTĂȚII SUFLETEȘTI

Pilda celor doi datornici

Mântuitorul Iisus Hristos ne-a arătat în rugăciunea *Tatăl nostru* cât de importantă este iertarea în relația noastră cu semenii și cu Dumnezeu. A ierta înseamnă a trece cu vederea greșelile cuiva sau a nu pedepsi pe cineva pentru o vină. Aceasta izvorăște din iubire și este o dovadă de bunătate, de smerenie, de blândețe, de îndelungă-răbdare și de îngăduință a unora față de alții.

În relația cu Dumnezeu, cu semenii și cu sine, iertarea are un rol foarte important, deoarece conduce la împăcare. Iertarea din partea lui Dumnezeu aduce omului **liniște sufletească**, cea dintre semenii conduce la **pacea în lume**, iar iertarea de sine produce o **armonie interioară**. Pacea, armonia și liniștea sufletească sunt rodul iertării și al împăcării.

Cel mai înalt exemplu de bunătate și de iertare este Însuși Domnul Iisus Hristos, Care S-a rugat pentru cei ce L-au răstignit: „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac” (Luca 23, 34). Jertfa Sa pe cruce a oferit lumii iertarea păcatelor și a făcut posibilă mântuirea oamenilor. Asemenea păstorului ce poartă de grijă oilor sale, Domnul Iisus, Păstorul cel Bun, a revărsat iubirea Sa asupra noastră.

Învățătura Mântuitorului ne îndeamnă să-i iertăm mereu pe semenii noștri când greșesc. În acest sens, Sfântul Apostol Petru L-a întrebat pe Mântuitorul de câte ori să ierte pe cineva care greșește față de el. Domnul Iisus Hristos i-a răspuns: „de șaptezeci de ori câte șapte” (Matei 18, 22), adică de fiecare dată. Când dovedim că suntem împăciuitori și iertători, primim la rândul nostru iertare din partea lui Dumnezeu, așa cum ne spune Mântuitorul: „Că de veți ierta oamenilor greșalele lor, ierta-va și vouă Tatăl vostru Cel ceresc” (Matei 6, 14).

Această învățătură a fost întărită de Domnul Iisus prin **Pilda celor doi datornici**. Un om datora stăpânului său zece mii de talanți, ce reprezenta o sumă foarte mare de bani. Neavând cu ce să plătească, l-a rugat pe stăpân să se milostivească de el, iar acesta i-a iertat datoria. Bucuros, a plecat spre casă și a întâlnit un om care îi datora o sută de dinari, o sumă mică de bani, cerându-i să o plătească. Nepăsător la rugămintele acestuia de a-i acorda timp, l-a aruncat în închisoare până când va plăti. Aflând stăpânul despre comportamentul său, l-a chemat și i-a zis: „Slugă vicleană, toată datoria aceea ți-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca și tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum și eu am avut milă de tine? Și mâiniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinurilor până ce-i va plăti toată datoria” (Matei 18, 32-34). Prin acest exemplu, Mântuitorul ne învață că, pentru a primi iertarea, este necesar să fim și noi iertători.

Virtutea iertării este cultivată de fiecare persoană în sufletul său. Aceasta se deprinde în familie, unde părinții, asemenea lui Dumnezeu, iartă de nenumărate ori năzdrăvăniile copiilor. În familie se manifestă **dragostea, respectul și iertarea**, valori pe care copilul este îndemnat să le dovedească atât la școală, cât și în celelalte împrejurări ale vieții.

Să avem tot timpul în minte cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „fiți buni între voi și milostivi, iertând unul altuia, precum și Dumnezeu v-a iertat vouă în Hristos” (Efeseni 4, 32). În felul acesta, va fi pace și bună înțelegere în jurul nostru și ne vom asemăna cu Dumnezeu.

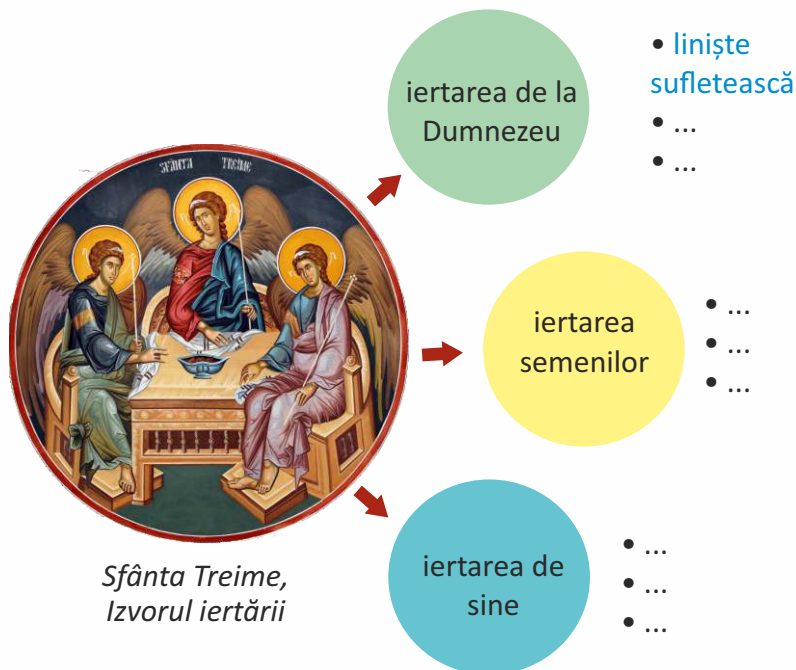
Domnul Iisus Hristos

Explorăm

Completează schema de mai jos cu roadele iertării, după model:

• În timpul Sfintei Liturghii, după cântarea *Să ne iubim unii pe alții, ca într-un gând să mărturisim*, credincioșii își strâng mâna unii altora, în semn de iertare.

• Mântuitorul Iisus Hristos a întemeiat Sfânta Taină a Spovedaniei suflând asupra Sfinților Apostoli și zicând: „Luați Duh Sfânt! Căroră veți ierta păcatele, le vor fi iertate, și căroră le veți ține, vor fi ținute” (Ioan 20, 22-23).

• În Biserica Ortodoxă, prin Sfânta Taină a Spovedaniei credinciosul primește harul iertării, în urma mărturisirii sincere și complete a păcatelor, cu dorința de a nu le mai repeta.

Exersăm

1. Ordonează cronologic următoarele momente din *Pilda celor doi datornici*:

- rugămintea de păsuire a datoriei de o sută de dinari;
- întâlnirea slujitorului cu datornicul său;
- iertarea datoriei de zece mii de talanți;
- întemnițarea celui ce datora o sută de dinari;
- bucuria iertării datoriei de zece mii de talanți;
- mustrarea și pedepsirea slujitorului nemilos.

2. Transcrie în caiet textul de mai jos și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză:

A cincea cerere din *Rugăciunea Domnească* ne arată importanța Pentru a primi iertarea de la Dumnezeu, suntem datori să iertăm întâi pe cei ce ne Cel mai înalt exemplu de iertare este El ne învață să iertăm de șaptezeci de ori câte Iertarea semenilor conduce la ... dintre oameni. În felul acesta nu ne vom asemana cu ... nemilostiv din pildă.

(greșesc, iertării, datornicul, pacea, Hristos, șapte)

3. Citește următoarele proverbe despre iertare și explică înțelesul lor:

- Iertarea este cea mai aleasă floare.
- Vina recunoscută este pe jumătate iertată.
- Iubește pentru a fi iubit și iartă pentru a fi iertat.
- Oamenii cu pumnii strânși nu-și pot da mâna.

4. Continuă întâmplarea de mai jos, ținând cont de cele învățate în lecție:

Andrei este elev în clasa a VI-a și are un frate cu doi ani mai mic. Îl iubește foarte mult, se joacă împreună și se ajută reciproc. Într-o zi, fratele său a plecat în parc să se joace cu mingea lui Andrei. El a rămas acasă pentru a o ajuta pe mama la curățenie. Din neatenție, a scăpat din mână vaza preferată a mamei. Între timp, fratele său s-a întors din parc fără minge.

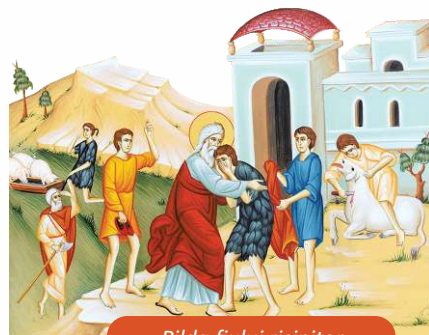
Atunci, Andrei ...

5. Lecturează textul biblic din *Evanghelia Sfântului Luca*, de la capitolul 15, versetele 11-32, folosind Sfânta Scriptură în format tipărit sau online.

Acest text ne prezintă *Pilda fiului risipitor*, prin care Mântuitorul Hristos ne vorbește despre etapele îndreptării și despre iertarea părintească.

Rezolvă cerințele:

- cu ajutorul profesorului, identifică simbolurile întâlnite în pildă;
- formulează două învățături morale care se desprind din aceasta.

Pilda fiului risipitor

Lucrăm

Scenetă biblică

- ✦ Împreună cu alți doi-trei colegi, alege între *Pilda celor doi datornici* și *Pilda fiului risipitor* și transpune-o într-o scenetă pe care să o prezinți în clasă.
- ✦ Veți ține cont de următorii pași: împărțirea rolurilor, alcătuirea replicilor și stabilirea mișcării scenice.

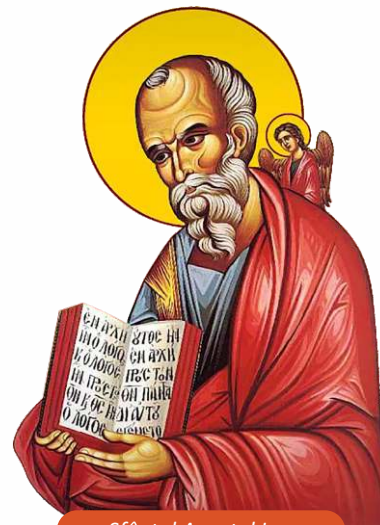
A Din viețile sfinților

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan

Sfântul Ioan este unul dintre cei 12 apostoli ai Mântuitorului Hristos, frate cu Sfântul Apostol Iacob. El a fost alături de Iisus în cele mai importante momente ale vieții Sale, a ascultat și a împlinit învățătura Lui.

Cele cinci scrieri ale sale din Noul Testament (a patra evanghelie, trei epistole și Apocalipsa) transmit îndemnul Mântuitorului la iubire și la iertare. Este numit Apostolul iubirii, deoarece pune accent pe această virtute și îl prezintă pe Dumnezeu drept Iubire (I Ioan 4, 8). Din iubire se naște iertarea, pentru că cel ce iubește nu poate rămâne supărat pe fratele său.

- Identifică trei cărți din Noul Testament atribuite Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan.

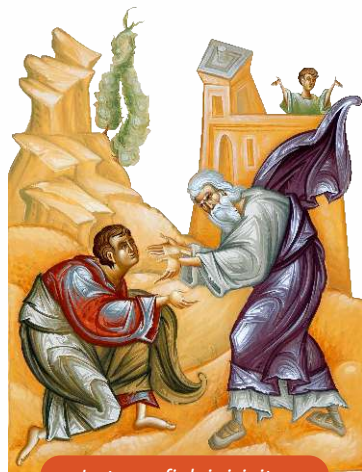

Sfântul Apostol Ioan

B Dialog cultural

Valoarea iertării

Din punct de vedere duhovnicesc, iertarea este un medicament pentru suflet. Mântuitorul Iisus Hristos ne învață că aceasta aduce liniște sufletească atunci când este primită, dar și când este oferită, ca în exemplul din *Pilda fiului risipitor*. Iertarea aduce în inima omului o stare de pace, necesară progresului pe calea binelui spre asemănarea cu Dumnezeu.

Iertarea fiului risipitor

Valoarea iertării este dezvoltată și în domeniul psihologiei. Studiile realizate în ultimul timp consemnează importanța acesteia pentru sănătatea persoanei umane. S-a dovedit că neputința de a ierta alimentează sentimentele de furie, ostilitate și stres, care afectează sănătatea fizică și mentală. În schimb, iertarea, care îl ajută pe om să se calmeze în situații stresante, activează sistemul nervos parasimpatic și creează un echilibru în organism, fiind de folos pentru minte și trup. Iertarea este văzută drept actul suprem al iubirii, care declanșează vindecarea. „Iertarea este semnul cel mai grăitor și piatra de temelie pe care se zidește mai târziu dragostea.” (Dr. Psiholog Miron Itzhak - *Dileme de viață*)

Această perspectivă asupra iertării în psihologie dovedește încă o dată importanța și universalitatea învățaturii lui Dumnezeu.

- Identifică asemănările dintre cele două domenii privitoare la iertare.
- Discută cu profesorul despre alte domenii (literatură, filosofie) în care se prezintă importanța iertării în viața omului.

Reținem

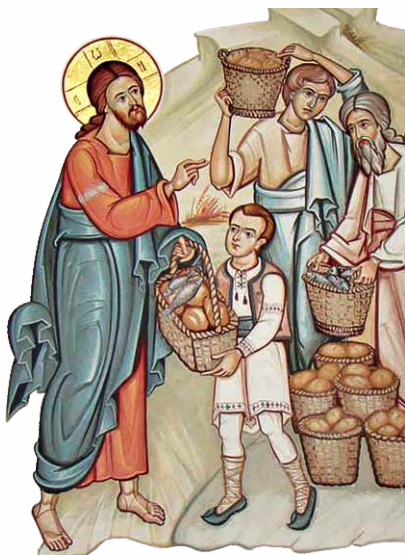
- ✦ Iertarea are un rol esențial în împăcarea omului cu sine, cu semenii și cu Dumnezeu.
- ✦ Domnul Iisus Hristos ne învață să iertăm de fiecare dată pe cei ce greșesc față de noi.
- ✦ *Pilda celor doi datornici* evidențiază necesitatea iertării semenilor pentru a fi și noi iertați.
- ✦ Iertarea, alături de dragoste și de respect, reprezintă valori importante în familie și în societate.

Lecția 14

Din Sfânta Scriptură

„Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns și Tatăl tău, Care vede în ascuns, îți va răsplătiție.”

(Matei 6, 3-4)

Înmulțirea pâinilor și a peștilor

Dicționar

altruist = persoană care acționează pentru binele altora; generos;

compasiune = sentiment de înțelegere și compătimire față de suferințele și nenorocirile cuiva; milă;

filantropie = iubire de oameni; binefacere; caritate.

MILOSTENIA, MANIFESTARE A IUBIRII FAȚĂ DE SEMENI

Minunea de la nunta din Cana Galileii

Alături de iertarea celor care ne-au greșit, milostenia este o dovadă de mărinimie și de iubire creștină. Această virtute are ca model marea milostivire a lui Dumnezeu față de oameni: „Îndurat și milostiv este Domnul, îndelung-răbdător și mult-milostiv” (Psalmul 102, 8).

Milostenia este facerea de bine izvorâtă din dragostea de Dumnezeu și de semenii. Mântuitorul ne îndeamnă adesea la filantropie și promite dăruirea milei divine celor altruști: „Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui” (Matei 5, 7).

Virtutea milosteniei se manifestă prin ajutorarea săracilor cu bunuri materiale, prin cuvinte frumoase și sfaturi bune, prin compasiune și prin rugăciuni pentru ceilalți. Practicarea ei cu modestie conduce la puritatea sufletească și la dobândirea calității de fii ai lui Dumnezeu.

Între **modelele creștine de milostenie** se remarcă Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, cea care a mijlocit începutul minunilor Domnului Hristos. Pe când Iisus era invitat la o **nuntă în Cana Galileii**, împreună cu Maica Sa și cu ucenicii, s-a terminat vinul de la masă. Plină de compasiune, Fecioara Maria a observat acest lucru și L-a rugat pe Fiul ei să îi ajute pe miri.

Rugămintea i-a fost ascultată, iar apa turnată de slujitori în șase vase mari a fost transformată în vin, prin puterea Domnului. „Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii și și-a arătat slava Sa; și ucenicii Săi au crezut în El” (Ioan 2, 11).

Altă dată, peste cinci mii de bărbați însoțiți de femei și copii au venit să asculte învățăturile Mântuitorului. După o vreme aceștia au flămânzit, iar apostolii îngrijorați L-au anunțat pe Iisus. Un băiat binevoitor din mulțime a oferit lui Iisus și ucenicilor hrana sa, formată din cinci pâini și doi pești. Pornind de la acest dar, Domnul Hristos a binecuvântat și **a înmulțit pâinea și peștii**, încât s-au îndestulat toți cei prezenți. La sfârșit „au adunat și au umplut douăsprezece coșuri de fărâmituri, care au rămas de la cei ce au mâncat din cele cinci pâini de orz” (Ioan 6, 13). Astfel, generozitatea băiatului a atras înfăptuirea minunii, ca act al îndurării divine. Aceste minuni sunt exemple de milostenie arătată de Mântuitorul Hristos în lume.

De-a lungul timpului, în cadrul Bisericii s-au organizat multe acțiuni caritabile și așezăminte filantropice, după modelul orfelinatelor și al azilurilor întemeiate de Sfântul Vasile cel Mare în secolul al IV-lea, numite *Vasiliade*. Prin activități comune sau prin atitudini și gesturi milostive personale, împlinim chemarea Domnului de asemănare cu Tatăl Ceresc.

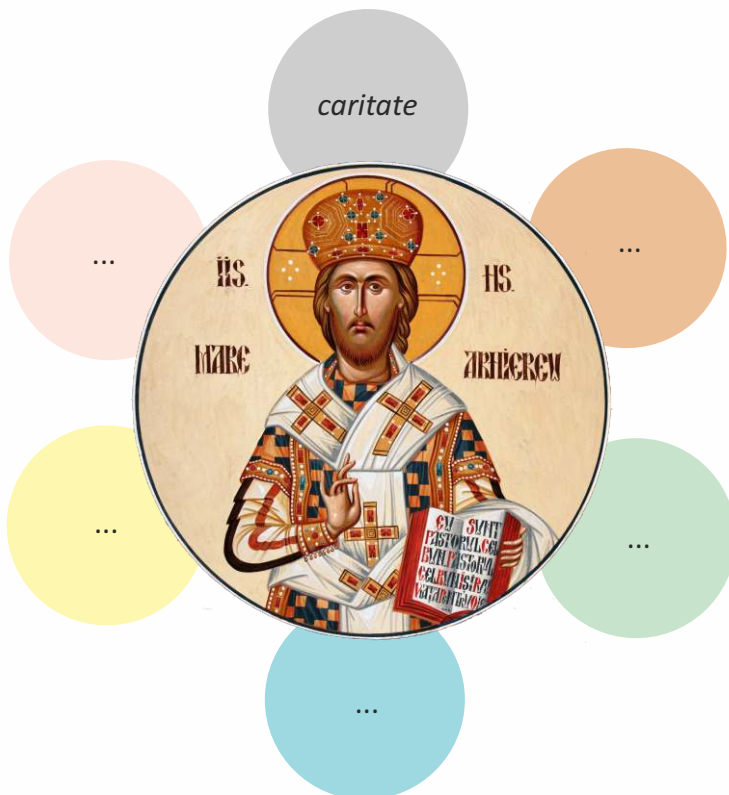

Binecuvântarea pâinilor și a peștilor

Explorăm

Extrage din textul lecției sinonime ale cuvântului *milostenie* și completează schema de mai jos, după model:

Știați că...?

- Localitatea Cana Galileii este cunoscută în prezent cu numele de *Kafr Kanna* sau *Khirbet Cana*; în biserica ortodoxă din Cana se păstrează două dintre cele șase vase mari de piatră din vremea Mântuitorului.
- Potrivit tradiției, mirele din Cana Galileii a fost Sfântul Simon Zilotul. În urma minunii transformării apei în vin, acesta a crezut în dumnezeirea lui Iisus și a devenit unul dintre cei 12 apostoli.
- Un olog de la templul din Ierusalim i-a cerut bani Sfântului Petru. Neavând, apostolul s-a rugat Domnului și l-a vindecat pe cerșetor. Astfel, sfântul a arătat că milostenia nu este neapărat legată de bani.

Exersăm

1. Răspunde la următoarele întrebări:

- Ce înseamnă să faci milostenie?
- De ce ne îndeamnă Hristos spre acte de binefacere?
- Care a fost rolul Maicii Domnului în minunea din Cana Galileii?
- Cu ce a săturat Mântuitorul mulțimile?
- Care sunt modalitățile prin care credincioșii împlinesc îndemnul Mântuitorului spre asemănarea cu Tatăl Ceresc?
- Ce alte modele de persoane milostive cunoști?
- Ce fapte de milostenie ai putea face?

Faptă de milostenie

2. Imaginează-ți că ești pus în situațiile de mai jos și găsește o soluție. Ce ai face dacă....

- ... bunica ta transportă cu greutate cumpărăturile zilnice?
- ... observi că un coleg de clasă este retras și trist, de câteva zile?
- ... părinții tăi sunt foarte oboseți când vin de la serviciu?
- ... s-a îmbolnăvit un prieten bun și nu vine la școală?
- ... vezi un cerșetor care îți cere o pâine?
- ... un verișor are nevoie de un sfat în privința achiziționării unui calculator?
- ... vecinul te-ar solicita să-i plimbi într-o zi câinele?
- ... sora mai mică te roagă să-i instalezi o aplicație pe telefonul mobil?

3. Lecturează textul de mai jos și indică tipul de milostenie realizat prin intermediul acestuia:

„Înșuți Doamne, Iisuse Hristoase, primește și rugăciunile noastre în ceasul acesta și îndreptează viața noastră spre poruncile Tale; sufletele noastre le sfințește, trupurile curățește, cugetele îndreptează, gândurile curățește și ne izbăvește pe noi de tot necazul celor rele și al durerii.”

(fragment din rugăciunile de dimineață)

4. Alege două fapte de milostenie prin care îți poți ajuta semenii și transpune-le într-un joc de rol. Lucrează în pereche și interpretează în fața clasei exemplele selectate.

5. Realizează un desen pe o foaie A4, referitor la o acțiune filantropică la care ai participat sau pe care dorești să o înfăptuiești. Adaugă fișa la portofoliul tău.

Lucrăm

Modelul milei creștine

- ✦ În echipă cu un coleg, informează-te despre activitatea Sfântului Vasile cel Mare.
- ✦ Folosind surse recomandate de profesor, urmărește aspectele:
 - citate despre milostenie din operele Sfântului Vasile cel Mare;
 - modul de organizare și funcționare a Vasiliadei (activități caritabile și de îngrijire medicală);
 - activități social-filantropice desfășurate astăzi în cadrul Bisericii, după modelul lăsat de Sfântul Vasile.
- ✦ Alcătuieste o prezentare PowerPoint de minimum opt slide-uri sau un colaj pe o foaie A3, utilizând informațiile culese.
- ✦ Prezintă materialul realizat și formulează concluzii.

A Din viețile sfinților

Sfântul Ierarh Iosif cel Milostiv

Sfântul Iosif cel Milostiv s-a născut în anul 1818, în Basarabia, primind la botez numele Ioan. Orfan de la vârsta de 10 ani, a fost luat în grijă de unchiul său, care era călugăr. Acesta l-a dus la Mănăstirea Sfântul Spiridon din Iași, unde se afla și un renumit spital. Acolo, tânărul Ioan a practicat slujirea lui Dumnezeu și a semenilor aflați în suferință. Mai târziu, în 1875, datorită sfințeniei vieții și a milosteniei sale, a devenit mitropolit al Moldovei cu numele Iosif Naniescu. Toată viața a purtat de grijă săracilor, orfanilor, văduvelor și elevilor, împărțind mereu tot ceea ce avea. Datorită faptelor sale de milostenie din dragoste de semeni, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a trecut în rândul Sfinților, în anul 2017, fiind sărbătorit pe 26 ianuarie.

Sfântul Iosif cel Milostiv

- Identifică, la biblioteca școlii sau pe internet, exemple de sfinți care și-au dezvoltat virtutea milosteniei.

B Dialog cultural

Filantropia

Filantropia este o activitate milostivă de sprijinire a persoanelor aflate în situații dificile. Aceasta a preocupat dintotdeauna Biserica Creștină și preocupă din ce în ce mai mult și societatea civilă.

Harta centrelor caritabile ale Bisericii Ortodoxe Române

În cadrul Bisericii Ortodoxe Române se desfășoară numeroase activități filantropice, fiind înființate foarte multe centre de plasament, centre maternale, cămine pentru persoane vârstnice, centre de zi, cantine sociale etc. De pe urma acestora, beneficiază anual un număr foarte mare de persoane care au nevoie de ajutorul semenilor lor.

În ultima vreme, s-au înființat asociații civile, ONG-uri și fundații cu scopul de a veni în sprijinul diferitelor categorii de persoane defavorizate. Acestea au înțeles misiunea filantropică a Bisericii și se alătură demersului ei umanitar.

- Accesează linkul <https://social-filantropic.patriarhia.ro/> pentru a descoperi detalii privind activitatea filantropică a Bisericii.
- Identifică modalități concrete prin care poți veni în sprijinul activității filantropice din zona ta.

Reținem

- ✦ Virtutea milosteniei izvorăște din iubirea de Dumnezeu și de semeni.
- ✦ Milostenia se arată prin compasiune, ajutorarea celor în nevoi, sfaturi bune și rugăciuni pentru ceilalți.
- ✦ Preasfânta Fecioară Maria a mijlocit începutul minunilor Domnului Hristos.
- ✦ Minunea înmulțirii pâinilor și peștilor a pornit de la generozitatea unui băiat.

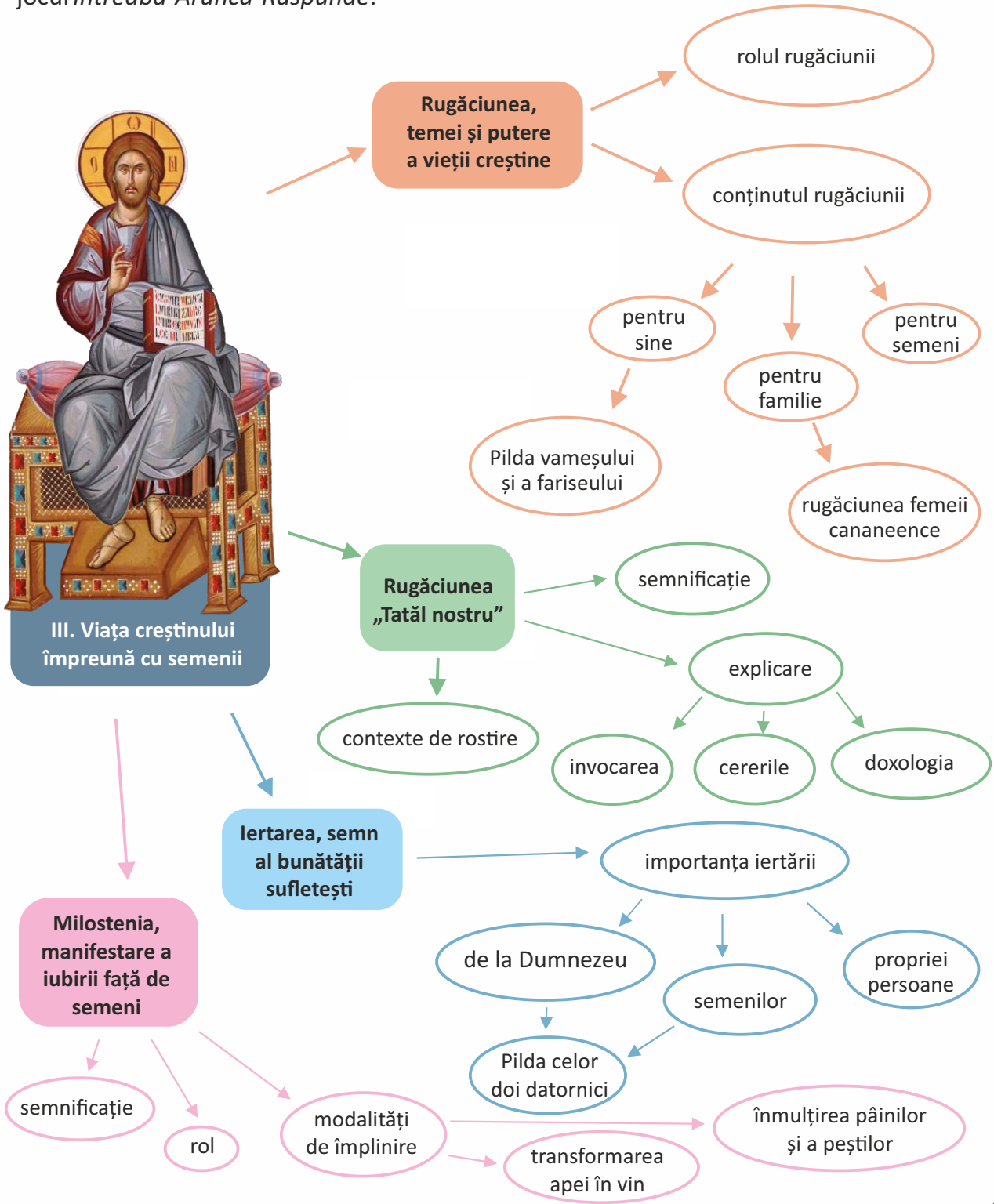
RECAPITULARE

A Ne amintim

Parcure schema de mai jos și amintește-ți despre ce ai învățat în acest capitol, folosind jocul Întreabă-Aruncă-Răspunde.

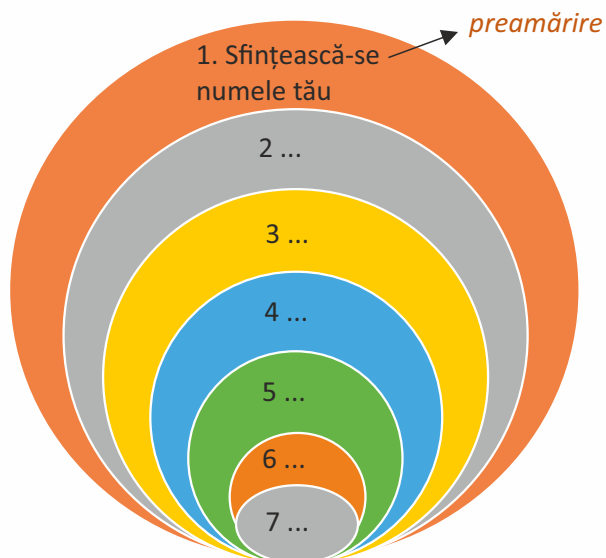

III. Viața creștinului împreună cu semenii

B Consolidăm

1. În *Rugăciunea Domnească* sunt șapte cereri pe care le adresăm lui Dumnezeu Tatăl. Completează schema alăturată cu celelalte cereri și câte un termen reprezentativ pentru fiecare, după model:

2. Alcătuieste câte un enunț cu termenii următori, făcând referire la textele învățate: *compasiune, talant, a invoca, doxologie, a izbăvi, filantropie*.
3. Grupează termenii de mai jos conform categoriei din care fac parte, după exemplul dat:

(~~vameșul și fariseul, femeia cananeeancă, Iair, nunta din Cana, cei doi datorii, pâinea și peștii oferiți de un copil~~)

4. Continuă povestirea de mai jos, oferind cel puțin două variante de încheiere. Pe baza variantelor alcătuite, discută despre importanța iertării în viața ta.

Ieri, colega mea de bancă, Maria, și-a uitat penarul acasă. Eu i-am împrumutat stiloul pe care l-am primit de ziua mea de la părinți. Acesta era foarte frumos și îmi plăcea cum scriam cu el.

După ora de matematică, Maria mi-a înapoiat stiloul... stricat! Pierduse capacul, iar penița era atât de strâmbă încât era imposibil să mai scrii cu el.

Atunci...

5. Organizați o dezbatere cu tema *Rugăciunea și milostenia în viața mea*, pornind de la următorul text:

„De aceea, să facem fapte bune, care și pe noi ne mântuiesc, și celorlalți le sunt de folos. Iar una din cele mai importante fapte bune este milostenia, care ajută, întărește și dă viață rugăciunii, postului și oricărei altei virtuți. La ce îți folosește postul dacă ești un om fără milă? La ce îți folosește rugăciunea, dacă nu iubești? La ce îți folosește să ai trupul curat, dacă inima ta este de piatră? De aceea, nevoițele noastre sunt primite de Dumnezeu atunci când sunt însoțite de milostenie.”

(Sfântul Ioan Gură de Aur)

EVALUARE

TEST

1. Completează spațiile libere din textul de mai jos, cu termenii corespunzători din paranteză:

Comuniunea creștinului cu semenii sporește prin iubire, rugăciune, iertare și fapte de Omul intră în legătură cu Creatorul său prin Modelul de rugăciune lăsat de Mântuitorul este Această rugăciune conține ... cereri. Domnul Iisus ne-a lăsat și multe exemple de iertare, precum pilda celor Omul își găsește pacea lăuntrică, de fiecare dată când ... pe cei ce îi greșesc. Milostenia este o manifestare a iubirii, care se arată prin sfaturi bune, rugăciuni pentru ceilalți, ... celor în nevoi și

(rugăciune, iartă, șapte, ajutorarea, Tatăl nostru, compasiune, milostenie, doi datornici)

2. Identifică minunea reprezentată în icoana de mai jos și expune, în minimum șapte rânduri, ideile principale și virtutea predominantă.

3. Pornind de la *Pilda vameșului și a fariseului*, prezintă trei însușiri necesare creștinului contemporan pentru a se apropia de Dumnezeu.

4. Alcătuieste o compunere de minimum zece rânduri în care să argumentezi importanța pocăinței la spovedanie, pe baza textului de mai jos.

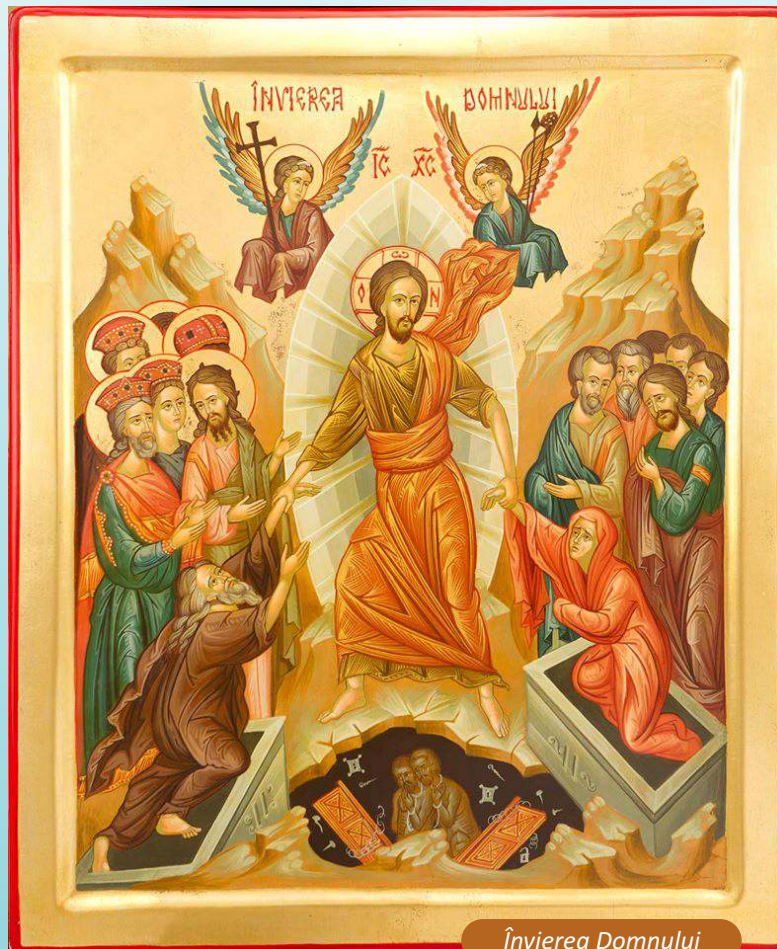
„Toți avem nevoie de pocăință și de întoarcere la Dumnezeu și doar prin pocăință sinceră și spovedanie ne vom curăți. Căci oricine vine în lumina sfintei spovedanii va primi iertare de la Dumnezeu prin reprezentantul Său, duhovnicul.”

(Starețul Eftrem Athonitul)

Autoevaluare/evaluare

- Ex. 1 – 2 puncte: 8 x 0,25 p., pentru fiecare termen corespunzător.
- Ex. 2 – 2 puncte: 0,5 p., pentru identificarea minunii; 1 p., pentru ideile principale; 0,5 p., pentru virtutea predominantă.
- Ex. 3 – 1,5 puncte: 3 x 0,5 p., pentru fiecare însușire prezentată.
- Ex. 4 – 3,5 puncte: 0,25 p. – alegerea unui titlu reprezentativ; 2 p. – respectarea temei cerute; 1 p. – structurarea compoziției (introducere, cuprins, încheiere); 0,25 p. – înlănțuirea logică a ideilor.
- Se acordă 1 punct din oficiu. Total: 10 puncte. Timp de lucru: 45 minute.

IV. VIAȚA COMUNITĂȚII ȘI SĂRBĂTORILE CREȘTINE

1. Tradiții de Crăciun; tradiții de Paști

2. Pelerinaje și procesiuni creștine

Recapitulare

Evaluare

Lecția 15

Din Sfânta Scriptură

„Și iarăși zice Scriptura:
Veseliți-vă, neamuri, cu poporul
Lui. Și iarăși: Lăudați pe Domnul,
toate neamurile; lăudați-L pe El,
toate popoarele.”

(Romani 15, 10-11)

Nașterea Domnului

Dicționar

ajun = ziua dinaintea unor anume sărbători creștine (Crăciunul, Boboteaza ș.a.);

parohie = comunitate religioasă creștină condusă de un preot, numit paroh;

Sfântul Epitaf = pânză pe care este pictată sau brodată scena Punerii în Mormânt a Mântuitorului;

tropar = scurtă cântare bisericească de laudă în cinstea unui sfânt sau a unui eveniment religios.

TRADIȚII DE CRĂCIUN; TRADIȚII DE PAȘTI

Grup de colindători

În preajma celor mai mari sărbători ale creștinătății, Nașterea și Învierea Domnului, păstrăm numeroase tradiții, obiceiuri și datini străbune.

Praznicul Nașterii Domnului sau **Crăciunul** este așteptat cu entuziasm de către toți credincioșii, indiferent de vârstă. Cu toții ne pregătim atât trupește, prin înfrumusețarea caselor și pregătirea bucatelor tradiționale, cât și sufletește, prin post, rugăciune și spovedanie.

În România, tradițiile religioase ne aproprie duhovnicește de marele praznic. Preotul vestește venirea pe pământ a Mântuitorului, mergând cu icoana Nașterii Domnului din casă în casă și cântând troparul acestei sfinte sărbători. Copiii și tinerii din parohie, coordonați de preot, împodobesc bradul în biserică și repetă colindele, prin care anunță celorlalți credincioși bucuria Crăciunului. Întreaga comunitate participă la activitățile filantropice desfășurate în biserici, pentru a aduce bucurie în sufletele familiilor nevoiașe. În ziua praznicului, participăm la Sfânta Liturghie pentru a ne bucura împreună de Nașterea Domnului.

Pe lângă aceste tradiții, în țara noastră sunt și alte **obiceiuri populare** legate de Crăciun, specifice fiecărei zone. Spre exemplu, mersul cu steaua amintește de călăuzirea magilor către locul Nașterii Domnului. *Viflaimul* este o scenetă populară inspirată din momentul biblic al Nașterii Mântuitorului.

În perioada Crăciunului, în întreaga lume creștină sunt tradiții specifice sărbătorii, cele mai cunoscute fiind: colindele, împodobitul bradului și Moș Crăciun.

Colindele din ajunul Crăciunului amintesc de cântările Sfinților Îngeri, care au coborât pe pământ pentru a vesti păstorilor bucuria Nașterii Domnului. Frumos împodobit înaintea zilei de Crăciun, bradul este copacul ce reprezintă viața veșnică, deoarece este tot timpul anului verde. Mult

așteptat mai ales de copii, Moș Crăciun oferă cadouri tuturor, după exemplul magilor, care au adus Pruncului Sfânt daruri: aur, smirnă și tămâie.

Învieria Domnului sau **Sfintele Paști** este cel mai mare praznic împărătesc, sărbătorit timp de trei zile: în Duminica Învierii Domnului, Lunea și marțea din Săptămâna Luminată.

În țara noastră, fiecare credincios întâmpină marea sărbătoare a luminii după o perioadă de pregătire spirituală precum postul, faptele de milostenie și spovedania. De asemenea, participarea la deniile din Săptămâna Pătimirilor este o **tradiție religioasă**, care contribuie la pregătirea noastră pentru Sfintele Paști. În Vinerea Mare, mergem la biserică ducând flori, pe care le așezăm pe Sfântul Epitaf ce simbolizează Mormântul Domnului. Cu smerenie, trecem pe sub Sfânta Masă închinându-ne și sărutând Crucea Răstignirii. Seara, participăm la Prohodul Domnului Iisus Hristos, când se ocolește biserica, amintind de Punerea Sa în Mormânt, după ce L-au coborât de pe Cruce.

O altă tradiție întâlnită la noi este ca, înainte de a merge la biserică în noaptea Învierii, credincioșii să aprindă lumânări în cimitire pentru cei adormiți. În toate bisericile din țară se săvârșește la miezul nopții slujba Învierii, care aduce pace și lumină în sufletele tuturor celor care primesc Sfânta Împărtășanie.

Coșul cu bunătăți, din care nu lipsesc ouăle roșii, cozonacul și vinul, este adus la biserică pentru a primi binecuvântarea preotului. Aceasta este o **tradiție populară** întâlnită în toate regiunile țării. Încondeiatul ouălor de Paști, devenit o adevărată artă, este una dintre cele mai cunoscute tradiții populare din zona Bucovinei.

Printre tradițiile întâlnite adesea cu ocazia zilei de Paști, la **majoritatea popoarelor creștine** regăsim: vopsirea ouălor și participarea la slujba din noaptea Învierii pentru a lua lumină.

Prin respectarea și păstrarea tradițiilor religioase și populare specifice ținutului în care ne aflăm, ne menținem identitatea, apartenența la neamul nostru și contribuim la diversitatea obiceiurilor în lume.

Explorăm

Completează schema următoare cu tradiții de Crăciun și de Paști, după model.

colinde

...

...

...

vopsirea ouălor

...

...

Ouă încondeiate

Știați că...?

- Tradiția împodobirii bradului provine din țările germanice, la români ajungând în secolul al XIX-lea; atunci, bradul era împodobit cu hârtie și biscuiți.
- Cu ocazia sărbătorilor Nașterii și Învierii Domnului, în toate țările creștine există preparate culinare specifice.
- În tradiția românească, lumânarea, ca simbol al vieții veșnice, însoțește omul în cele mai importante momente ale vieții, precum Botezul, Împărtășania sau Cununia.
- În țările vest-europene, de Paști este obiceiul „vânătorii ouălor vopsite”, când cei mici descoperă unde sunt ascunse ouăle de către adulți.

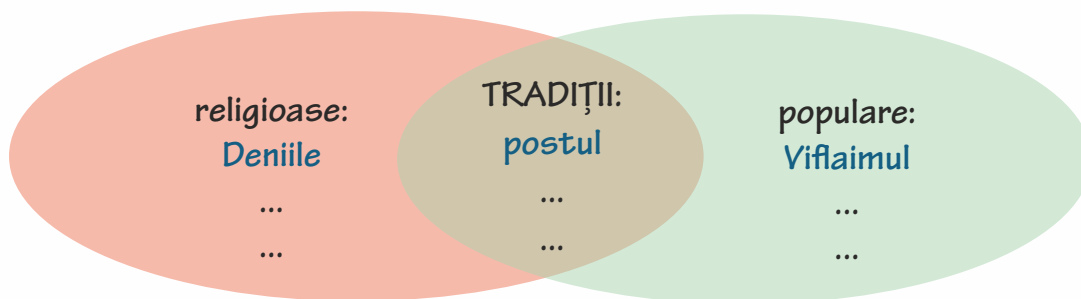
Exersăm

1. Apreciază cu *adevărat* sau *fals* enunțurile de mai jos:

- Cele mai mari praznice împăratești sunt Nașterea și Învierea Domnului.
- Credincioșii merg în noaptea de Crăciun să ia lumină.
- Împodobirea bradului se face de obicei în Vinerea Mare.
- Sărbătoarea Sfințelor Paști ține trei zile.
- În ajunul Crăciunului, preotul merge cu icoana Nașterii din casă în casă.
- În toată lumea creștină, cu ocazia Crăciunului se împodobește bradul.

2. Identifică în textul lecției tradițiile din preajma celor două mari praznice și grupează-le, după model:

3. Audiază și înveță, sub îndrumarea profesorului, Troparul Nașterii Domnului:

Nașterea Ta, Hristoase, Dumnezeu nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței; că întru dânsa cei ce slujeau stelelor de la Stea s-au învățat să se închine Ție, Soarelui dreptății și să Te cunoască pe Tine, Răsăritul Cel de sus, Doamne, Slavă Ție!

4. Caută pe internet tradiții de Crăciun și de Paști specifice altor trei țări și notează-le pe o foaie A4. Prezintă colegilor cel puțin câte două tradiții din fiecare țară, apoi adaugă fișa la portofoliu.

5. Discută cu preotul din parohia ta, cu bunicii și/sau cu alți membri mai în vârstă din familie despre tradițiile și obiceiurile de Crăciun și de Paști din vremea copilăriei lor.

Lucrăm

Bulgărele de zăpadă

- ★ Notează pe caiet tradiții de Crăciun și de Paști din zona în care locuiești, având la dispoziție trei minute.
- ★ Schimbă caietul tău cu cel al colegului de bancă și citește cele scrise de el.
- ★ Repetă schimbul de caiete cu altă pereche de colegi și completează în caietul tău informațiile noi.
- ★ Un reprezentant al fiecărei grupe de patru elevi prezintă întregii clase răspunsul cu toate tradițiile descoperite.
- ★ În acest moment, *bulgărele de zăpadă* este construit, prin conlucrarea voastră și prin împărtășirea cunoștințelor.

A Din viețile sfinților

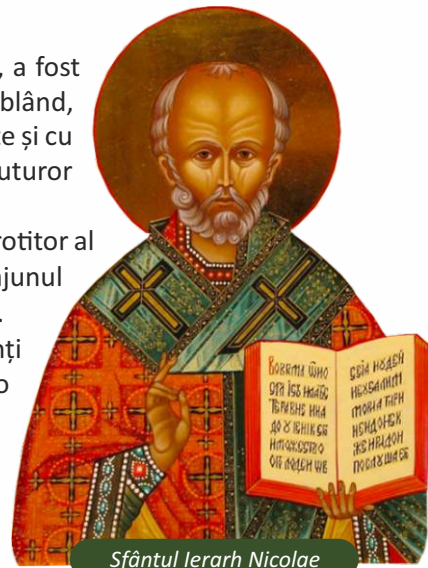
Sfântul Ierarh Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei

Sfântul Nicolae, cunoscut în tradiția populară drept Moș Nicolae, a fost unul dintre cei mai iubiți episcopi din secolul al IV-lea. Milostiv și blând, Sfântul Nicolae i-a îndrumat pe credincioși cu înțelepciune, cu dreptate și cu iubire. A săvârșit multe minuni și obișnuia să ofere daruri și sprijin tuturor celor pe care îi întâlnea.

În tradițiile păstrate în multe țări, Moș Nicolae este cunoscut ca ocrotitor al copiilor, cărora le lasă dulciuri. De la o țară la alta, obiceiurile legate de ajunul Sfântului Nicolae s-au păstrat în mod diferit, specific culturii respective.

La români, în ajunul sărbătorii sfântului, copiii care nu au fost cuminiți sau care nu și-au îndreptat greșelile primesc, în loc de cadou, o nuielușă. Aceasta nu este un simbol al pedepsei, ci un îndemn la bunătate și la creștere duhovnicească.

Sfântul Ierarh Nicolae, făcătorul de minuni, este unul dintre cei mai mari sfinți ai creștinătății, cinstit în fiecare an pe 6 Decembrie.

Sfântul Ierarh Nicolae

- Discută cu profesorul despre tradiții păstrate cu prilejul altor zile de sărbătoare.
- Caută pe internet obiceiuri practice în alte țări în ajunul Sfântului Nicolae.

B Dialog cultural

Sărbătoarea Învierii - bucuria mântuirii

Printre tradițiile religioase cu ocazia Sfințelor Paști, în bisericile ortodoxe și în cele romano-catolice, sunt rostite scurte cuvântări în mai multe limbi, pentru a arăta universalitatea bucuriei praznicului Învierii Domnului.

Piața Sfântul Petru, Vatican

La romano-catolici este cunoscută binecuvântarea oferită de Papa de la Roma, în Piața Sfântul Petru, de Paști, când își începe discursul cu formula de adresare *Urbi et Orbi*. Această expresie din limba latină se traduce *Orașului și lumii*, arătând că sărbătoarea este a tuturor creștinilor din lume.

În bisericile ortodoxe, în Duminica Sfințelor Paști, după-amiază, la Vecernie, se citește din Evanghelia de la Ioan în 12 limbi, pentru a sublinia faptul că Mântuitorul a Înviat pentru toți cei care cred în El, indiferent de naționalitate.

- Caută pe internet salutul pascal *Hristos a Înviat* în alte limbi de circulație internațională.

Reținem

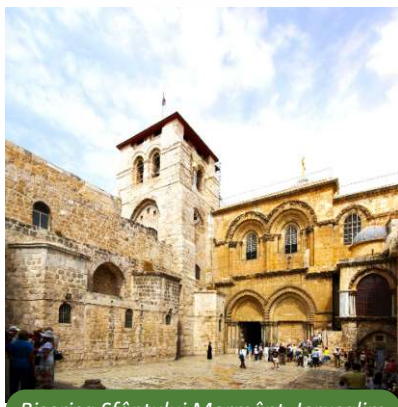
- ✦ În preajma Nașterii și Învierii Domnului, sunt păstrate multe tradiții religioase și populare.
- ✦ Tradițiile religioase comune celor două Praznice sunt: postul, spovedania și împărtășania.
- ✦ În România se păstrează tradiții populare specifice Sărbătorilor de Crăciun și de Paști.
- ✦ În străinătate se întâlnesc tradiții comune cu cele românești, dar și specifice culturii respective.

Lecția 16

Din Sfânta Scriptură

„Iar mulțimile care mergeau înaintea Lui și care veneau după El strigau zicând: Osana Fiului lui David; binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!”

(Matei 21, 9)

Biserica Sfântului Mormânt, Ierusalim

Dicționar

cult = manifestare a sentimentului religios prin rugăciuni și slujbe bisericești; totalitatea ritualurilor unei religii;

hram = sărbătoare religioasă în cinstea sfântului ocrotitor al unei biserici;

pocăință = regret pentru păcatele săvârșite;

stăruitor = perseverent; insistent; neclintit; ferm.

PELERINAJE ȘI PROCESIUNI CREȘTINE

Pelerinaj la Sfântul Dimitrie cel Nou din București

Marile Praznice Împărătești ne duc cu gândul la evenimentele din viața Mântuitorului și la locurile sfinte unde s-au petrecut. Din cele mai vechi timpuri, creștinii merg în pelerinaj în Țara Sfântă: la Betleem, la Nazaret, la Ierusalim sau în alte localități care amintesc de Nașterea, viața, Răstignirea și Învierea Fiului lui Dumnezeu. Ei participă la procesiuni, cum sunt cele din Săptămâna Pătimirilor, pășind pe urmele lui Hristos pe drumul spre Înviere.

Pelerinajele sunt călătoriile duhovnicești către o destinație sfântă: biserici, mănăstiri, sfinte moaște, icoane făcătoare de minuni sau locuri sfinte. Înainte de plecare, creștinul se pregătește sufletește prin rugăciune și post, gândindu-se la sfințenia locurilor în care va ajunge. În aceste călătorii spirituale, pelerinul poate merge singur, cu familia, cu prietenii sau împreună cu preotul și cu alți credincioși din parohie, într-un cadru organizat.

Rolul pelerinajului este de a ne împărtăși de sfințenia lui Dumnezeu prin închinarea și atingerea locurilor, a persoanelor sau a obiectelor sfinte. În funcție de nevoia sufletească a credinciosului, pelerinajul devine un act de pocăință, o rugăciune stăruitoare sau o cale de mulțumire lui Dumnezeu. La întoarcere, vom fi mai bogați din punct de vedere spiritual, ca urmare a locurilor vizitate, a rugăciunilor înălțate și a discuțiilor purtate cu ceilalți pelerini sau cu marii duhovnici întâlniți.

În țara noastră sunt numeroase **locuri de pelerinaj**, unde creștinii merg să se roage. Bisericile sau mănăstirile în care se află moaștele unor mari sfinți adună mii de pelerini în zilele de praznic: Catedrala Mitropolitană din Timișoara – Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș (15 septembrie), Catedrala Mitropolitană din Iași – Sfânta Cuvioasă Parascheva (14 octombrie), Catedrala Patriarhală din București – Sfântul Dimitrie cel Nou (27 octombrie), Mănăstirea Curtea de Argeș – Sfânta Muceniță Filoftea (7 decembrie). Totodată, credincioșii merg în pelerinaje la icoanele făcătoare de

minuni, aflate în lăcașuri de cult precum: Mănăstirea Putna, Mănăstirea Cernica, sau Mănăstirea Nicula, unde, cu ocazia hramului *Adormirea Maicii Domnului*, pelerinii se închină la icoana făcătoare de minuni a Sfintei Fecioare Maria. De asemenea, pelerinii vizitează mănăstirile în care viețuiesc călugări înduhovniciți sau pe cele în care odihnesc mari duhovnici: Mănăstirea Sihăstria – părintele Ilie Cleopa, Mănăstirea Prislop – părintele Arsenie Boca sau Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus – părintele Teofil Pârâian. Cel mai vechi loc de pelerinaj este Peștera Sfântului Andrei, în Dobrogea, unde Apostolul Românilor a slujit, a predicat și i-a botezat pe strămoșii noștri.

Procesiunile sunt ceremonii religioase în timpul cărora credincioșii merg în coloană, în urma preoților, purtând în mâini diferite obiecte de cult: icoane, Sfânta Cruce, lumânări. Ei rostesc rugăciuni și înalță cântări pentru a-l mulțumi lui Dumnezeu, a-L lăuda sau a-l cere ajutorul. Acestea se pot desfășura între două localități, între două biserici din aceeași localitate, cum este procesiunea de Florii, sau în jurul bisericii, cum se întâmplă în Vinerea Mare, la Denia Prohodului Domnului. Procesiunea este o cale de mărturisire a credinței, prilej cu care creștinii se roagă împreună pentru semenii lor și Îl slăvesc pe Dumnezeu.

Prin pelerinaje și procesiuni dovedim **cinstirea sfinților** și dorința de înnoire a vieții. Aceste călătorii duhovnicești contribuie la sporirea comuniunii dintre noi, la întărirea credinței în suflet și la apropierea de Dumnezeu.

Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași

Explorăm

Identifică, pe harta de mai jos, locurile de pelerinaj din țara noastră, amintite în lecție. Caută pe internet alte locuri de pelerinaj, din țară și din străinătate.

Știați că...?

- Cea mai cunoscută procesiune creștină poartă numele *Drumul Crucii (Via Dolorosa)* și se desfășoară vineri, în Săptămâna Pătimirilor, la Ierusalim. În fruntea procesiunii merg arhierii și preoții, purtând o cruce mare din lemn, urmați de o mulțime de credincioși. Ei străbat calea pe care Domnul Hristos și-a purtat crucea spre Golgota. Procesiunea începe de la bisericile zidite pe locul unde Domnul Hristos a fost întemnițat și judecat de către Pilat, până la Biserica Sfântului Mormânt și include 14 opriri.

Exersăm

- 1. Transcrie în caiet textul de mai jos și completează spațiile libere cu termenii corespunzători din paranteză:**

Cel mai important loc de pelerinaj din Țara Sfântă este orașul ... , locul Învierii Mântuitorului. Pelerinii merg să se roage în Biserica Nașterii Domnului, în localitatea În Săptămâna Pătimirilor, credincioșii participă la ... spre Biserica Sfântului Mormânt. Procesionile și ... sunt modalități de manifestare a ... și de întărire a ... spirituale.

(procesiunea, Ierusalim, vieții, pelerinajele, Betleem, credinței)

- 2. Realizează corespondența dintre locurile de pelerinaj, din coloana A, și numele persoanelor sfinte, din coloana B:**

A

1. Catedrala Mitropolitană din Iași;
2. Catedrala Mitropolitană din Timișoara;
3. Catedrala Patriarhală din București;
4. Mănăstirea Curtea de Argeș;
5. Mănăstirea Nicula;
6. Peștera Apostolului Românilor din Dobrogea.

B

- a) Sfântul Apostol Andrei;
- b) Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou;
- c) Sfânta Muceniță Filofteia;
- d) Sfântul Iacob Putneanul;
- e) Sfântul Iosif cel Nou de la Partoș;
- f) Sfânta Fecioară Maria;
- g) Sfânta Cuvioasă Parascheva.

- 3. Pornind de la textul de mai jos, discută cu profesorul despre importanța pelerinajului în viața creștinilor.**

„Pelerinajul este un memorial-vizual al locurilor unde s-a arătat în lume iubirea și lucrarea minunată a lui Dumnezeu pentru oameni și prin oameni. Pelerinul vrea să atingă locul sfânt sau moaștele sfântului în care și prin care s-a arătat prezența sfințitoare a lui Dumnezeu, într-un mod deosebit de intens, pentru ca el, pelerinul, să-și intensifice credința și iubirea sa pentru Dumnezeu.”

Preafericitul Părinte Daniel,
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

- 4. Alcătuieste o compunere, de 10-15 rânduri, pe tema pelerinajului sau procesiunii religioase, la alegere. În redactarea compunerii vei avea în vedere următoarele aspecte:**

- rolul procesiunii/pelerinajului în viața creștinilor;
- experiența personală trăită în una din cele două situații/așteptările personale în vederea participării la una din cele două manifestări religioase.

Lucrăm

Buletinul de știri

- ★ Imaginează-ți că ești prezentator TV. Ai de pregătit un Buletin de știri despre următoarele titluri:
 - Pelerinaj la Iași, de Sfânta Cuvioasă Parascheva;
 - Procesiunea de Florii;
 - Pelerinaj la Peștera Sfântului Apostol Andrei.
- ★ Alege unul din cele trei subiecte date mai sus și elaborează un plan de idei.
- ★ Pe baza planului, prezintă știrea ca și cum ai fi în direct.
- ★ Timp de lucru: 10 minute.

A Din viețile sfinților

Sfântul Apostol Andrei, cel Întâi Chemat

Unul dintre cele mai importante locuri de pelerinaj din țara noastră este Peștera Sfântului Andrei, situată în apropierea localității Ioan Corvin din Dobrogea.

Sfântul Andrei, Apostolul Românilor, poate fi considerat el însuși pelerin, deoarece a străbătut lumea pentru a propovădui oamenilor învățătura Domnului Iisus Hristos. După anul 50, el a pornit din Palestina spre Asia Mică, unde a desfășurat activitatea misionară împreună cu fratele său, Sfântul Apostol Petru. De acolo a venit în Sciția, după care și-a continuat drumul până în Grecia. Aici a pătimit moarte martirică, fiind răstignit pe o cruce în formă de X.

Orașul Patras din Grecia este astăzi loc de pelerinaj pentru creștinii care merg să se închine moaștelor Sfântului Apostol Andrei.

Sfântul Apostol Andrei

- Caută, la biblioteca parohială sau pe internet, *Acatistul Sfântului Apostol Andrei, cel Întâi Chemat* și lecturează-l pentru a afla mai multe date despre viața sfântului.

B Dialog cultural

Dimensiunea spirituală a pelerinajului

Pelerinajul este o practică veche, întâlnită în toate cele trei religii monoteiste. Cuvântul *pelerin* vine din limba latină, de la termenul *peregrinus*, care desemna inițial pe omul ce își părăsea propriul ținut pentru a trăi, ca străin, în alt loc. Înțelesul actual, de călător spre locuri sfinte, apare în secolul al II-lea d.Hr., în *Epistola către Diognet*. Această scriere îi prezintă pe creștini ca străini pe acest pământ, aflați într-o călătorie continuă spre Împărăția lui Dumnezeu.

Kaaba

Cel mai important loc de pelerinaj pentru creștini este Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim, acolo unde a Înviat Mântuitorul Iisus Hristos. Principalul loc de pelerinaj al evreilor este Zidul Plângerii. Pentru musulmani, cel mai mare pelerinaj anual se desfășoară la orașul Mecca, locul nașterii profetului Mahomed. Acolo se găsește Kaaba, un sanctuar în formă de cub, considerat primul și cel mai sfânt locaș de cult musulman.

- Discută cu profesorul despre asemănări și deosebiri cu privire la pelerinaj în religiile monoteiste.
- Caută pe internet informații suplimentare despre pelerinaj în marile religii ale lumii.

Reținem

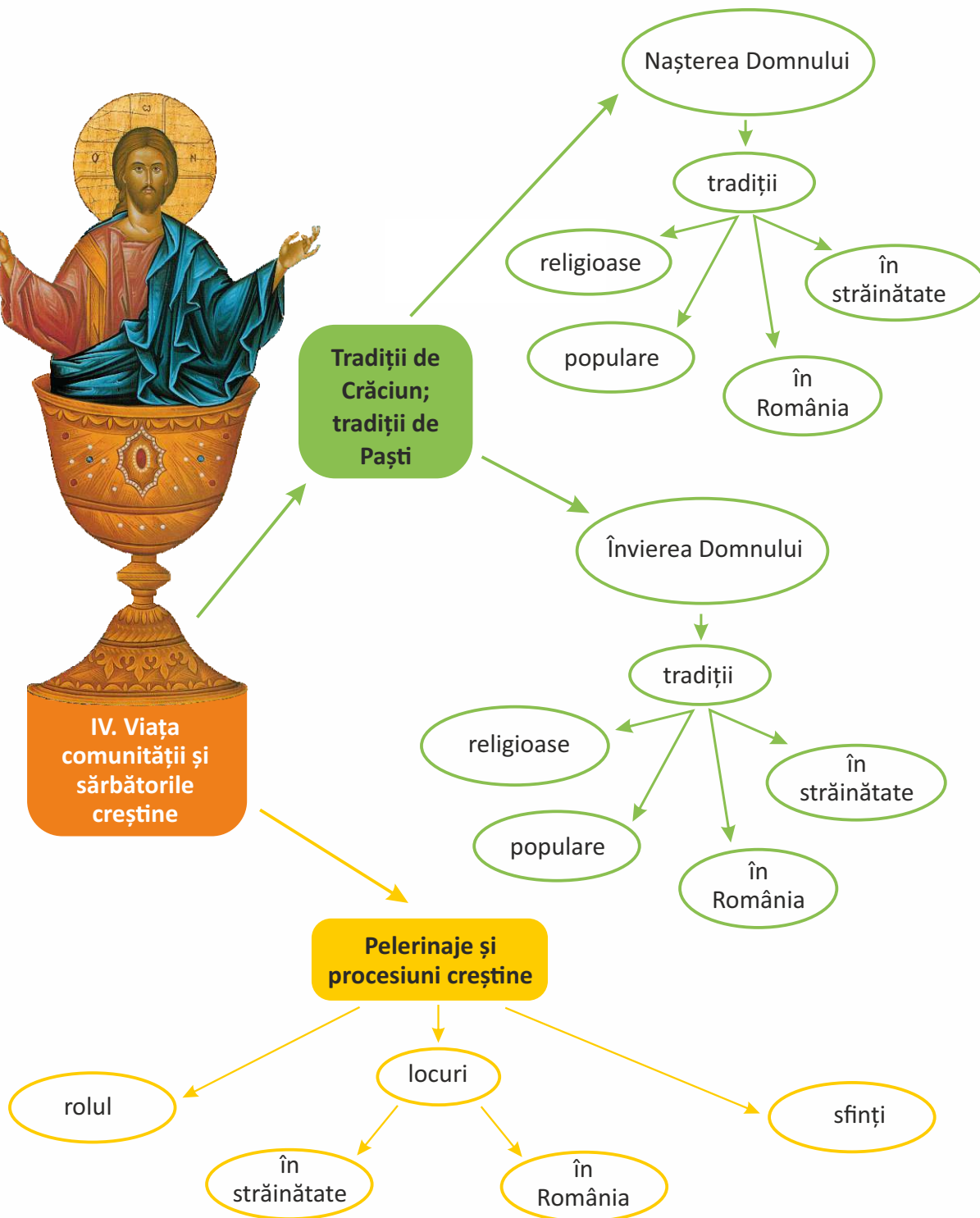
- ✦ Pelerinajul este o călătorie într-un loc sfânt, cu scop duhovnicesc.
- ✦ Creștini din întreaga lume merg să se închine în locurile unde a trăit Domnul Hristos.
- ✦ În țara noastră mergem în pelerinaj la biserici și mănăstiri care adăpostesc sfinte moaște, icoane făcătoare de minuni sau mari duhovnici.
- ✦ Cel mai vechi loc de pelerinaj din România este Peștera Sfântului Andrei.
- ✦ Prin procesiuni religioase ne mărturisim credința și ne îmbogățim sufletește.

RECAPITULARE

A Ne amintim

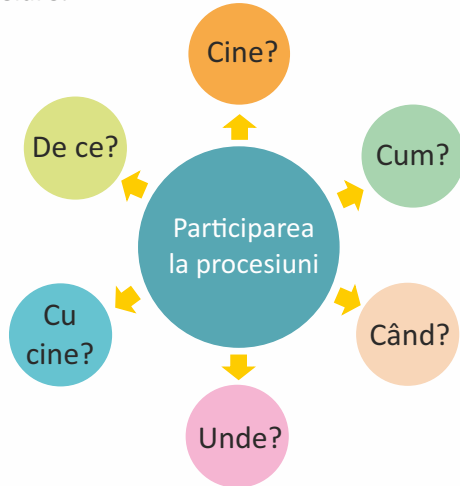
Parcurge schema de mai jos și amintește-ți despre ce ai învățat în acest capitol, folosind jocul Întrebă-Aruncă-Răspunde.

B Consolidăm

1. Parcurge schema alăturată și răspunde la următoarele întrebări, distribuite după metoda exploziei stelare:

Procesiune de Florii

2. Enumeră câte cinci tradiții specifice pentru marile Praznice Împărătești:

Crăciun

Paști

3. Lecturează impresiile din pelerinajul la Locurile Sfinte ale unui călător anonim expuse mai jos, apoi rezolvă cerințele:

„Încă de la plecarea în pelerinajul spre Țara Sfântă am simțit emoție la gândul că voi pași pe urmele Mântuitorului. Știam din auzite că este o experiență unică, dar ceea ce am trăit acolo a depășit toate relatările prietenilor mei.

M-am bucurat că am avut un preot ca ghid spiritual, care ne-a explicat în amănunt, despre toate obiectivele vizitate. Cel mai mult m-a impresionat Ierusalimul. Mi s-a părut că mă întorc în timp, că aud mulțimile care Îl aclamă pe Iisus... și am simțit un fior puternic pe Via Dolorosa (Calea Crucii).

Punctul culminant a fost la Biserica Sfântului Mormânt, unde am fost copleșit de prezența harului. Mă așteptam în orice moment să văd o minune, dar minunea s-a petrecut cu mine: m-am întors fericit și liber, cu sufletul atât de limpezit!”

- Definește cuvântul *pelerinaj*.
- Precizează trei motive pentru care ai dori să mergi în pelerinaj în Israel.
- Indică și alte locuri de vizitat în Țara Sfântă.

4. Observă icoana alăturată și menționează:

- numele și data sărbătoririi sfântului;
- virtuțile prin care s-a remarcat;
- importanța misiunii sale pentru români.

5. Alcătuieste un text de minimum șapte rânduri, în care să folosești cuvintele: *obiceiuri, tradiții religioase, colinde, spovedanie, denie, bucurie, lumină*. Dă-i un titlu potrivit.

EVALUARE

INVESTIGAȚIE

Mănăstirile din județul meu, locuri de pelerinaj

1. Ce îți propui?

Să investighezi, în echipă cu alți doi colegi, dacă în județul în care locuiești există mănăstiri la care se organizează pelerinaje.

2. Ce rezultate poți constata?

- nu se organizează nici un pelerinaj;
- se organizează câteva pelerinaje;
- se organizează multe pelerinaje;
- se organizează pelerinaje la toate mănăstirile.

3. Cum investighezi?

Sub îndrumarea profesorului:

- cauți în cărțile din biblioteca personală, cea de la școală sau cea parohială;
- navighezi pe internet, accesând site-uri tematice;
- discuți cu persoane care îți pot oferi informații: părinți, bunici, preot, profesori, prieteni.

4. Ce ai descoperit?

Precizezi care ipoteză este adevărată, pe baza informațiilor obținute în urma investigației. Prezinți cum ai ajuns la acest rezultat alcătuind, la alegere, o prezentare PowerPoint, o compunere sau un colaj.

Autoevaluare/evaluare

- Implicarea întregii echipe în proiect – 2 p.
- Stabilirea unui plan de organizare a investigației – 3 p.
- Diversitatea informațiilor obținute în timpul investigației – 3 p.
- Alternanța textelor și a imaginilor, în cadrul prezentării – 1 p.
- Din oficiu – 1 p.

RECAPITULARE FINALĂ

A Ne amintim

1. Parcurge schema de mai jos și amintește-ți ce ai învățat în clasa a VI-a despre:

B Consolidăm

1. Ordonează cronologic următoarele evenimente:

- Nașterea Domnului;
- Răstignirea Domnului;
- Buna Vestire;
- Botezul Domnului;
- Intrarea Domnului în Ierusalim;
- Înălțarea Domnului;
- Închinarea magilor din Răsărit;
- alegerea Sfinților Apostoli;
- Învierea Mântuitorului Hristos;
- Pogorârea Duhului Sfânt.

2. Appreciază cu *adevărat* sau *fals* enunțurile de mai jos și corectează-le pe cele eronate:

- Cei doi orbi au mărturisit că au fost vindecați de Fiul lui Dumnezeu.
- Slăbănogul aștepta venirea îngerului la scaldătoarea Siloamului, ca să se tămăduiască.
- Recunoștința arătată binefăcătorilor sporește dragostea.
- Iisus a mers în casa lui Zaheu și i-a vestit mântuirea.
- Spovedania este una dintre Sfintele Taine ale Bisericii, săvârșită după Împărtășanie.
- Sfântul Apostol Petru a mărturisit că Iisus este Mesia, Fiul lui Dumnezeu Cel viu.
- Credința trebuie ascunsă în suflet, în orice situație.

3. Realizează corespondența între cele trei coloane de mai jos, asociind numele sfântului cu locul unde se găsește moașta sa și cu data de prăznuire, după exemplu. Poate fi o singură asociere corectă.

Exemplu: Sfântul Dimitrie cel Nou – București – 27 octombrie.

- Sfântul Dimitrie cel Nou
- Sfânta Filofteia
- Sfântul Iosif cel Nou
- Sfânta Parascheva

- București
- Cernica
- Curtea de Argeș
- Iași
- Timișoara

- 25 martie
- 23 aprilie
- 15 septembrie
- 14 octombrie
- 27 octombrie
- 7 decembrie

4. Selectează dintre tradițiile enumerate pe cele comune popoarelor creștine, în legătură cu sărbătorile Crăciunului și Paștelui: vânătoarea de ouă vopsite; masa tradițională în familie; pregătirea prin post, rugăciune, spovedanie și împărtășanie; Viflaimul; participarea la sfintele slujbe în zi de praznic; curățenia generală în casă; vestirea Nașterii Domnului prin colinde/cântări.

5. Formează echipă cu alți patru colegi. În cadrul grupei formate, fiecare alege după modelul „Eu sunt...”, unul dintre următoarele roluri: **Bunătatea, Milostenia, Iertarea, Blândețea, Compasiunea.**

- Stabilește, de comun acord cu membrii echipei, modalitatea prin care să exprimați cât mai frumos virtutea aleasă, folosindu-vă creativitatea, abilitățile teatrale și cunoștințele dobândite la alte materii: limba și literatura română, educație plastică.
- Alege, prin votul echipei, cea mai reușită creație pentru a o prezenta în fața clasei.
- Solicită colegilor din celelalte echipe să recunoască „personajul” prezentat.
- Timp de lucru: 15 minute.

EVALUARE FINALĂ

OBSERVAREA SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII ȘI A COMPORTAMENTULUI ELEVILOR

Prin această modalitate de evaluare se poate aprecia evoluția ta pe parcursul anului școlar, atât de către tine cât și de către profesor. Prin completarea unei scări de clasificare sau a unei liste de verificare la finalul fiecărei orei, vei urmări:

- implicarea în activități;
- colaborarea cu colegii,
- însușirea unor noi cunoștințe;
- dobândirea comportamentului unui bun creștin.

1. Scara de clasificare. Notează aprecierea acordată (de la *excelent* la *deloc*), la fiecare criteriu.

Clasa a VI-a ...

Data:

Nume și prenume elev:

Titlul lecției:

a) Particip la activitățile desfășurate în timpul lecției.

excelent **foarte bine** **bine** **suficient** **deloc**

b) Colaborez cu oricare coleg în rezolvarea pe echipe a cerințelor.

excelent **foarte bine** **bine** **suficient** **deloc**

c) Înțeleg și rețin noile cunoștințe aflate în timpul lecției.

excelent **foarte bine** **bine** **suficient** **deloc**

d) Mă comport ca un bun creștin, urmând exemplele aflate din lecție.

excelent **foarte bine** **bine** **suficient** **deloc**

2. Lista de verificare. Apreciază cu DA sau NU fiecare criteriu.

Clasa a VI-a ...

Data:

Nume și prenume elev:

Titlul lecției:

Nr. crt.	Criteriul	DA / NU
a)	participarea activă în timpul lecției;	
b)	solicitarea și acordarea ajutorului și colaborarea cu ceilalți colegi;	
c)	rezolvarea sarcinilor cu seriozitate;	
d)	însușirea comportamentului unui bun creștin.	

PORTOFOLIU

De-a lungul acestui an școlar ai realizat multe fișe de lucru ce alcătuiesc portofoliul tău la ora de Religie, din clasa a VI-a. Acesta reprezintă parte a efortului depus de tine în această perioadă.

În componența portofoliului personal evaluat la final de an școlar intră fișele de lucru realizate în cadrul următoarelor lecții.

1. Țara Sfântă în vremea Mântuitorului Hristos – pag. 14;
2. Înălțarea Domnului Iisus Hristos – pag. 35;
3. Mărturii despre ajutorul primit de la Dumnezeu – pag. 42;
4. Recunoștința pentru binele primit – pag. 46;
5. Mărturisirea credinței în Iisus Hristos – pag. 54;
6. Rugăciunea, temei și putere a vieții creștine – pag. 62;
7. Rugăciunea „Tatăl Nostru” – pag. 66;
8. Milostenia, manifestare a iubirii față de semenii – pag. 74;
9. Tradiții de Crăciun; tradiții de Paști – pag. 82.

Alege cinci dintre fișele de portofoliu pe care să le prezinți în fața clasei.

1

3

6

8

Autoevaluare/evaluare

- fișă completă și corectă – 1 p./fișă;
- fișă completă și parțial corectă – 0,75 p./fișă;
- fișă incompletă și parțial corectă – 0,5 p./fișă;
 - Din oficiu – 1 p.
 - Total: 10 puncte

